

Nr 16

Kungl. Maj:ts proposition om godkännande av konvention mellan Sverige och Norge om renbetning m. m.; given Stockholms slott den 11 februari 1972.

Kungl. Maj: t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden, föreslå riksdagen att bifalla de förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

INGEMUND BENGTTSSON

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner en den 9 februari 1972 undertecknad konvention mellan Sverige och Norge om renbetning samt ett samma dag undertecknat protokoll om uppförande och underhåll av spärrstängsel för renar. I konventionen regleras de svenska samernas rätt till renbete i Norge och de norska samernas rätt till renbete i Sverige.

Konventionen skall träda i kraft den 1 maj 1972 och ha en giltighetstid av 30 år.

Med anledning av att konventionen medför omställnings- och rationaliseringssvårigheter av olika slag för vissa samebyar föreslås att på ett särskilt reservationsanslag till åtgärder i samband med ändrade renbetesförhållanden anvisas 2 milj. kr. samt att stängsel m. m. uppförs för ca 10 milj. kr. vilket kan ske i form av beredskapsarbeten.

I propositionen framläggs vidare förslag till den lagstiftning som krävs för att konventionen skall bli gällande i Sverige.

Förslag till**Lag****med anledning av konventionen den 9 februari 1972 mellan Sverige och Norge om renbetning.**

Härigenom förordnas som följer.

1 § Kapitlen II—VI i konventionen den 9 februari 1972 mellan Sverige och Norge om renbetning skall, med undantag av 64 och 66 §§, gälla som svensk lag. Konventionen har den lydelse som härvid fogad bilaga 1¹ utvisar.

2 § Lantbruksstyrelsen indelar de för svensk renbetning i Norge upplåtna områdena så att områdena i Troms fylke fördelas mellan de samebyar som anges i 5 § A konventionen samt områdena i Nordlands och Nord-Trøndelags fylken fördelas mellan de samebyar som anges i 5 § B konventionen.

3 § Betesavgift som sameby enligt 52 eller 57 § konventionen betalat på grund av olovlig renbetning får byn kräva åter av den som varit vållande till den olovliga betningen.

4 § Med uttrycket oaktsamhet i 61 § konventionen avses oaktsamhet som ej är ringa.

5 § Uppkommer genom denna lag skada eller olägenhet för renskötsel på svenskt område med hänsyn till tidigare rätt till renskötsel, utgår ersättning av statsmedel.

Talan om ersättning enligt första stycket väckes före utgången av april 1982 vid den fastighetsdomstol inom vars område skadan i huvudsak inträffat.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1972 och gäller så länge konventionen är i kraft.

I fråga om vissa betesavgifter gäller de tillfälliga avvikelser från 52 och 57 §§ konventionen som anges i artiklarna 1, 2, 4 och 14 i det i samband med konventionens ingående upprättade protokollet om uppförande och underhåll av spärrstängsel för renar. Protokollet har den lydelse härvid fogad bilaga 2² utvisar.

¹ Bilagan är utesluten här. Se s. 67 i propositionen.

² Bilagan är utesluten här. Se s. 108 i propositionen.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 11 februari 1972.

Närvarande: statsministern PALME, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, FELDT.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Bengtsson, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *godkännande av konvention mellan Sverige och Norge om renbetning m. m.* och anför.

Inledning

De svenska och norska samernas rätt att låta renar beta i det andra landet regleras f. n. i konventionen den 5 februari 1919 mellan Sverige och Norge angående flytllapparnas rätt till renbetning. Konventionen, som trädde i kraft den 1 januari 1923, reviderades år 1949. Konventionen gällde i första omgången t. o. m. den 31 december 1952 och skulle därefter förlängas för tio år i sänder om uppsägning inte skedde minst tre år före utgången av varje giltighetsperiod. När den första perioden närmade sig sitt slut aktualiserades frågan om en revision av konventionen. Mellan länderna avtalades att sista dagen för uppsägning skulle flyttas till den 30 juni 1961. Förhandlingar om en revision inleddes år 1959. De pågick i olika omgångar utan att enighet nåddes. Konventionens giltighetstid förlängdes successivt till den 1 juli 1963.

År 1963 tillsattes en blandad svensk-norsk kommission med uppdrag att undersöka och ta ståndpunkt till hela det faktiska problemkomplexet, som det ömsesidiga renbetet utgör. Kommissionen, som antog namnet svensk-norska renbeteskommissionen år 1964, hade som ordförande ambassadören Nils Svønningsen, Danmark. Från vardera svensk och norsk sida deltog fyra ledamöter. Kommissionen slutförde sitt arbete i början av år 1967, då ett betänkande överlämnades till de båda regeringarna.

För Sveriges del beslutade Kungl. Maj:t den 8 december 1967 att förhandlingar om en ny konvention skulle tas upp med Norge. Till ombud vid förhandlingarna utsågs utrikesrådet Love Kellberg, ordförande, hovrättslagmannen Lennart Persson och byråchefen Hans-Åke Wängberg.

För Norges del beslöt den 3 maj 1968 att uppta förhandlingar. Till ombud utsågs expeditionschefen Jens Evensen, fylkesmannen Bue Fjer-

meros, høyesterettsadvokaten Andreas Arntzen och byråchefen Ulf Underland.

I båda delegationernas uppdrag föreskrevs att renbeteskommissionens betänkande skulle vara vägledande för förhandlingarna.

Under den tid kommissionens arbete och de följande förhandlingarna pågått har 1919/1949 års konvention förlängts i olika omgångar, senast intill den 1 maj 1972.

Förhandlingsdelegationerna avslutade sina överläggningar i juni 1971. Enighet hade då nåtts om *förslag till konvention mellan Sverige och Norge om renbetning, förslag till protokoll om uppförande och underhåll av spärrstängsel för renar* samt *förslag till skriftväxling i samband med konventionens undertecknande*. Förslagen har överlämnats till de båda regeringarna tillsammans med en gemensam rapport. Rapporten och förslagen torde få fogas vid statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga*.

Den svenska förhandlingsdelegationen har under augusti och september 1971 informerat berörda samebyar om förslagets innehåll.

Efter remiss har i Sverige yttranden över förslagen avgetts av vattenöverdomstolen, hovrätten för Övre Norrland, rikspolisstyrelsen, svenska beskickningen i Oslo, televerket, statens järnvägar, statens trafiksäkerhetsverk, kammarkollegiet, statskontoret, kammarrätten, generaltullstyrelsen, statistiska centralbyrån, riksskatteverket, lantbruksstyrelsen efter hörande av rennämnden, vederbörande lantbruksnämnder och samtliga samebyar, skogsstyrelsen, veterinärstyrelsen, fiskeristyrelsen, statens jordbruksnämnd, statens naturvårdsverk, arbetsmarknadsstyrelsen, statens invandrarverk, statens vattenfallsverk, domänverket, länsstyrelserna i Kopparbergs, Värmlands, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, Svenska samernas riksförbund, Same-Ätnam, Lantbrukarnas Riksförbund, Svenska jägareförbundet och Sveriges fritidsfiskares riksförbund.

I oktober 1971 tillkallades en särskild utredningsman, hovrättslagmannen Lennart Persson, med uppgift att undersöka om — i vad avser norsk renskötsel i Sverige — en övergång från nu gällande konventionsbestämmelser till de bestämmelser konventionsförslaget innefattar skulle medföra skada eller olägenhet vid utövandet av svensk renskötsel. Om skada eller olägenhet befaras uppkomma skulle utredningsmannen även behandla frågan om lämpliga skadeförebyggande åtgärder, m. m. utöver de stängsel som upptagits i det nyssnämnda förslaget till protokoll. Samtidigt uppdrogs åt lantbruksstyrelsen att undersöka om en övergång från gällande konventionsbestämmelser till bestämmelserna i konventionsförslaget i övrigt — avseende svensk renskötsel i Norge — skulle medföra att hjälpmedel i rensköteln (gården, byggnader etc.) skulle bli av inget eller nedsatt gagn och/eller medföra behov av omställningsåtgärder utöver stängsel som föreslagits i det vid konventionsförslaget fogade protokollet. Om hjälpmedel blir av inget eller nedsatt gagn eller omställningsåtgär-

der bedömas erforderliga, skulle styrelsen även behandla frågan om lämpliga skadeförebyggande åtgärder, m. m.

Utredningsmannen och lantbruksstyrelsen har den 27 resp. den 21 december 1971 avlämnat var sitt betänkande.

Efter remiss har yttranden över betänkandena avgetts av statskontoret, kammarkollegiet, riksrevisionsverket, lantbruksstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen, lantbruksnämnderna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län samt Svenska samernas riksförbund.

Den 25 augusti och den 14 oktober 1970 har på mitt initiativ överläggningar i konventionsfrågan ägt rum mellan mig och företrädare för de samebyar som berörs av konventionsförslaget. Ännu en sådan överläggning har hållits den 18 januari 1972.

Kungl. Maj:t har den 21 januari 1972 beslutat att konventionen och protokollet skall undertecknas samt att skriftväxlingen skall verkställas. Konventionen och protokollet har undertecknats av de båda regeringarna den 9 februari 1972.

Nuvarande ordning

Första gången renbetningen över den svensk-norska gränsen blev föremål för mellanstatlig reglering var i mitten av 1700-talet. Detta skedde i samband med att en gränstraktat slöts mellan Danmark-Norge och Sverige den 21 september och 2 oktober 1751.

Syftet med traktaten var att fastställa och utmärka riksgränsen mellan Sverige och Norge i hela dess utsträckning. Som en följd härav uppstod behov av att reglera renflyttningarna mellan det norska sommarbeteslandet och det svenska vinterbeteslandet. Vid förhandlingarna enades man därför om att till gränstraktaten foga ett särskilt avtal härom, som utformades som ett tillägg till traktaten. Avtalet kallas vanligtvis Lappkodicillen den 21 september/den 2 oktober 1751. Kodicillen är en överenskommelse på 30 paragrafer och innehåller vissa regler om villkoren för renflyttningarna och om sättet för deras genomförande. Den omfattar vissa engångsbestämmelser men också regler av mera varaktig betydelse för att undvika oenighet och missförstånd när det gäller samernas flyttningar mellan de båda länderna.

I kodicillen konstateras att eftersom samerna behöver båda ländernas mark skall det efter gammal sed vara tillåtet för dem att höst och vår flytta med sina renhjordar över gränsen in i det andra landet och där betjäna sig av land och strand till underhåll för djur och sig själva.

Lappkodicillen gällde oförändrad i drygt 130 år. År 1883 genomfördes en gemensam norsk-svensk lagstiftning, som bl. a. begränsade svenska samers rätt till renbete i Norge till tiden maj — september och norska samers rätt till renbete i Sverige till årets övriga månader. Lagstiftningen

trädde i stället för kodicillen men när den upphörde att gälla, skulle man falla tillbaka på kodicillen.

Som ett led i avtalen om upplösningen av unionen mellan Sverige och Norge år 1905 enades de två länderna om en konvention om renbetes-trafiken över riksgåränsen, Karlstadskonventionen av år 1905. I konventionens artikel I föreskrevs att rätten till renbete i enlighet med lappkodicillen består och att kodicillen inte kan sägas upp ensidigt av någon av parterna. Ännu en konvention på området tillkom år 1913. Den nuvarande renbeteskonventionen tillkom år 1919 och trädde i kraft den 1 januari 1923. Dess första giltighetsperiod fastställdes till 30 år och utlöpte den 31 december 1952. Om den inte sades upp senast tre år före sistnämnda dag, skulle den gälla i ytterligare tio år och så framgent tio år åt gången om den inte sades upp tre år före den förlängda konventionstidens slut. Om konventionen inte förlängdes, skulle kodicillen träda i tillämpning. I konventionens mer än 200 paragrafer ges detaljerade regler om ordningen för betestrafiken över gränsen.

Efter andra världskrigets slut upptogs förhandlingar mellan Sverige och Norge om renbetestrafiken över riksgåränsen. Vid dessa förhandlingar syftade man endast till en revision av 1919 års konventions materiellt rättsliga regler. Resultatet blev en konvention den 14 december 1949.

1919/1949 års renbeteskonvention innehåller regler om svenska samers rätt till renbetning i Norge och om norska samers rätt till renbetning i Sverige.

De svenska samernas renbetesrätt i Norge är knuten till särskilda renbetesdistrikt i Troms och Nordlands fylken. I Troms fylke finns sålunda 14 vårdistrikt, som i regel får nyttjas under tiden den 1 maj — den 14 juni, och elva sommardistrikt, som i regel får nyttjas under tiden den 15 juni — den 30 september. Beträffande Nordlands fylke görs ingen uppdelning i vår- och sommardistrikt. I fylket är för svensk renskötsel tolv distrikt upplåttna. Ett av dessa får användas under tiden den 1 maj — den 30 september, ett annat under tiden den 1 juli — den 31 augusti och de övriga under tiden den 1 juli — den 15 september.

Utöver renbetesdistrikten har i Nordlands fylke upplåtits vissa s. k. gränsbetesområden, i vilka svenska renar från vissa samebyar får uppehålla sig i regel under tiden den 1 juli — den 15 september. Ett område i Nord-Tröndelags fylke får på samma sätt användas av Frostvikens norra sameby.

Betesrätten i distrikten i Troms fylke tillkommer samer från Könkämä, Lainiovuoma, Saarivuoma och Talma samebyar. I fråga om Nordlands fylke är distrikt och gränsbetesområden fördelade mellan samebyar i Norrbottens och Västerbottens län.

I betesdistrikten i Troms och Nordlands fylken har de svenska samerna ensamrätt till bete under den betestid som gäller för varje distrikt. I konventionen har för varje distrikt fastställts ett högsta renantal. Sammanlagt

får komma in i Troms fylke 36 500 renar och i Nordlands fylke 24 250 renar. För gränsbetesområdena däremot är någon begränsning i djuran- talet inte föreskriven. Vid flyttning till Troms fylke skall bestämda flytt- ningsvägar användas. Beträffande flyttningen till Nordlands fylke gäller att, i den mån man brukat använda vissa flyttningsvägar, dessa allttjämt skall begagnas.

De samer som vill begagna sig av rätten att flytta in i Norge skall före januari månads utgång göra anmälan om inflyttningen till tjänstemän vid lantbruksnämndernas rennäringsavdelning. Anmälan skall innehålla upp- gifter bl. a. om de personer, som skall flytta in, antalet renar och vilket distrikt som skall utnyttjas. Uppgifterna vidarebefordras sedan till veder- börande norska myndighet.

Konventionen innehåller detaljerade föreskrifter om tillsyn och bevak- ning vid flyttningar och vid uppehåll i Norge. I huvudsak innebär de följande. Den same som anmält renar för bete i Norge måste följa med renarna vid inflyttningen och stanna i distriktet så länge renarna finns där. Under flyttningen till och från Norge och under uppehållet där skall renarna bevakas så att de inte vållar skada eller kommer utanför distriktet. De svenska samerna har rätt att ta virke till bränsle, kåtor, bodar o. d. samt jaga och fiska till husbehov lika med norska samer. Rätten att uppföra anläggningar på norskt område är begränsad till kåtor, förvaringsbodas och gården för mjölkning, märkning och skilj- ning.

Avsnittet om *norsk renbetning i Sverige* är betydligt mindre än avsnittet om svensk renbetning i Norge, eftersom det inte finns någon motsvarig- het till de omfattande beskrivningarna av varje särskilt betesdistrikt i Norge och flyttningsvägarna dit. De norska renägarna tillförsäkras alltså inte några bestämda betesdistrikt och inte heller någon ensamrätt till bete. De renägare som anmäler sig för inflyttning till Sverige anvisas i stället för varje gång områden där de får föra renarna på bete i konkur- rens med svenska renägare.

Reglerna innebär i huvudsak att samer från Troms fylke får låta sina renar beta i de områden i Sverige där Könkämä, Lainiovuoma, Saari- vuoma och Talma samebyar har betesrätt. Här gäller dock den begräns- ningen att antalet norska renar inte får överstiga 2 000. Från Nordlands fylke får renar — utan begränsning till visst antal — föras på bete i Norrbottens län, utom nyssnämnda områden längs i norr, och i Väster- bottens län. Vidare har samer från Nord-Trøndelags fylke betesrätt i en del av Blåsjö renbetesfjäll i Jämtlands län, den s. k. Blåsjökilen. Inte heller här har föreskrivits något högsta renantal.

Betestiden är den 1 oktober — den 30 april i fråga om Norrbottens och Västerbottens län och den 1 maj — den 30 november i fråga om Blå- sjökilen. Också för de norska renägarna gäller skyldighet att göra anmä- lan före inflyttningen och att följa med renarna. Renägarna har rätt att

jaga och fiska till husbehov under vistelsen i Sverige enligt samma bestämmelser som gäller för svenska samer.

De gemensamma bestämmelserna i konventionen reglerar bl. a. frågor om vilka samer som har rätt till renbetning i det andra landet, vilka renar som får medföras, bofastas hundar och förfarandet när renar uppehåller sig olovligen i det andra landet. Av intress är att nämna att rättigheten att låta svenska renar beta i Norge i princip tillkommer bara nomadiserande same. Beträffande förfarandet vid olovligt uppehåll är reglerna mycket detaljerade. Först definieras — med avseende på tid och plats — vad som menas med olovligt uppehåll. Därefter följer föreskrifter om skyldighet för vederbörande tjänsteman i det land där renarna finns att underrätta myndigheterna i det andra landet. Renägaren är skyldig att ofördröjligen låta hämta och driva ut sina olovligen betande djur. Om så ej sker kan djuren omhändertaras och eventuellt skjutas. För olovligt uppehåll skall betalas en betesavgift, som i regel uppgår till 20 öre per ren för första dagen och 10 öre per ren för varje följande dag. Ersättning kan också krävas för utgifter som vållats av det olovliga uppehållet.

Konventionen innehåller också vissa straffbestämmelser, bl. a. för fall av olovlig betning. Nationell lagstiftning, med de ändringar och tillägg som följer av konventionen, är tillämplig på främmande samer under deras vistelse i landet. I anslutning till 1919 års konvention utfärdades lag (1919: 445) innefattande bestämmelser i anledning av konventionen den 5 februari 1919 mellan Sverige och Norge angående flyttlapparnas rätt till renbetning. Härigenom har vissa bestämmelser i konventionen, huvudsakligen sådana som rör norsk renbetning i Sverige, transformerats till svensk lag.

Förhandlingsdelegationerna

Delegationernas förslag

Allmänt. Förhandlingsdelegationerna framhåller i sin gemensamma rapport att renskötseln sedan 1919 års konvention förbereddes och ingicks genomgått en stark omvandling. Konventionsförslaget innebär en modernisering av de bestämmelser som gäller för renbetningen över riksgränsen. I fråga om förhållandet till den i vartdera landet gällande allmänna lagstiftningen utgår förslaget från att konventionen så långt den i varje avseende sträcker sig — när den transformerats till intern rätt — uttömmande reglerar frågor som avser renbetningen i det andra landet. Utöver konventionen blir nationell rennärlagslagstiftning tillämplig på sådana frågor bara i den mån detta framgår klart av konventionstexten eller följer av sakens natur. Annan nationell lagstiftning däremot får anses i tillämpliga delar gälla utöver konventionen beträffande samer och renar från det andra landet om annat inte framgår av konventionens bestämmelser eller följer av syftet med dessa. I den mån kostnader för

omställnings- och rationaliseringsåtgärder blir en följd av att konventionsförslaget genomförs har delegationerna utgått från att varje land svarar för dessa kostnader såvitt avser landets egna samer.

Konventionen. Delegationerna ger därefter en översikt över konventionens innehåll. Konventionsförslaget är uppdelat i sju kapitel. Det inleds med ett första kapitel om svensk renbetning i Norge och ett andra kapitel om norsk renbetning i Sverige. Kapitel III innehåller gemensamma bestämmelser, som gäller både den svenska renbetningen i Norge och den norska renbetningen i Sverige. Där finns bestämmelser om vilka renägare som får använda områdena i det andra landet samt om förmån, slakt, jakt och fiske, skogsfångst, spärrstängsel och smittsamma djursjukdomar m. m. I kapitel IV behandlas frågor om överträdelse av konventionen. Det innehåller regler om bl. a. betesavgift vid olovlig betning samt om ersättning för skada och om straff. Kapitel V upptar två nyheter, nämligen bestämmelser om dispens i vissa situationer och om ett fast utskott som skall följa renskötselns utveckling och konventionens tillämpning. I kapitel VI finns övergångsbestämmelser rörande ett betesområde i Norge och ett betesområde i Sverige, vilka får användas under en övergångsperiod. I kapitel VII upptas slutbestämmelser om bl. a. konventionens giltighetstid, som föreslås till 30 år, en svensk-norsk kommission för utredning av det fortsatta betesbehovet efter giltighetstidens utgång, förpliktelse att förhandla m. m.

Till konventionen hör kartbilagor på vilka betesområdenas gränser och flyttningsslederna anges.

I fråga om *betesområdena och deras utnyttjande* framhåller delegationerna att gränserna för de betesområden som får användas i vardera landet anges i detalj i konventionstexten. Vad gäller de svenska betesområdena i Norge innebär detta att systematiken från 1919 års konvention följts. I fråga om de norska områdena i Sverige innebär det en nyhet.

Den svensk-norska renbeteskommissionens förslag har varit vägledande vid delegationernas förhandlingar. De avvikelser som skett från förslaget har varit betingade av väsentligen två faktorer. Den ena är att delegationerna funnit att betesområdena i Norge på några ställen behövt viss komplettering i förhållande till kommissionsförslaget för att underlätta renskötselns bedrivande. Den andra faktorn är att den av kommissionen föreslagna gränsen på några håll skulle komma att gå i olämplig terräng och därför getts en ur praktisk renskötselsynpunkt lämpligare sträckning. När det gäller norska renbetesområden i Sverige avgav kommissionen inte några förslag till gränsbestämda områden. Delegationerna har genom sina arbetsgrupper utfört de omfattande undersökningar, som varit behövliga, och därefter kommit fram till en för de båda delegationerna godtagbar lösning av denna fråga.

Innebörden av att områden i det andra landet får användas för ren-

betning är enligt delegationernas förslag i första hand att land och vatten får utnyttjas för underhåll av renarna. Den nyttighet som därvid främst tillgodogörs är renbete, både grönbete och lavbete. Förutom renbetet får renägaren tillgodogöra sig vissa andra rättigheter som närmare regleras i konventionsförslagets tredje kapitel.

Delegationernas förslag beträffande *betesområdena i Norge* innebär att i Troms fylke får för svensk renbetning användas följande sex betesområden: Tamok-Rosta, Devdisfjellet, Havgavuobmi, Anjavassdalen, Sarevuobmi och Salvasskardet. För dessa områden beskrivs gränserna i sin helhet. För Anjavassdalen finns dessutom en särskild bestämmelse under kapitlet om slutbestämmelser (72 § tredje stycket). För Anjavassdalen fastställs ett högsta renantal av 6 000 (1 § A och 6 §). Vidare finns en särskild bestämmelse om att området Rieppe i Troms fylke under en övergångstid av fem år från konventionens ikraftträdande skall få användas för svensk renbetning fr. o. m. den 1 maj t. o. m. den 15 juni (67 §).

I Nordlands och Nord-Tröndelags fylken får för svensk renbetning användas vissa områden, som ligger mellan riksgränsen och i konventionen närmare angivna gränslinjer. I övrigt utgör här riksgränsen västlig gräns för den svenska renbetningen (1 § B).

De samebyar från vilka renar får föras på bete i Norge är desamma som traditionellt haft denna rätt. I Troms fylke får renar föras på bete i Norge från följande fyra samebyar: Könkämä, Lainiovuoma, Saari-
vuoma och Talma. Betesområdena i Nordlands och Nord-Tröndelags fylken får användas av följande samebyar: Rautasvuoma, Kaalas-
vuoma, Norrkaitum, Mellanbyn, Sörkaitum, Sirkas, Tuorpon, Luokta-
Mavas, Semisjaur-Njarg, Svaipa, Gran, Ran, Umbyn, Vapsten, Vilhel-
mina norra, Vilhelmina södra och Frostvikens norra (5 §).

För betesområdena i Troms fylke — med undantag för nyssnämnda Rieppe-område — gäller att svensk renbetning är tillåten fr. o. m. den 1 maj t. o. m. den 14 september. I Nordlands och Nord-Tröndelags fylken, dvs. betesområdena söder om Torneträsk, är betestiden fr. o. m. den 1 juli t. o. m. den 31 augusti (2 §).

För fyra särskilt grunda områden gäller en speciell bestämmelse som innebär att svenska renar får uppehålla sig där även under annan tid än som nyss angivits när renskötsel bedrivs i angränsande svenska gränsområden. Skälet för denna bestämmelse är svårigheterna att hålla svenska renar borta från norskt område när samebyarnas renskötsel försiggår intill riksgränsen. Områdena är belägna, ett i Ballangens och Tysfjords, ett i Rana och två i Hattfjelldals kommun (3 §).

Samtliga *betesområden för norsk renbetning i Sverige* beskrivs i konventionsförslaget i sin helhet. De är i Norrbottens län Maunu, Njuorajaurc, Patsajäkel, Älvsbyn och Storsund. Av dessa skall Njuorajaurc och Patsajäkel resp. Älvsbyn och Storsund användas tillsammans. I Väster-

bottens län heter områdena Granö, Ramsele och Meselefors (7 §). Samtliga betesområden är avsedda för vinterbete och får användas fr. o. m. den 1 oktober t. o. m. den 30 april. För området Patsajäkel gäller dock att det inte får tas i bruk före den 1 december. Detta innebär att de norska renarna dessförinnan vistas i Norge eller i området Njuorajaure och därifrån förs till Patsajäkel. Om ett stängsel uppförs mellan Saarivuoma och Talma samebyar, som hindrar sammanblandningar av renar från dessa båda byar, får dock området Patsajäkel användas redan fr. o. m. den 15 november. Vidare gäller att viss mindre del av området Älvsbyn får tas i bruk för norsk renbetning först fr. o. m. den 1 januari för att möjliggöra höstflyttning med svenska renar genom denna del av området Älvsbyn (8 §). Så länge som betestillgången i Meselefors inte är tillräcklig skall i stället området Hälla i Västerbottens och Väster-norrlands län användas för norsk renbetning (68 §).

För ett område i Västerbottens län gäller en särskild bestämmelse som innebär att norska renar får uppehålla sig där när renskötsel bedrivs i angränsande norska gränsområden (9 §).

I Jämtlands län finns två betesområden, Leipikvattnet och Blåsjökilen. Dessa är avsedda att användas tillsammans under sommarhalvåret fr. o. m. den 1 april t. o. m. den 14 november.

Beträffande de för norsk renbetning upplåtna betesområdena i Sverige gäller att svensk renbetning är tillåten där någon del av året. Undantag gäller i fråga om Njuorajaure som får användas för svensk renbetning under den del av året då norsk renbetning icke är tillåten där och i fråga om nyssnämnda flyttning av svenska renar genom Älvsbyn (10 §).

Om norskt vinterbetesområde i Sverige utnyttjas i mindre omfattning än som avsetts eller inte utnyttjas alls, bör det fasta utskott som skall inrättas enligt 66 § på begäran ta ställning till om området helt eller delvis kan få utnyttjas av svenska renar vissa tider av året. Bakgrunden härtill är att svenska renar i princip är utestängda från dessa områden hela året, vilket inte är fallet med norska renar i fråga om de svenska betesområdena i Norge.

Följande högsta renantal fastställs: i Maunu 1 100, i Njuorajaure och Patsajäkel tillsammans 1 500, i Älvsbyn och Storsund tillsammans 2 500, i Ramsele 1 000, i Granö 1 000 och i Meselefors 1 500. För Jämtlands län anges inte något högsta renantal (11 §).

Flyttning till och från betesområdena kan ske på traditionellt sätt eller med motorfordon. Vid traditionell flyttning skall vissa i konventionen närmare angivna flyttningsleder följas. Flyttningen skall vidare ske inom den betestid som gäller för området i fråga (12 §, 15 § första stycket och 18 §). Utmed flyttningslederna skall finnas rastplatser med möjlighet till behövlig vila och bete. Antal, läge och utsträckning fastställs av den lantbruksnämnd inom vars område flyttningsleden går. Kan

flyttning inte genomföras enligt planen kan lantbruksnämnden meddela erforderliga föreskrifter för svenska och norska renägare. När omständigheterna gör det nödvändigt kan lantbruksnämnden föreskriva tillfällig avvikelse från flyttningsled (13 §).

I Sverige pågår en utbyggnad av flyttningsleder med särskilda anläggningar för utfodring m. m. I den mån sådan anläggning ägs av staten utgår delegationerna från att den får användas av norska renägare på samma villkor som gäller för svenska renägare och samebyar. För det fall att anläggning övergått i t. ex. samebys ägo eller uppförts av sameby eller svenska renägare slås i konventionen fast en rätt för de norska renägarna att utnyttja sådan anläggning mot skälig ersättning till ägaren. Kan överenskommelse ej träffas om ersättningens storlek skall denna kunna fastställas av lantbruksnämnden (17 §).

En utgångspunkt för delegationerna har varit att renskötseln över riksgränsen är en samisk näring och att den därför i princip bör vara förbehållen samer från de byar eller distrikt som av hävd drivit renskötsel över gränsen.

I fråga om *renskötselns bedrivande* föreskrevs i 1919 års renbeteskonvention en skyldighet för renägare att följa sina renar in i det andra landet. I förslaget till ny konvention finns ingen motsvarande bestämmelse. I stället föreskrivs att under upphåll och flyttning i det andra landet sådan tillsyn skall utövas över renarna som god renskötsel kräver.

Delegationerna förutsätter — för att skyldigheten beträffande tillsyn och bevakning skall kunna uppfyllas — att renvaktare finns tillgängliga när renarna betar i det andra landet. I en bestämmelse om uppehåll i det andra landet (21 §) slås därför fast att renägare, som låter sina renar beta i det andra landet och som har renskötsel som huvudyrke, får överskrida riksgränsen och uppehålla sig i det andra landet under tillåten betestid och därutöver när det eljest är nödvändigt för renskötseln. Samma rätt tillkommer även renägarens husfolk, dvs. i första hand hans familjemedlemmar, och renvaktare som behövs för arbetet med renarna.

En nyhet i konventionen är att renägare, husfolk eller renvaktare som uppehåller sig i det andra landet skall efter fyllda 15 år medföra en särskild legitimationshandling. Denna skall på begäran visas upp för det andra landets myndigheter.

Underrättelse om hur betesområdena i det andra landet kommer att utnyttjas skall årligen senast två månader före betestidens början sändas till vederbörande myndighet i det andra landet. Underrättelsen skall bl. a. innehålla uppgift om renantal och betesområde samt om namn m. m. på de personer som avser att överskrida riksgränsen och uppehålla sig i det andra landet.

Samling och skiljning är en normal förteelse i renskötseln och regleras utförligt i konventionen. Bestämmelserna inleds med en regel om

skyldighet att underrätta förmännen i de samebyar resp. distrikt i det andra landet, som har angränsande betesområden, innan samling sker för kalvmärkning eller för slakt eller skiljning (26 §). I fråga om sammanblandning av renar är huvudregeln att samling och skiljning skall verkställas snarast möjligt. Det kan emellertid uppskjutas om förmännen är eniga om det eller om det bestäms av vederbörande myndighet med hänsyn till omständigheterna. En sådan omständighet kan vara att de hjordar som de sammanblandade renarna tillhör befinner sig på stort avstånd eller att behövlig personal saknas (27 §). När norska renar flyttar tillbaka från Sverige resp. när svenska renar slutligt lämnar sitt betesområde i Norge eller angränsande svenska områden skall samling och skiljning normalt företas (29 resp. 30 §). Vederbörande myndighet kan befria från denna skyldighet och bör göra så när det finns anledning anta att sammanblandning inte har skett. På gränssnitt där svensk och norsk renskötsel inte berör varandra finns möjlighet att tills vidare befria från samling och skiljning.

I fråga om *särskilda rättigheter* framhåller delegationerna att den som bedriver renskötsel i det andra landet med stöd av konventionen enligt förslaget också får utöva vissa särskilda rättigheter i det landet som sammanhänger med renskötseln. Han får således slakta renar, jaga och fiska, ta virke, uppföra anläggningar samt medföra utrustning, hundar, vapen och ammunition, radiosändare och mottagare samt motorfordon. Han åtnjuter också viss tull- och avgiftsfrihet. Gemensamt för alla de uppräknade rättigheterna är att de kan behövas för att renskötseln i det andra landet skall kunna drivas rationellt. Slakt får enligt huvudregeln ske under tillåtet uppehåll i det andra landet med iakttagande av de bestämmelser som gäller där. Det förutsätts att i normala fall köttet etc. transporteras till hemlandet för försäljning. Jakt och fiske får bedrivas under tillåten betestid och inom betesområdet enligt samma bestämmelser som gäller för landets egna samer, dock endast till husbehov (39 §). Renägare får enligt 40 § ta virke inom det betesområde och längs den flyttningsled som han utnyttjar för användning i renskötseln. För skogs fångsten gäller samma bestämmelser som för landets egna samer. Virket skall vara avsett för användning i renskötseln, i första hand för uppförande av anläggningar som avses i 41 §. I 42 § fastslås att spärrstängsel får uppföras längs riksgränsen och betesområdenas gränser för att underlätta renskötseln. Av andra stycket framgår att staterna skall träffa närmare överenskommelse om detaljer rörande planerat stängsel, såsom sträckning, placering, utförande och kostnader.

Tillbörlig hänsyn skall tas till *naturvården* vid planläggning, placering och underhåll av anläggningar för renskötseln, bl. a. stängsel (43 §).

Renskötaren och hans husfolk skall kunna passera riksgränsen där det med hänsyn till renskötseln är lämpligt. Därvid får medföras nödvändig utrustning, redskap och livsmedel samt material som behövs för att upp-

föra och underhålla anläggningar (45 §). För användning i renskötseln och vid jakt enligt konventionen får vidare vapen och ammunition medföras. För införande av vapen gäller f. n. särskilda regler och avsikten är att närmare bestämmelser härom skall fastställas efter överenskommelse mellan de båda ländernas behöriga myndigheter (46 §). Radiosändare och mottagare får medföras till det andra landet och användas i renskötseln (47 §). Motorfordon som är registrerat i renägarens hemland kan enligt förslaget medföras från det ena landet till det andra för användning i renskötseln. För terränggående motorfordon såsom snöskoter eller bandvagn gäller den begränsningen att samma bestämmelser tillämpas som för landets egna renskötande samer (48 §). Utrustning, redskap och andra varor som nu nämnts får medföras tull- och avgiftsfritt över riksgränsen (49 §).

En särskild bestämmelse har införts om att hundar för bevakning av renarna får medföras på samma sätt som renarna (44 §).

Beträffande frågan om *överträdelser av konventionen m. m.* nämner delegationerna att sanktionsapparaten utgör en viktig del av konventionsförslaget. Trots den goda ordning inom renskötseln som eftersträvas med kravet på bevakning etc. och genom naturliga gränser för betesområdena kompletterade med omfattande stängselbyggen, kan renar komma in på område där de inte har rätt att vistas enligt konventionen. Den väsentliga reaktionen mot sådan överträdelse är enligt förslaget av civilrättslig art. Vid olovlig betning ges sålunda möjlighet att ta ut betesavgift. Denna avgift är både en gottgörelse för den skada som kan ha drabbat betet och en ekonomisk sanktion i avhållande syfte. Betesavgift utgår med ett fast belopp per ren utan hänsyn till uppehållets varaktighet — i vartdera landets myntslag — i Sverige en krona och i Norge 1 krona 40 öre, samt ett tillägg för varje dag renarna uppehållit sig i det andra landet av i Sverige 40 öre och i Norge 55 öre per ren. Renägaren har fjorton dagar på sig efter det att myndigheten i hans hemland mottagit det officiella meddelandet om den olovliga betningen att ta sina renar från olovligt område innan en förhöjning av avgiften per dag inträder. Fr. o. m. femtonde dagen efter det myndigheten mottagit meddelandet, vilket kan ske senare än den dag då den olovliga betningen började, höjs avgiften till i Sverige 75 öre och i Norge 1 krona 5 öre per ren och dag (52 § första stycket).

Enligt konventionsförslaget har den myndighet som fattar beslut om betesavgift en diskretionär prövningsrätt. Full avgift, nedsatt avgift eller ingen avgift alls kan komma i fråga allt efter omständigheterna. I konventionen nämns som förmildrande omständighet att det olovliga uppehållet inte kan läggas renägaren eller den för bevakningen ansvarige till last — detta kan bero på svåra väderleks- eller snöförhållanden, rovdjursanfall, naturkatastrof, fara för människor och djur, icke fungerande stängsel e. d. Omständigheterna kan även eljest vara sådana att

det är oskäligt att ålägga avgift helt eller delvis. Vart femte år skall avgiftsbeloppen räknas om med tillämpning av vardera landets konsumentprisindex.

Betesavgift kan tas ut även när renar i det egna landet olovligen uppehåller sig på område som är förbehållet det andra landets renar (57 §). Som olovligt bete enligt 52 § är också att bedöma väsentlig avvikelser från flyttningsled.

Straffbestämmelser finns i konventionen för vissa överträdelser för vilka det ansetts erforderligt med en reaktion men någon annan form än straff inte är lämplig. Endast bötesstraff kan ådömas, och frågan skall vara om uppsåt eller oaktsamhet (61 §). Enligt delegationernas mening förstås med oaktsamhet i detta sammanhang oaktsamhet som ej är obetydlig. Den svenska termen härför är "oaktsamhet som ej är ringa".

Allmänt åtal för förseelse enligt 61 § konventionen får väckas endast efter anmälan av lantbruksnämnden eller reindriftsinspektören. Anmälan kan göras i båda länderna (62 §). Den som lagförts — varmed i detta sammanhang även avses att åtalshelftergift meddelats — får inte lagföras för samma gärning i det andra landet (63 §).

I konventionen regleras vidare frågan om ersättning för kostnader för renar från det andra landet (35 §) och om ersättning för skada (58—60 §§). I den mån särskilda bestämmelser om ersättning inte finns i konventionen skall skada som vållas i det andra landet vid utövande av renskötsel ersättas enligt detta lands skadeståndsregler. För skada på bete utgår inte särskild ersättning eftersom betesavgiften till en del utgör ett schabloniserat skadestånd (58 §).

Delegationen föreslår vissa *dispensbestämmelser*. Dispens (65 §) från bestämmelserna om betesområden, betestider, renantal och flyttningsleder föreslås kunna ges av lantbruksnämnden resp. fylkesmannen var och en inom sitt område när väderleks- eller betesförhållanden eller andra omständigheter gör det nödvändigt.

I 66 § behandlas frågan om ett *fast utskott* som föreslås skola tillsättas av regeringarna med uppgift att följa den samiska renskötselns utveckling och föreslå åtgärder som kan bidra till en effektiv och ändamålsenlig tillämpning av konventionen. Det fasta utskottet bör fortlöpande skaffa sig en bild av rennäringens läge i de båda länderna och vara berett att på grundval härav föreslå erforderliga åtgärder av både engångsnatur och permanent art som gör att konventionens tillämpning håller jämna steg med utvecklingen av renskötseln. Genom sin sammansättning, från vardera landet en rennäringssakkunnig, en renskötande same och därutöver en medlem jämte suppleanter, bör utskottet ha goda möjligheter att skaffa sig överblick över dessa frågor.

Delegationerna nämner att en väsentlig fråga under förhandlingarna har varit samernas framtida renbetning över den svensk-norska gränsen efter utgången av giltighetstiden för den nya konventionen. Delegatio-

nerna har för det första enats om att föreslå att den nya konventionen skall ha en lång giltighetstid, nämligen 30 år (76 §). Därutöver föreslår delegationerna att senast fem år före utgången av konventionens giltighetstid skall, om en av avtalsparterna påkallar det, en blandad svensk-norsk kommission tillsättas för att utreda frågan om det ena landets renskötande samer har behov av fortsatt renbetning i det andra landet i de betesområden som omfattas av konventionen eller delar av dessa (69 §). En förutsättning för att avtalspart skall begära att kommissionen tillsätts är givetvis att ett fortsatt betesbehov bedöms föreligga. Så snart kommissionens betänkande avgivits skall de båda ländernas regeringar inleda förhandlingar rörande den fortsatta rätten till renbetning i det andra landet efter utlöpanet av konventionens giltighetstid (72 §). Förhandlingarna skall föras på grundval av betänkandet. Förhandlingarna skall inte omfatta det i 1 § A 4 konventionen angivna området Anjavassdalen, om inte de båda regeringarna enas om att särskilda skäl talar för detta. Delegationerna tillägger att området Anjavassdalen inte ingick i de områden som enligt 1964 års svensk-norska renbeteskommissionens förslag skulle användas för svensk renbetning i Norge. Förhandlingarna mellan regeringarna bör slutföras innan konventionen löper ut.

Skriftväxlingen om framtida renbetning. Delegationerna meddelar att enighet har uppnåtts om att föreslå regeringarna att, i samband med konventionens undertecknande utväxla skrivelser innehållande att de båda ländernas regeringar i fråga om samernas framtida renbetning i det andra landet kommer att låta följande synpunkter vara vägledande. Samerna utgör en folkgrupp, som under utövandet av sin näring sedan urminnes tid har fört sina renar fram och tillbaka mellan de båda länderna. Regeringarna har för avsikt att, var och en för sig, så länge det finns samer i endera landet som för att bevara sin livsform och näring är beroende av renbete i det andra landet upprätthålla betesrätten över landgränsen. Om vitala intressen nödvändiggör att betesmark, som brukas av norska samer i Sverige resp. av svenska samer i Norge, tas i anspråk, skall den svenska resp. norska regeringen inom ramen för den vid varje tillfälle gällande interna lagstiftningen på bästa möjliga sätt tillrättalägga förhållandena för samernas betesrätt så att de kan bevara sin livsform och näring.

Mot bakgrund av bl. a. den föreslagna skriftväxlingen har delegationerna enats om att föreslå att konventionen den 26 oktober 1905 angående flyttlapparnas rätt till renbete m. m. upphör att gälla när konventionen träder i kraft (74 §). Däremot föreslår delegationerna inte någon uppsägning av 1751 års lappkodicill. Den bör kvarstå som ett uttryck för samma grundsyn som den föreslagna skriftväxlingen.

Protokollet om byggande och underhåll av spärrstängsel. Enligt 42 § konventionen skall närmare bestämmelser om byggande och underhåll av spärrstängsel fastställas genom särskild överenskommelse. Delega-

tionerna har utarbetat förslag till protokoll om byggande och underhåll av spärstängsel för renar. Protokollet omfattar i artikel 1, 2 och 3 stängsel som föreslås uppförda inom bestämda tidsfrister. I artikel 4 anges ett stängsel som skall byggas i den mån området Maunu tas i bruk för norsk vinterbetning i Sverige.

Artikel 5 avser ett stängsel inom området Havgavuobmi i Troms fylke. Detta stängsel skall utgöra fortsättning på ett stängsel som är under uppförande i Sverige och som åtskiljer samebyarna Lainiovuoma och Saarivuoma. För att så långt det är möjligt tillmötesgå norska naturvårdsintressen föreslås i artikel 5 två alternativa sträckningar.

Artikel 8 innehåller bestämmelser om vilka stängsel som skall uppföras, bekostas och underhållas av Sverige resp. av Norge. Av bilaga framgår de olika stängselsträckningarnas längd, beräknade kostnader för byggandet och kostnadernas fördelning.

Protokollet innehåller vidare bestämmelser om hur stängselsträckningarna i detalj skall fastställas, om utsträckning av tidsfristerna på grund av oförutsedda omständigheter, godkännande av färdiga stängsel, tull- och skattefrihet, arbetsmarknadsförhållanden m. m.

Protokollet skall träda i kraft samtidigt med konventionen och ha samma giltighetstid. Protokollet skall ratificeras (artikel 15).

Förutom de stängselsträckningar som anges i protokollet har delegationerna diskuterat ytterligare ett antal stängsel. Delegationerna utgår från att det fasta utskottet kommer att uppmärksamma behovet av dessa.

Remissyttrandena

Klara ställningstaganden till förmån för att en ny konvention mellan Sverige och Norge om renbetning bör komma till stånd i huvudsaklig överensstämmelse med det föreliggande förslaget föreligger från *vattenöverdomstolen, kammarkollegiet, skogsstyrelsen, lantbruksstyrelsen, lantbruksnämnden i Norrbottens län och länsstyrelsen i Västerbottens län*. *Lantbruksstyrelsen* konstaterar med tillfredsställelse att det visat sig möjligt att ersätta den hittills gällande konventionens drygt 200 paragrafer med endast drygt 70 i det föreliggande förslaget och finner samtidigt dessa senare vara ofrånkomliga för att ge den stadga som är nödvändig för en näring som även i framtiden kommer att konfronteras med motsäende intressen i två länder.

Svenska samernas riksförbund åberopar som eget yttrande ett av samebyarna *Könkämä, Lainiovuoma, Saarivuoma, Talma, Rautasvuoma, Kaalasvuoma, Norrkaitum, Mellanbyn, Jåkkåkaska, Tuorpon, Luokta-Mavas, Semisjaur-Njarg, Svaipa, Östra Kikkejaure, Västra Kikkejaure, Mausjaure, Maskauere, Ståkke, Gran, Ran, Umbyn, Vapsten, Vilhelmina norra, Vilhelmina södra och Frostvikens norra* avgivet yttrande. Enligt detta motsätter sig byarna varje landavträdelse utan värdering och er-

sättning för land och vatten, anläggningar m. m., som blir onyttiga genom inskränkningarna av betesområdena, försvårad drift och omställning m. m. Ersättning i angivna hänseende bör enligt byarna utges av Sverige. Byarna åberopar betydelsen av Altevatndomen i norska Höyesterett den 20 april 1968 och anför att om Sverige går med på en ordning som kan innebära nedskjutning av svensk ren trots privaträttslig svensk rätt till området i Norge, Sverige måste betala ersättning för detta. Även den norska ensamrätten hela året i samebyarnas områden i Sverige måste ge upphov till ersättningsanspråk för land och vatten, anför samebyarna. *Vattenöverdomstolen* konstaterar att konventionsförslaget rätt avsevärt begränsar de norska områden som svenska samer i fortsättningen skall äga nyttja. Någon analys av den rättsliga karaktären av samernas rätt till renbete i det andra landet har inte framlagts i detta sammanhang. Följaktligen har inte heller frågan om samernas eventuella rätt till ersättning för mistade områden tagits upp till bedömning. En förutsättning för att utan sådan rättslig analys anta konventionen måste därför vara att varken konventionen eller i anledning därav antagen svensk eller norsk följdlagstiftning kan i sig anses beröva samerna någon rätt, som de eventuellt kan visas ha på annan grund än de vid olika tider gällande konventionerna mellan länderna. *Lantbruksnämnden i Västerbottens län* förutsätter att skador som kan åsamkas rennäringen genom övergången till en ny konvention regleras i särskild ordning.

Berörda samebyar påtalar svårigheterna att hålla renarna inom de begränsade betesområdena. Vidare blir stängsel nödvändiga på åtskilliga sträckor utöver de föreslagna samt tidigareläggning av en del av de föreslagna stängslen. *Flera samebyar* anser sig behöva större områden än som förutsätts enligt förslaget.

Vad gäller betestidens längd i Norge anser *flera samebyar* att den föreslagna betestiden är otillräcklig, särskilt på hösten.

Upplåtandet av gränsbestämda norska vinterbetesområden i Sverige med ensamrätt möter kritik från samebyarna, som påtalar omställningssvårigheter av olika slag. *Umbyns* och *Rans samebyar* motsätter sig liksom *lantbruksnämnden i Västerbottens län* att det inom Umbyns vinterbetesland belägna området Granö upplåtes för norsk renbetning. *Lantbruksnämnden* förutsätter att annat område i anslutning till Vapstens vinterbetesmarker kan upplåtas i stället.

Statens vattenfallsverk påpekar med åberopande av yttrande från *Angermanälvens vattenregleringsföretag* att planer föreligger att anlägga ett kraftverk vid Stenkullaforsen i Angermanälven. Detta skulle med tillhörande dämningssområde komma att ligga inom området Meselefors och medföra **dämnings- och regleringsskador**.

Beträffande omställningen till den nya konventionen erinrar *vattenöverdomstolen* om att det såväl enligt 1919 års konvention som tidigare

förelegat en skyldighet att motta norska renar på svenskt område. Denna skyldighet blir enligt konventionsförslaget konkretiserad till vissa klart avgränsade områden men innebär inte för den svenska renskötseln i dess helhet någon ny belastning. I vad mån de närmast berörda samebyarna kan anses berättigade till ersättning för det intrång som härigenom orsakas dem bör uppmärksammas i samband med svensk följdlagstiftning i anledning av konventionen. Även *kammarkollegiet* påpekar att de olägenheter som följer av upplåtandet av norska vinterbetesområden drabbar samebyarna ojämnt och finner angeläget att berörda byar kompenseras för intrånget.

Statens naturvårdsverk anför betänkligheter mot norsk vinterbetning inom gränsbestämda vinterbetesområden och anser risk föreligga att delar av dessa genom exempelvis exceptionella väderleksförhållanden kan komma att utsättas för ett alltför högt utnyttjande i förhållande till områdenas produktionsförmåga. Verket finner risken för överbetning vara särskilt stor i Njuorajaure, som avses bli upplåtet för såväl svensk som norsk renbetning. Området sammanfaller till en del med Vadve-tjåkka nationalpark varför det måste anses särskilt väsentligt att skador på växttäckets förhindras där. Verket påpekar vidare att området Patsajäkel till stor del utgörs av urskog varför det ur bl. a. skogsvetenskaplig och ornitologisk synpunkt är mycket värdefullt. Området ingår delvis i ett av länsstyrelsen planerat naturreservat.

Skogsstyrelsen uppskattar att av den för norsk renbetning i Sverige aktuella arealen en fjärdedel är belägen i skogslandet och att omkring hälften därav kan hänföras till mark av högsta intresse för skogsbruket. Styrelsen förutsätter att områdena är så avpassade i förhållande till betesbehovet att konventionsförslaget inte innebär större betestryck eller större friktioner i övrigt än vad som hittills varit fallet.

Lämpligheten av att ålägga lantbruksnämnderna övervakande, reglerande och i vissa fall dömande uppgifter ifrågasätts av *lantbruksstyrelsen* samt *lantbruksnämnderna i Jämtlands och Västerbottens län*. Dessa uppgifter ligger inte i linje med de rådgivande och stödjande uppgifter som ålagts nämnderna i anslutning till den nya rennäringslagstiftningen. Bl. a. med hänsyn till de svårigheter som är förenade med att låta lokala myndigheter vid sidan av lantbruksnämnderna handlägga rennäringsärenden motsätter sig lantbruksstyrelsen dock inte den föreslagna ordningen. *Länsstyrelsen i Västerbottens län* anför att det kan befara att den föreslagna ordningen för lantbruksnämndens del medför en återgång till den sorts polisiära tillsyn som man med den nya rennäringslagen hoppats komma bort ifrån. Enligt länsstyrelsen är å andra sidan klart att den sakkunskap lantbruksnämndens tjänstemän representerar inte kan undvaras i den kontroll- och tillsynsverksamhet konventionens tillämpning måste medföra.

Förslaget om betesavgift föranleder få invändningar från remiss-

instanserna. *Lantbruksnämnden i Norrbottens län* påpekar att redan nuvarande avgifter kännbart drabbar de nordligaste samebyarna. Enligt nämnden innebär nuvarande renskötselformer med stora enheter att större flockar kan avvika till otillåtna områden eller bli kvar i distrikten under inte tillåten betestid utan att dålig ordning i renskötseln föreligger. En bestämmelse om straffavgift överensstämmer knappast med den samarbetsanda som bör råda över gränserna. *Saarivuoma sameby* anser att föreslagna avgifter kan drabba byn så hårt att dess ekonomi äventyras. Samma farhågor delas av *Hotagens sameby*, som emellertid anser sig kunna godta bestämmelserna om de tillämpas generöst. *Rans sameby* vänder sig emot att betesavgift kan utgå när svenska renar kommer in på för norsk renskötsel upplåtna områden i Sverige.

Ersättningsutredningarna

Utredningen om verkningarna för svensk renskötsel av norska betesområden i Sverige

Utredningsmannen konstaterar att en övergång från den ordning som gäller enligt nuvarande konvention till det föreslagna systemet med gränsbestämda vinterbetesområden med ensamrätt för norska samer inte innebär att berörda svenska samebyar får vidkännas sådan *betesförlust* att kompensation för denna bör utgå av statsmedel.

Utredningsmannen anför att det måste beaktas att den rätt till renbetning i Sverige som norska samer enligt konventionsförslaget får inte är någon nyhet. De norska och svenska samerna har i århundraden haft en ömsesidig betesrätt över riksgränsen. Den betesrätt som norska samer har i Sverige enligt gällande konvention har utnyttjats mycket ojämnt. Anmälningar till inflyttning i Sverige från både Troms och Nordlands fylken har visserligen gjorts regelbundet för renantal som växlat mellan sammanlagt 9 500 och 3 400. Från vissa av de distrikt som anmälningarna avser har dock på flera årtionden inte skett någon inflyttning alls och från andra distrikt har det renantal som förts in understigit det som anmälts. Det förhållandet att den norska betesrätten sedan länge utnyttjats i så förhållandevis begränsad omfattning kan dock inte anses innebära att man på norsk sida avstått från några rättigheter som konventionen tillerkänner norska samer. Orsaken till det minskade norska betesutnyttjandet är att renskötseln i Troms och Nordlands fylken länge varit av så begränsad omfattning att något större behov av vinterbete i Sverige inte förelagat. Utredningsmannen nämner, att renskötseln i fylkena kommer att byggas upp på nytt. Förklaringen till detta är att man i Finnmark har ett betydande överskott av renar i förhållande till betesresurserna och även ett avsevärt större antal renskötande samer än vad som är rimligt i förhållande till näringsunder-

laget. Det har länge varit ett starkt önskemål från norsk sida att bereda plats i Troms och Nordlands fylken för samer från Finnmarks fylke. Eftersom vinterbetesresurserna i Troms och Nordland är starkt begränsade förutsätter en uppbyggnad av renskötelsen i dessa fylken att vinterbetesmarker ställts till förfogande i Sverige. Det kan därför enligt utredningsmannens mening med fullt fog hävdas att den norska betesrätten i Sverige skulle komma att utnyttjas i betydligt större omfattning än f. n. även om en ny konvention inte hade aktualiserats. I det läget innebär konventionsförslaget närmast en fördel från svensk synpunkt genom att det begränsar det antal norska renar som får föras på bete i Norrbottens län, utom nordsamebyarnas område, och i Västerbottens län.

Utredningsmannen anför att Sverige redan enligt gällande ordning har en vidsträckt skyldighet att ta emot norska renar och anvisa betesområden för dem. Vad som inträffar om konventionsförslaget genomförs är att denna skyldighet blir konkretiserad till vissa klart avgränsade områden men inte innebär någon ny belastning för den svenska rennäringen i dess helhet. Det finns inte anledning att anta att något av de föreslagna områdena är större än vad som oundgängligen behövs för att föda det för vederbörande område föreslagna renantalet. För bedömandet av frågan huruvida betestillgångar går förlorade genom den norska renbetningen måste det därför enligt utredningsmannens mening vara utan betydelse om visst antal norska renar betar inom sådana områden eller, som hittills, anvisas betesmarker varje år i konkurrens med svenska samer.

Utredningsmannen framhåller att om och i vad mån de samebyar som enligt konventionsförslaget ensamma skulle få bära den belastning som nu åvilar samtliga samebyar bör kompenseras för betesförlust kan med hänsyn till vad som anförts ses som en intern fördelningsfråga samebyarna emellan. Detta gäller också beträffande de fyra nordsamebyarna, trots att det högsta tillåtna antalet norska renar där ökar från 2 000 till 2 600. En ökning av denna storleksordning kan inte spela någon väsentlig roll från betessynpunkt, eftersom det finns en reservkapacitet av vinterbete inom dessa byars områden, som kan nyttiggöras genom vissa stängselbyggen mellan byarna inbördes samt mellan dessa och Vittangi sameby. Med det nu anlagda betraktelsesättet saknas enligt utredningsmannens mening grund för att med statsmedel kompensera samebyarna för betesförlust.

Utredningsmannen anför vidare att problemet kan angripas också från en annan utgångspunkt. De områden i Sverige som föreslagits för norsk renbetning har efter långvariga överväganden och undersökningar valts ut med tanke på vad som framstår som lämpligt vid en avvägning mellan svenska och norska renskötelseintressen. Flera av områdena har tidigare utnyttjats av norska samer eller stämmer överens med vad

svenska myndigheter f. n. årligen anvisar dessa samer. Även om det sedermera har framkommit önskemål om att omlokalisera något område kan det med hänsyn till vad nu anförts med visst fog göras gällande att, om den norska renbetningen i Sverige skulle öka inom ramen för nuvarande ordning, den skulle komma att belasta i stort sett samma samebyar inom vilka de gränsbestämda norska betesområdena nu föreslås skola ligga. Ser man saken på detta sätt innebär den föreslagna nyordningen inte att det sker en omfördelning samebyarna emellan utan att en belastning som i huvudsak vissa byar haft att räkna med konkretiseras till bestämda områden inom samma byar. Även om man bedömer frågan om betesförlust från denna utgångspunkt blir slutsatsen enligt utredningsmannens mening densamma som tidigare nämnts. Det resonemang som utredningsmannen hittills fört har avseende på Norrbottens och Västerbottens län. I fråga om den föreslagna norska renbetningen i Jämtlands län gör sig speciella synpunkter gällande. Här föreslås nämligen ett helt nytt betesområde, Leipikvattnet, som inte har någon motsvarighet enligt gällande ordning. Leipikvattnet utnyttjas f. n. regelbundet under sommaren av Frostvikens norra sameby. Genom att de norska samerna får ensamrätt till området minskar samebyns tillgång till sommarbete. Utredningsmannen framhåller att den bestämmande faktorn för samebyns renantal är tillgången på vinterbete. Eftersom det finns en betydande överkapacitet barmarksbete i förhållande till vinterbetestillgångarna medför bortfallet av Leipikområdet inte att byns renantal måste reduceras eller att byns bruttointäkter av renskötseln minskar.

Slutsatsen av det anförda blir enligt utredningsmannens mening att en övergång från den ordning som gäller enligt nuvarande konvention till det föreslagna systemet med gränsbestämda vinterbetesområden med ensamrätt för norska samer inte innebär att berörda svenska samebyar får vidkännas sådan betesförlust att kompensation härför bör utgå av statsmedel.

Vad gäller frågan om *intrång i renskötseln* till följd av den norska betesrätten i Sverige anför utredningsmannen att de svenska samebyarna redan enligt nuvarande ordning har att räkna med norsk renbetning inom sina vinterbetesmarker och en viss arbetsinsats för att undvika olägenheter av denna. Man måste emellertid räkna med att den arbetsinsats av svenska samer som föranleds av de norska renarnas uppehåll i Sverige kan komma att öka något om konventionsförslaget genomförs. Genom att de norska samerna får bestämda betesområden där svenska renar inte får beta skärps behovet av bevakning av de svenska renarna. I de fall en genomflyttning av sådant område inte kan ske utan risk för sammanblandning eller risk för att de svenska renarna tär på betestillgången inom området torde av konventionsförslaget följa att renarna inte får flyttas genom området. Detta kan på sina håll inne-

bära att flyttvägar måste läggas om, vilket kan medföra vissa omställningssvårigheter och/eller förlängda flyttningar.

Utredningsmannen anför vidare att det *merarbete* som de svenska samerna kan komma att få som en följd av norsk renskötsel i Sverige enligt konventionsförslaget blir tämligen begränsat. Det säger sig självt att det inte är möjligt att ange arbetsökningen i ett bestämt relationstal utan att det endast kan bli fråga om en skönsmässig skattning.

En viktig utgångspunkt för utredningen har varit att intrång bör så långt det är möjligt och rimligt motverkas genom åtgärder, t. ex. stängsel, nya flyttningssvägar, arbetshagar o. d. De föreslagna åtgärderna anges för varje berörd sameby. Åtgärderna är valda med tanke på att underlätta flyttningar och bevakning för de svenska samerna så att risken för att svenska renar skall komma in på norska betesområden skall minska.

Utöver skadeförebyggande åtgärder föreslår utredningsmannen vissa belopp som ersättning för ökat arbete i fråga om flyttningar och bevakning. Dessa belopp bygger på en skönsmässig uppskattning av det årliga merarbete som kvarstår trots att vissa åtgärder utförts. I de fall flyttningssvägar måste förlängas beräknas merarbetet för flyttningen på grundval av den ytterligare tid som kan antas åtgå och det antal vaktare som bedöms normalt för den hjord som flyttas. Vid uppskattningen av tidsåtgången räknas med att flyttningen normalt sker med en hastighet av 20—30 km per dygn och att — med hänsyn till att det är fråga om tämligen begränsade sträckor — några längre uppehåll inte behöver göras. I de fall den förlängda flyttningen är förenad med särskilda svårigheter på grund av att större vägar och/eller tätare bebyggelse måste passeras beaktas detta.

Utredningsmannen framhåller att man inte kan komma fram till något exakt mått på arbetskraftens värde utan är hänvisad till en grov uppskattning. I utredningen beräknas ett belopp av 100 kr. per dygn genomgående för samtliga berörda samebyar, vilket anses ligga helt på den säkra sidan sett från ersättningstagarnas synpunkt. De årsbelopp som beräknats med tillämpning av nyss angivna faktorer har för konventionens giltighetstid på 30 år omräknats till engångsbelopp efter en räntefot av 4 %. Också häri ligger enligt utredningsmannens mening en marginal till ersättningstagarnas förmån, eftersom det är tveksamt om diskontering numera bör ske efter så låg räntefot.

Med utgångspunkt från ifrågavarande värderingar har utredningsmannen för varje sameby redovisat de skadeförebyggande åtgärder som föreslås och beräknade kostnader för dessa samt de ersättningsbelopp som därutöver förordas. Sammanlagt uppgår de skadeförebyggande åtgärderna till 575 000 kr. samt ersättningsbeloppen i övrigt till 555 000 kr. Utredningsmannen föreslår alltså att totalt 1 130 000 kr. skall utgå

av statsmedel. Beloppens fördelning på de berörda samebyarna framgår av följande sammanställning.

Åtgärder

Sameby		Belopp	
Talma	Renvaktarstuga	25 000	
	Skiljningsgårde	25 000	
Luokta-Mavas	Spärrstängsel inom höstbetesområdet	125 000	
	Stängsel vid västra delen av Älvsbyn-området	50 000	
	Rasthagar med stugor	150 000	
	Rastplats vid allmän väg	25 000	
Östra Kikkejaure	Renvaktarstuga	25 000	
Umbyn	Rasthagar	75 000	
Vilhelmina norra	Tekniska åtgärder inom höstbetesområdet	75 000	
	Summa kr.	575 000	575 000

Kontantersättning

Könkämä	Försvärat skiljningsarbete m. m.	50 000	
	Förlängd flyttning	25 000	
Talma	Merarbete för bevakning	50 000	
Luokta-Mavas	Merarbete för bevakning	35 000	
	Förlängd flyttning	50 000	
Semisjaur-Njarg	Merarbete för bevakning	50 000	
Stäkke	Merarbete för bevakning	10 000	
Östra Kikkejaure	Merarbete för bevakning	35 000	
	Förlängd flyttning	25 000	
Umbyn	Merarbete för bevakning	125 000	
	Förlängd flyttning	50 000	
Vilhelmina norra	Merarbete för bevakning	25 000	
Vilhelmina södra	Merarbete för bevakning	25 000	
	Summa kr.	555 000	555 000
	Totalt kr.		1 130 000

Utredningen om vissa omställningsfrågor m. m. för svensk renskötelse i Norge

Utredningsuppdraget har inom lantbruksstyrelsen utförts av den s. k. rennäringsgruppen. Styrelsen har därefter överlämnat gruppens förslag som sitt eget. Rennäringsgruppen är sammansatt av representanter för styrelsen, de regionala rennäringsmyndigheterna och de renskötande samerna. Mot gruppens förslag har ledamoten Cramér lämnat en blank reservation. Ledamoten Idivuoma har anmält att enligt hans mening hade gruppen vid sina ställningstaganden bort utgå från dagens renskötelse och inte från gällande konventionsbestämmelser.

Utredningen har inledningsvis kartlagt de skillnader som föreligger

mellan nuvarande och föreslagen konvention till den del dessa skillnader bör observeras vid fullgörandet av utredningsuppdraget.

Med utgångspunkt från de värderingar, som renbetesmarksutredningen (1966: 12) och den svensk-norska renbeteskommissionen av 1964 har gjort beträffande behovet av svenskt sommarbete i Norge, konstaterar utredningen att de i konventionsförslaget för svensk renskötsel anvisade arealerna är tillräckliga för samtliga berörda byar med hänsyn till att vinterbetesmarkernas kapacitet begränsar renantalet. Inom byarna norr om Torneträsk har emellertid vinterbeteskapaciteten de senaste åren inte kunnat utnyttjas i full utsträckning. Detta har medfört en förskjutning av betningen västerut. När det därför föreslås att betesmarkerna i Norge skall minskas är det enligt utredningens mening viktigt att åtgärder vidtas för att trygga åtkomsten av byarnas beten i Sverige. Anordningarna utgörs av ett slakteri med väg inom Könkämä sameby, väg mellan Laxforsen och Laimoviken inom Talma sameby, stängsel mellan nordsamebyarna och Vittangi sameby samt mellan Lainivuoma och Saarivuoma samebyar och mellan Saarivuoma och Talma samebyar.

Utredningen diskuterar därefter i vad mån den nya konventionen kan medföra merarbete i renskötseln utöver vad som kan krävas enligt bestämmelserna i gällande konvention. Utredningen kommer till slutsatsen att även om man under de första åren av den nya konventionen har att vänta sig ett betydande merarbete för att hålla gränser och tider så utjämnas detta genom den minskade insats, som behöver göras under återstoden av konventionstiden sedan i konventionen och av utredningen föreslagna tekniska anläggningar uppförts.

Utredningen behandlar varje enskild sameby och föreslår till inlösen vissa anläggningar. Utredningen föreslår i vissa fall ändringar av konventionens förslag i fråga om stängsel eller nya stängsel i skadeförebyggande syfte. För tre byar bedöms den kommande situationen sådan att ersättning för merarbete bör utgå. Frågan om behov av stängsel mellan Vilhelmina norra och Frostvikens södra sameby bör enligt gruppen hänskjutas till vederbörande lantbruksnämnder.

För sex samebyar bör enligt utredningens mening inlösen av anläggningar ske med sammanlagt 97 000 kr. För uppförande av stängsel och gården för fyra byar beräknas 195 000 kr. Dessutom bör till tre byar utgå ersättning för merarbete med 600 000 kr. Totalt föreslås alltså 892 000 kr. utgå. Beloppens fördelning på de berörda samebyarna framgår av följande sammanställning.

Utredningen föreslår även tidigareläggning av vissa stängselbyggen, som inte är konventionsbundna, motsvarande 475 000 kr.

Lösen av anläggningar

Sameby	Belopp
Könkämä	41 500
Saarivuoma	25 000
Kaalasvuoma	5 000

Luokta-Mavas	1 500	
Semisjaur-Njarg	2 000	
Gran	22 000	
	Summa kr.	97 000 97 000

Uppförande av nya anläggningar

Luokta-Mavas	Kalvmärknings- och skiljningsgärde med ledarlar	100 000	
	Spärrstängsel mellan Ikis- och Mavasjaure (6 km)	90 000	
	D:o mellan Eidevatn och Laamivatn (1 km)	15 000	
Semisjaur-Njarg	Stängsel i Smuolevagge (16 km), vilket ersätter stängsel mellan Gujaure och Dypenåga — rapporten: A.6.c) (12 km) — Beräknad merkostnad	50 000	
Umbyn	Stängsel från Rr 215 till Rövsvandet (7 km) i stället för enl. artikel 2.B.4. upptaget stängsel (15 km) Beräknad inbesparing	—120 000	
Vilhelmina norra	Förlängning av stängsel enl. rapporten punkt 2.B.3. längs Biranseren (4 km)	60 000	
	Summa kr.	195 000	195 000

Ersättning för merarbete

		<i>nuvärde, kr.</i>	
Saarivuoma	engångsbelopp	210 000	
Kaalasvuoma	13 000 kr./år i efterskott	225 000	
Semisjaur-Njarg	9 500 kr./år i efterskott	165 000	
	Summa kr.	600 000	600 000
	Totalt kr.		892 000

Tidigareläggning av stängselbyggen

	km	kronor	färdigt år
Rapport A.2.c) Cunojavvre-Roccokajokk	5	100 000	1975
” B.2.a) Rr 215-Kalven	25	375 000	1975
	Summa kr.	475 000	

Remissyttrandena

Fleralet remissmyndigheter tillstyrker utredningarnas förslag.

Vad utredningsmannen i den först redovisade utredningen anför om ersättning för betesförlust finner *statskontoret* vara välmotiverat. Statskontoret anser att någon betesförlust, som bör ersättas av staten, inte uppkommer genom konventionen. Även *lantbruksstyrelsen* är av samma uppfattning.

Vad gäller de av utredningarna föreslagna ersättningarna och åtgärderna anser *statskontoret* frågan om ersättning för merarbete vid renskötseln vara diskutabel. Särskilt om man, som utredningarna föreslagit, så långt möjligt bekostar stängsel och andra arbetsbesparande åtgärder, förefaller ersättning för merarbete inte motiverad. Statskontoret finner dock att möjlighet ändå kanske bör hållas öppen att i enstaka fall ta upp fråga om ersättning.

Kammarkollegiet föreslår att staten svarar för alla kostnader för av konventionen föranledda omställningsåtgärder och ersättningar. Kollegiet och *riksrevisionsverket* anser att föreslagna omställningsåtgärder lämpligen kan utföras som beredskapsarbeten. *Arbetsmarknadsstyrelsen* anför att styrelsen är beredd att efter hänsynstagande till såväl det lokala som det allmänna sysselsättningsläget diskutera att driftsanläggningarna utförs som beredskapsarbeten.

Lantbruksnämnderna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län biträder utredningarnas förslag med vissa smärre avvikelser. Lantbruksnämnden i Norrbottens län anser att ersättningsbeloppen är för lågt hållna.

Svenska samernas riksförbund anför att genom den norska Høyesteretts dom år 1968 i Altevatn-målet har de svenska samerna erkänts ha ensamrätt till renbete och fiske i deras gamla områden i Norge, som de genom seklerna nyttjat varje år. Om Sverige i en renbeteskonvention med Norge avstår från att kräva folkrättslig täckning för områden till vilka de svenska samebyarna har privaträttslig rätt, uppstår s. k. "privaträttsliga överskottsområden". Det är mot den bakgrunden naturligt att de svenska samerna kräver ersättning av Sverige för sådana områden. Beträffande det norska vinterbetet i Sverige anför förbundet att detta bete utövats i tämligen ringa omfattning. De svenska samerna har på grund av sedvana rätt till vinterbete på vissa landsträckor. Sedvanerätten tillkommer byn och 1971 års rennäringslag bygger på att samisk rätt får utövas endast inom egen by. Liksom beträffande områdena i Norge måste Sverige givetvis ersätta de svenska samerna värdet av land och vatten, till vilka de har rätt på grund av urminnes hävd, om man efter ett antal successiva eftergifter vill genomföra det tilltänkta stela vinterbetessystemet för norska renar i Sverige. De svenska samebyarna som har rätt till land och vatten, en rätt som inte bestrids av någon, har givetvis inte någon skyldighet att tåla inskränkning av annan i byns rätt. Skall renbetesrätt för norska samer förvärfvas för genomförande av konventionen, får svenska staten förvärva rätten i fråga genom överenskommelse med samebyarna. Svenska staten kan inte — annat än måhända expropriationsvägen — kräva att de svenska samerna skall uppge en sedvanerätt av civilrättslig karaktär som är allmänt erkänd och som när som helst kan fastställas av domstol. Vid sådant förhållande äger svenska staten ej heller kräva sådant avstående av privaträttslig rätt från de svenska samebyarnas sida såsom någon sorts villkor för att svenska staten skall ingå en renbeteskonvention. Förbundet menar vidare att början till en positiv samepolitisk handlingslinje lämpligen kan göras genom att utge full ersättning för mistade områden i Sverige och i Norge i samband med en ny renbeteskonvention till de svenska samebyarna. För byarna är det ju helt likgiltigt om de förlorar dessa områden genom en vattenuppdämning — som medför full ersättning — el-

ler genom bestämmelser i en renbeteskonvention med flankerande svensk lagstiftning. Som slutomdöme anför förbundet att utredningsmannen, som undersökt verkningarna för svensk renskötelse av norska betesområden i Sverige, inte gjort någon juridisk utredning av vad 1971 års rennäringslag ävensom renbeteslagarna stadgar och i belysning av förarbetena innebär beträffande svensk samebys civilrättsliga rätt till vinterbeten. Förbundet konstaterar slutligen att de svenska samerna har behov av en renbeteskonvention främst av det skälet att de hyser rädsla för trakasseringsåtgärder från norsk sida, om konventionslöst tillstånd skulle uppkomma.

Departementschefen

Samerna har sedan äldsta tider bedrivit renskötelse i de nordligaste delarna av Sverige och Norge. Sedan år 1751 har de svenska renägarernas uppehåll med renar viss tid av året i Norge och de norska renägarernas uppehåll med renar i Sverige folkrättsligt reglerats, till en början genom den s. k. lappkodicillen den 21 september/2 oktober 1751. Nu gällande renbeteskonventionen av år 1919, som ändrats år 1949, sades upp från norsk sida den 15 juni 1961. Därefter har konventionen förlängts i flera omgångar, senaste gången till den 1 maj 1972. Sverige och Norge tillsatte år 1963 en gemensam kommission för att utreda vissa spörsmål som sammanhänger med den samiska renskötelsen. Kommissionen avgav år 1967 ett betänkande.

Kungl. Maj:t beslöt år 1967 att ta upp förhandlingar med Norge om ny renbeteskonvention. Samtidigt utsågs en förhandlingsdelegation till vilken knöts en grupp experter med representanter för bl. a. samerna. Delegationen har tillsammans med motsvarande norska förhandlingsdelegation år 1971 överlämnat förslag till konvention mellan Sverige och Norge om renbetning, m. m. Konventionsförslaget har därefter remissbehandlats. Konventionen har undertecknats i Oslo den 9 februari 1972.

Konventionen, som jag tidigare utförligt redovisat, innehåller sju kapitel. I första kapitlet tas upp svensk renbetning i Norge och i det andra kapitlet norsk renbetning i Sverige. Kapitel III innehåller gemensamma bestämmelser. Kapitel IV behandlar överträdelser av konventionen. I kapitel V, VI och VII upptas slutligen särskilda bestämmelser, övergångsbestämmelser resp. slutbestämmelser.

Vid konventionen finns fogade dels en gemensam rapport om förhandlingarna mellan Sverige och Norge, dels ett protokoll om uppförande och underhåll av spärrstängsel för renar, dels en skriftväxling mellan de båda regeringarna om den framtida betesrätten över landgränsen. Rapporten innehåller bl. a. förklarande kommentarer till bestämmelser i konventionen.

Den nya renbeteskonventionen har som framgår av vad jag tidigare anfört föregåtts av ett långvarigt och noggrant utrednings- och förhandlingsarbete. Det resultat som uppnåtts finner jag vara tillfredsställande för den svenska rennäringsrenningen. Renskötseln har sedan 1919 års konvention förbereddes och ingicks genomgått en stark omvandling. Betydande förändringar har därför kunnat göras i den nya konventionen utan att därför villkoren för den svenska renskötseln försämrats.

En utpräglat positiv grundsyn på dessa frågor har även kommit till uttryck i den föreslagna skriftväxlingen mellan de svenska och norska regeringarna. Den svenska regeringen förklarar därvid att den har för avsikt att, så länge det finns samer i Norge som för att bevara sin livsform och näring är beroende av renbete i Sverige, upprätthålla betesrätten över landgränsen. Den norska regeringen ger å sin sida till känna att den delar denna grundsyn och att den kommer att vägledas av samma synpunkter då det gäller svenska samernas framtida rätt till renbete i Norge.

Jag övergår härnäst till vissa frågor rörande det svenska renbetet i Norge. Detta är enligt 1972 års konvention tillåtet på mindre områden än enligt nu gällande konvention. Även betestiderna har begränsats i förhållande till denna. Jag vill dock framhålla att de enligt den nya konventionen upplåtta betestillgångarna i Norge är fullt tillräckliga för svensk renskötsel av samma storleksordning som enligt 1919/1949 års konvention. Enligt den nya konventionen är de svenska betestillgångarna i Norge geografiskt förlagda på sådant sätt att någon flyttning av svenska samer och renar från en sameby till en annan inte behövs komma i fråga.

Norsk renbetning i Sverige skall enligt 1972 års konvention förläggas till gränsbestämda områden. Enligt nuvarande bestämmelser anger vederbörande landshövding för varje år var den norska vinterbetningen skall utövas. Man har under förhandlingsarbetet sökt förlägga det norska vinterbetet till områden där det åstadkommer minst olägenhet för den svenska renskötseln. Samtidigt har man sökt tillgodose norska önskemål om att flyttningarna inte skall bli alltför långa. Det finns med hänsyn härtill all anledning räkna med att, om nu gällande konvention fått fortsatt giltighet, man kommit att i huvudsak anvisa just de i 1972 års konvention angivna områdena för norsk vinterbetning.

Vidare föreskrivs i 1972 års konvention att de norska vinterbetesområdena i Sverige — bortsett från vissa begränsade undantag — inte får användas för svensk renbetning under någon tid av året. De svenska barmarksbetena i Norge får däremot under vintertid användas för norsk renbetning. Denna olikhet motiveras av att det är angeläget att lavförekomsterna på norska vinterbetesområdena i Sverige inte trampas ned under barmarkstiden, eftersom laven har en mycket lång reproduktionstid.

Beträffande de fyra nordligaste svenska samebyarna innebär 1972 års konvention en ökning av antalet vinterbetande norska renar från 2 000 till 2 600. Dessa byar har emellertid en sådan reservkapacitet av vinterbete att ökningen saknar praktisk betydelse. Inom Norrbottens län i övrigt och Västerbottens län begränsas enligt den nya konventionen antalet norska renar till 6 000.

Enligt den nu gällande konventionen får ett obegränsat antal norska renar föras på bete i dessa trakter. Denna norska betesrätt har hittills utnyttjats i relativt liten omfattning. Jag vill dock understryka att man på norskt håll räknar med en utbyggnad av denna del av den norska renskötseln. Verkan av denna utbyggnad skulle ha drabbat den svenska renskötseln hårt om nu gällande konvention fått förlängd giltighetstid.

Av remissbehandlingen framgår att framför allt Umbyns sameby anser att norsk vinterbetning enligt den nya konventionen medför starkt intrång i byns renskötsel. Frågan har med hänsyn härtill tagits upp till ny behandling av de båda ländernas förhandlingsdelegationer den 5 januari 1972. Samtidigt togs också upp ett av Vilhelmina norra sameby framfört förslag om att byta ut det för norsk renbetning upplåtta området Meselefors, som samebyn anser sig själv behöva, mot visst annat område. Från norsk sida framhölls att Norge var berett att — sedan erfarenheter vunnits om hur den nya konventionen verkade i praktiken — seriöst pröva alla svenska ändringsförslag.

Jag vill i detta sammanhang ta upp några ytterligare frågor, som delegationerna behandlat vid sitt sammanträde den 5 januari 1972 till följd av vad som anförts vid remissbehandlingen av konventionsförslaget.

Med anledning av de planer som framkommit på en utbyggnad för vattenkraftsändamål av Stenkullaforsarna i Ångermanälven inom området Meselefors (7 §) har delegationerna kommit överens om att det givetvis är angeläget att det antal renar som avses erhålla bete inom området, 1 500, bereds tillgång till tillräckligt vinterbete även om utbyggnadsåtgärderna medför att området Meselefors inte skulle kunna i full utsträckning nyttjas på det sätt som avsetts och att de första åren efter konventionens ikraftträdande i varje fall området Hälla skall nyttjas i stället för området Meselefors (68 §). Vidare förutsätts att ett från såväl svensk som norsk synpunkt godtagbart ersättningsområde kan anvisas om det, när det blir aktuellt att nyttja området Meselefors, visar sig att åtgärderna väsentligt inskränkt områdets användbarhet. Enligt delegationerna bör det även i övrigt vid väsentliga ingrepp i betesområdena eftersträvas att nå ändamålsenliga lösningar.

Lavmarkerna inom Meseleforsområdet är f. n. så hårt betade att området under viss tid bör fredas från betning. Jag vill erinra om att enligt konventionen skall Hällaområdet under denna tid utnyttjas som norskt vinterbetesområde i stället för Meseleforsområdet.

I anslutning till de erinringar Umeälvens vattenregleringsföretag m. fl. gjort beträffande vissa flyttleder på is förklarade sig den norska förhandlingsdelegationen införstådd med att ansvaret för att is verkligen kan användas som flyttled uteslutande åvilar den som flyttar (12 §).

Med anledning av vad Luokta-Mavas sameby anfört om att Arvasgruppen behöver använda allmänna vägen Storfors-Älvsbyn för genomflyttning genom området Älvsbyn och ha en rastplats för övernattning inom området har den norska förhandlingsdelegationen medgivit att, om allmänna vägen Storfors—Älvsbyn söder om Piteälven används som flyttningsled för snabb genomflyttning av svenska renar i samlad hjord, inhägnad rastplats för dessa får anläggas i omedelbar anslutning till vägen. Förhandlingsdelegationerna har i anslutning härtill gemensamt uttalat att en sådan genomflyttning inte står i strid med bestämmelserna i 10 § konventionen att betesområdena inte får användas för svensk renbetning.

Förhandlingsdelegationerna har vidare överenskommit att den enligt konventionen gällande rätten till jakt och fiske för husbehov endast skall innebära en rätt att jaga och fiska till eget uppehälle under vistelsen i det andra landet (39 §) samt att rätten att från det ena landet till det andra medföra livsmedel skall innefatta en rätt att jämväl medföra kraftfoder för renarna (45 §).

Jag ansluter mig till vad förhandlingsdelegationerna sålunda uttalat om tillämpningen av den nya konventionen.

I sitt remissyttrande har vattenöverdomstolen bl. a. anfört att en förutsättning för att utan särskild rättslig analys anta den föreslagna konventionen måste vara att varken konventionen eller med anledning därav antagen svensk och norsk följdlagstiftning kan i sig anses beröva samerna någon rätt, som de eventuellt kan visas ha på annan grund än de vid olika tider gällande konventionerna mellan länderna. I vad avser förhållanden i Norge torde härom endast få anföras att mellanstatliga överenskommelser av ifrågavarande karaktär enligt gängse praxis inte påverkar privaträttsliga rättigheter som den ena statens medborgare kan ha i den andra staten. Beträffande svenska förhållanden utgår jag i detta sammanhang från att de renskötande samernas rättsliga ställning regleras — förutom genom nu gällande konvention och därtill anslutande lagstiftning — genom rennäringslagen.

Den nya konventionen träder i kraft den 1 maj 1972 och gäller t. o. m. den 30 april 2002. Före den 1 maj 1997 skall, om en av avtalsparterna påkallar det, en blandad svensk-norsk kommission tillsättas för att utreda frågan om det ena landets renskötande samer efter utgången av konventionens giltighetstid har behov av fortsatt renbetning i det andra landet i de betesområden som omfattas av konventionen eller i delar av dessa. Kommissionen skall avge sitt betänkande senast tre år efter det att den tillsatts. Så snart kommissionens betänkande avgivits

skall de båda ländernas regeringar inleda förhandlingar rörande den fortsatta rätten till renbetning i det andra landet efter utlöpande av konventionens giltighetstid. Förhandlingarna skall föras på grundval av betänkandet. Förhandlingarna skall ej omfatta området Anjavassdalen, om ej de båda ländernas regeringar enas om att särskilda skäl talar härför.

De båda förhandlingsdelegationerna har funnit att konventionen den 26 oktober 1905 angående flyttlapparnas rätt till renbete m. m. bör upphöra att gälla när den nya konventionen träder i kraft.

Enligt mitt bedömande synes ett från svensk synpunkt bättre förhandlingsresultat än det som uppnåtts uteslutet. Frågan huruvida återgång till kodicillen bör ske har jag — i likhet med remissinstanserna — besvarar med ett klart nej. Ett dokument som tillkommit redan år 1751 måste komma att medföra tillämpnings- och tolkningssvårigheter. Att samerna önskar en ny konvention har med full tydlighet framgått bl. a. vid det sammanträde jag haft med företrädare för samebyarna m. fl. den 18 januari 1972.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört förordar jag att ifrågasvarande konvention jämte det anslutande stängselprotokollet godkänns. I fråga om skriftväxlingen har överenskommit att denna skall ske i samband med utväxlingen av ratifikationsinstrumenten.

Beträffande frågan om ersättning av statsmedel för skador och olägenheter med anledning av konventionens genomförande vill jag anföra följande.

När det gäller de norska vinterbetesområdena i Sverige undantas dessa från svensk renbetning. I den utredning som verkstälts rörande konsekvenserna för svensk renskötsel av en övergång från den ordning som gäller enligt nuvarande konvention till det föreslagna systemet med gränsbestämda vinterbetesområden med ensamrätt för norska samer har utredningsmannen, som inte haft att gå in på frågan om de svenska samerna äger en oberoende av lagstiftningen gällande rätt till land och vatten, behandlat frågorna om betesförlust och intrång i svensk renskötsel.

Beträffande frågan om betesförlust har utredningsmannen i huvudsak anfört följande. Det måste beaktas att den rätt till renbetning i Sverige som norska samer enligt konventionsförslaget skall få ingalunda är någon nyhet. Den norska betesrätten finns redan. Den har utnyttjats mycket ojämnt. Detta förhållande kan emellertid inte anses innebära att man på norsk sida avstått från några rättigheter som nuvarande konvention tillerkänner norska samer. Med hänsyn till förhållandena i Finnmark och de norska planerna på att bereda Finnmarkssamer nya utkomstmöjligheter i andra fylken kan med fullt fog hävdas att den norska betesrätten i Sverige skulle komma att utnyttjas i betydligt stör-

re omfattning än f. n. även om en ny konvention inte hade aktualiserats. Utredningsmannen framhåller att konventionsförslaget i det läget närmast innebär en fördel från svensk synpunkt genom att det begränsar det antal norska renar som får föras på bete i Norrbottens län — bortsett från nordsamebyarnas område — och i Västerbottens län. Vad som inträffar om konventionsförslaget genomförs är att den skyldighet som Sverige redan nu har att ta emot norska renar och anvisa betesområden för dem blir konkretiserad till vissa klart avgränsade områden men innebär inte någon ny belastning för den svenska rennäringen i dess helhet. Till detta kan fogas att det inte finns anledning anta att något av de föreslagna områdena är större än som oundgängligen behövs för att föda det för området föreslagna renantalet. För bedömandet av frågan om betestillgångar går förlorade genom den norska renbetningen måste det därför vara utan betydelse om visst antal norska renar betar inom sådana områden eller, som hittills, anvisas betesmarker varje år i konkurrens med svenska samer. Med det nu anlagda betraktelsesättet saknas grund för att med statsmedel kompensera samebyarna för betesförlust.

Utredningsmannen framhåller vidare att problemet kan angripas också från en annan utgångspunkt. De områden i Sverige som föreslagits för norsk renbetning har efter långvariga överväganden och undersökningar valts ut med tanke på vad som framstår som lämpligt vid en avvägning mellan svenska och norska renskötselintressen. Flera av områdena har tidigare utnyttjats av norska samer eller överensstämmer med vad svenska myndigheter f. n. årligen anvisar dessa samer. Även om det sedermera har framkommit önskemål om att omlokalisera något område kan det med hänsyn till vad nu anförts med visst fog göras gällande att, om den norska renbetningen i Sverige ökar inom ramen för nuvarande ordning, den skulle komma att belasta i stort sett samma samebyar inom vilka de gränsbestämda norska betesområdena nu föreslås skola ligga. Ser man saken på detta sätt, innebär den föreslagna nyordningen inte att det sker en omfördelning samebyarna emellan utan att en belastning som i huvudsak vissa byar haft att räkna med konkretiseras till bestämda områden inom samma byar. Även om man bedömer frågan om betesförlust från denna utgångspunkt blir slutsatsen densamma som tidigare nämnts. Övergången till konventionsförslaget medför alltså enligt utredningsmannens mening inte någon merbelastning för de samebyar inom vilkas område den norska betesrätten skall utövas, eftersom de enligt nuvarande konvention haft att räkna med en till antalet inte begränsad norsk renbetning.

Utredningsmannen erinrar vidare om att i fråga om Jämtlands län föreslås ett helt nytt norskt betesområde, Leipikvåttnet, som inte har någon motsvarighet enligt gällande ordning. Genom att de norska samerna får ensamrätt till området minskar tillgången till sommarbete för Frost-

vikens norra sameby. Eftersom det finns en betydande överkapacitet barmarksbete jämfört med vinterbetestillgångarna, medför bortfallet av Leipikområdet inte att samebyns renantal måste reduceras eller att byns bruttointäkter av renskötseln minskar. Om stängsel uppförs i enlighet med utredningsmannens förslag, kan byn utnyttja sina sommarbetesmarker så mycket rationellare än nu att olägenheterna genom förlusten i Leipikområdet elimineras.

Slutsatsen av det anförda blir enligt utredningsmannens mening att en övergång från den ordning som gäller enligt nuvarande konvention till det föreslagna systemet med gränsbestämda vinterbetesområden med ensamrätt för norska samer inte innebär att berörda svenska samebyar får vidkännas sådan betesförlust att kompensation härför bör utgå av statsmedel.

Svenska samernas riksförbund har för Könkämä m. fl. samebyars räkning yrkat ersättning för de mark- och vattenområden i Sverige som skall utnyttjas till norskt bete under återopande av vad som tillämpas i vattenmål. Ersättningsanspråket har vid uppvaktning av förbundet i jordbruksdepartementet förklarats uppgå till 20 milj. kr. I remissyttrandet över ersättningsutredningarna framhåller förbundet bl. a. att Sverige, liksom beträffande områdena i Norge, måste ersätta de svenska samerna värdet av land och vatten till vilka de har rätt på grund av urminnes hävd, om man efter ett antal successiva eftergifter vill genomföra det tilltänkta stela vinterbetessystemet för norska renar i Sverige. De svenska samebyarna som har civilrättslig rätt till land och vatten har givetvis ej någon skyldighet att tåla inskränkning av annan i byarnas rätt. Skall renbetesrätt för norska samer förvärfvas för genomförande av konventionen, får svenska staten förvärva rätten i fråga genom överenskommelse med samebyarna. Svenska staten kan ej — annat än måhända expropriationsvägen — kräva att de svenska samerna skall uppge en sedvanerätt av civilrättslig karaktär som är allmänt erkänd och som när som helst kan fastställas av domstol. Vid sådant förhållande äger svenska staten inte heller kräva sådant avstående av privaträttslig rätt från de svenska samebyarnas sida såsom någon sorts villkor för att svenska staten skall ingå en renbeteskonvention. För byarna är det ju helt likgiltigt, framhåller förbundet, om de förlorar dessa områden genom en vattenuppdämning — som medför full ersättning — eller genom bestämmelser i en renbeteskonvention med flankerande svensk lagstiftning.

Som jag redan nämnt har frågan om vilken rätt till land och vatten som samerna kan ha på grund av hävd eller äldre rättigheter legat utanför utredningsmannens uppdrag. Frågan är f. n. föremål för domstolsprövning. Med hänsyn härtill tar jag här inte upp detta spörsmål. Med utgångspunkt från rennäringslagen och lagen den 20 juni 1919 med bestämmelser i anledning av 1919 års konvention kommer jag beträffande

frågan om betesförlust i Sverige till samma slutsats som utredningsmannen, nämligen att en övergång från den ordning som gäller enligt nuvarande konvention till systemet med gränsbestämda vinterbetesområden med ensamrätt för norska sameer inte kommer att medföra att berörda svenska samebyar får vidkännas sådan betesförlust att kompensation härför bör utgå av statsmedel. Vid detta ställningstagande kan jag i allt väsentligt ansluta mig till de skäl som utredningsmannen anfört i frågan. Utredningen ger enligt min mening klart vid handen att konventionen inte försämrar möjligheterna för någon sameby att hålla samma antal renar på bete som byn hittills enligt gällande bestämmelser kunnat ha. I detta sammanhang vill jag även erinra om att förhandlingsdelegationerna föreslagit att, om norskt vinterbetesområde i Sverige utnyttjas i mindre omfattning än som avses i den nya konventionen eller inte utnyttjas alls, det fasta utskott som skall finnas enligt konventionen på begäran bör ta ställning till frågan om området helt eller delvis skall utnyttjas för svenska renar.

Utredningsmannen har när det gäller frågan om intrång i svensk renskötsel genom upplåtelsen av gränsbestämda vinterbetesområden för norska sameer kommit till att berörda samebyar bör få viss kompensation i form av åtgärder och ersättningar med kontanta medel för merarbete till följd av ökad bevakning, förlängda flyttningar o. d. Några remissinstanser — däribland statskontoret — sätter i fråga om det över huvud finns någon grund för att tillerkänna samebyarna ersättning av svenska statsmedel i samband med övergång till den nya konventionen. För egen del vill jag dock förorda att de samebyar som enligt utredningsmannen åsamkas merarbete genom den nu föreslagna norska vinterbetningen erhåller kompensation i form av åtgärder eller — i de fall då intrånget inte kan elimineras genom åtgärder — i kontanta medel.

I fråga om den svenska renbetningen i Norge har Könkämä m. fl. samebyar i sitt remissyttrande förklarat att byarna motsätter sig varje landavträdelse utan värdering och ersättning av Sverige för land och vatten. Härvid har bl. a. den s. k. Altevatndomen åberopats. Som jag anfört i anslutning till vattenöverdomstolens remissyttrande torde eventuella rättigheter av privaträttslig natur för de svenska samerna i Norge inte påverkas av en ny konvention. Det finns under dessa omständigheter inga skäl som talar för att ersättning av svenska statsmedel bör utgå i anledning av yrkandet såvitt det grundar sig på sådana rättigheter. Som jag förut framhållit är det enligt den nya konventionen medgivna svenska betestillgångarna i Norge fullt tillräckliga för svensk renskötsel av samma storleksordning som den renskötsel som är möjlig enligt nu gällande konvention. Den utredning som lantbruksstyrelsen utfört utmynnar i förslag till viss kompensation i form av åtgärder och ersättning för merarbete genom ändring av betesområden m. m. i Norge samt inlösen av hjälpmedel i renskötseln som på grund av ändrade betesförhållanden i Norge blir till

ingen eller nedsatt nytta för svensk rensköttsel. Jag ansluter mig till lantbruksstyrelsens förslag om att sådant merarbete bör kompenseras och att vissa anläggningar bör inlösas av staten. Likaså bör staten bekosta uppförande och underhåll av de stängsel, som Sverige åtagit sig att bygga i anslutning till konventionen.

Jag övergår här efter till beräkningen av de intrångsersättningar m. m. som sålunda bör utgå av statsmedel samt övriga kostnader med anledning av konventionen.

Utredningsmannen, som undersökt de skador och olägenheter som förorsakas av norsk rensköttsel i Sverige till följd av konventionen, förordar kompensationsåtgärder för 575 000 kr. och ersättning med kontanta medel för merarbete med 555 000 kr. eller tillsammans 1 130 000 kr. Lantbruksstyrelsen har i sin utredning föreslagit kompensationsåtgärder med (335 000 + 475 000 =) 810 000 kr., medelsersättning för merarbete med 600 000 kr. samt inlösen av anläggningar med 77 000 kr. Båda utredningarna anser sig ha beräknat compensationen på ett från samernas synpunkt förmånligt sätt. För min del vill jag förordna att med anledning av de båda utredningarna 1 350 000 kr. anvisas till ersättningar för merarbete och inlösen av anläggningar enligt de grunder som föreslagits av utredningarna. Vid det sammanträde jag hade med samerna i Stockholm den 18 januari 1972 framkom att vissa anläggningar som borde inlösas inte anmälts för lantbruksstyrelsen. Vid sammanträdet framkom vidare bl. a. att det under en övergångstid förelåg behov av viss extra bevakning mellan svenska samebyar. För dessa ändamål beräknar jag 200 000 kr.

Jag beräknar vidare högst 100 000 kr. för det merarbete som kan uppkomma inom Saarivuoma sameby, om ett av lantbruksstyrelsen föreslaget stängsel i trakten av Storvattnet inte kan utföras.

Vad utredningarna föreslår i fråga om kompensationsåtgärder för ett sammanlagt belopp av (575 000 + 810 000 =) 1 385 000 kr. kan jag biträda. De åtgärder, varom här är fråga, såsom stängsel, rasthagar, skiljningsgården och renvaktarstugor m. m., har av arbetsmarknadsstyrelsen bedömts som i och för sig lämpliga beredskapsarbeten. Med hänsyn härtill är någon särskild medelsanvisning för dessa ändamål f. n. inte nödvändig. Lantbruksstyrelsens förslag om slakthanläggning med väg inom Könkämä sameby, väg mellan Laxforsen och Laimoviken inom Talma sameby och stängsel mellan nordsamebyarna och Vitangi sameby samt mellan Lainiovuoma och Saarivuoma samebyar och mellan Saarivuoma och Talma samebyar har enligt vad jag inhämtat redan tagits upp i styrelsens program för uppbyggande av rensköttseln inom landet. Även frågan om ett stängsel mellan Vilhelminä södra sameby och Frostvikens norra sameby kan lösas i särskild ordning.

Enligt det till konventionen anslutande stängselprotokollet skall spärr-

stängsel komma till stånd. Dessa stängsel skall i allmänhet vara uppförda vid olika tidpunkter som infaller under åren 1975—1979. Arbetsmarknadsstyrelsen har förklarat sig beredd att utföra dessa stängselarbeten som beredskapsarbeten efter vederbörligt hänsynstagande till såväl det lokala som det allmänna sysselsättningsläget. Kostnaderna beräknas till 6,1 milj. kr. Skulle det sedermera medföra svårigheter att utföra arbetena som beredskapsarbeten måste de utföras i annan ordning. I sådant fall bör frågan ånyo anmälas för riksdagen. I bilaga 2 till den gemensamma konventionsrapporten har upptagits ytterligare stängsel, av vilka en del är internt svenska och övriga sådana om vilka man skall förhandla vidare. Kostnaderna för dessa stängsel uppgår till drygt 2,5 milj. kr.

Kostnaderna för underhåll av de i stängselprotokollet upptagna stängslen bör åvila den svenska staten. Arbetsmarknadsstyrelsen har ställt i utsikt att underhållsarbetet till viss del skall kunna utföras som beredskapsarbete. För täckande av återstående del av dessa underhållskostnader beräknar jag 350 000 kr. Det sammanlagda behovet av budgetmedel, som bör anvisas på ett särskilt reservationsanslag till åtgärder i samband med ändrade renbetesförhållanden, beräknar jag således till $(1\,350\,000 + 200\,000 + 100\,000 + 350\,000 =)$ 2 milj. kr.

Även om ett omfattande arbete nedlagts av utredningsmannen och lantbruksstyrelsen kan man dock inte utesluta möjligheten att den nya konventionen kan medföra intrång som inte beaktats. Så t. ex. är det ej helt osannolikt att olägenheter kan visa sig först sedan konventionen varit i tillämpning någon tid. Om ett dylikt fall inträffar bör enligt min mening ersättning enligt de grunder för vilka jag tidigare redogjort kunna utgå. Den som anser sig berättigad till ersättning bör hänvända sig till vederbörande lantbruksnämnd. Om skäl därtill föreligger torde frågor om kompensationsåtgärder eller medelsersättning då få anmälas för riksdagen.

För att konventionen skall bli gällande här i landet krävs särskild lagstiftning. Överenskommelsens bestämmelser är utformade på sådant sätt att de helt eller i vissa avseenden kan göras direkt tillämpliga som svensk lag. Vissa föreskrifter har visserligen sådant innehåll att de enligt gängse praxis skulle ha meddelats i administrativ ordning. Detta gäller t. ex. 22 §, 23 § andra stycket och 55 §. Med hänsyn till sambandet med konventionstexten i övrigt bör dock enligt min mening även sådana bestämmelser omfattas av transformering till svensk lag. Där emot bör undantag göras beträffande I kapitlet, som avser svensk renbetning i Norge, bestämmelserna i 64 och 66 §§ samt slutbestämmelserna i VII kapitlet. Jag föreslår sålunda att kapitlen II—VI i konventionen med undantag av 64 och 66 §§ i sistnämnda kapitel införlivas

med intern svensk rätt genom en särskild lag i vilken förklaras att de skall gälla som svensk lag. Beträffande sådana frågor som regleras i konventionen avses lagen skola gälla utan hinder av vad som föreskrivs i annan lag eller författning. Med hänsyn till lagens karaktär av speciallag torde särskild föreskrift härom inte vara nödvändig.

Lagen blir i första hand tillämplig på förhållanden här i landet, dvs. framför allt norsk renskötsel i Sverige och därmed sammanhängande förhållanden. I vissa fall kan lagen också tillämpas på frågor som berör svensk renskötsel i Norge, t. ex. svenska samers överskridande av riksgränsen på väg till och från betesområdena i Norge samt lantbruksnämnds utanordnande av förskott för betesavgifter som svenska samer blivit skyldiga att utge i Norge. I princip blir emellertid självfallet de svenska samernas renbetning i Norge underkastad norsk lag. Frågan vilket lands lag som skall tillämpas i det konkreta fallet får bedömas enligt allmänna regler. Det torde i allmänhet ej erbjuda några svårigheter att avgöra vilken lag som skall tillämpas.

Beträffande 7, 10, 12, 39, 45 och 68 §§ i konventionen hänvisas till den redovisning som i det föregående lämnats för vissa i anslutning till konventionen träffade överenskommelser.

Den svenska lagen bör kompletteras med bestämmelser om fördelningen av de svenska renbetesområdena i Norge mellan berörda samebyar. Lagen bör vidare innehålla en bestämmelse om möjlighet för sameby att återkräva betesavgifter enligt 52 eller 57 § konventionen av den som vållat den olovliga betning för vilken avgifter fastställts. Enligt den gemensamma rapporten skall med uttrycket oaktsamhet i 61 § konventionen förstås vad som med svensk terminologi betecknas oaktsamhet som ej är ringa. Detta bör anges i lagen.

Genom de ersättningar och åtgärder som jag tidigare förordat blir samerna enligt min mening väl kompenserade för skador och olägenheter som med anledning av den nya konventionens genomförande kan uppkomma för svensk renskötsel. Som förut framgått finner jag det helt klart att tillkomsten av de gränsbestämda norska vinterbetesområdena i Sverige inte för någon samebys del medför att byn inte kan hålla samma antal renar som byn kunnat ha med den ordning som gäller enligt 1919/1949 års konvention. Skulle det i något fall visa sig att lagen medför merarbete i form av ökad bevakning, förlängd flyttningssväg, försvårad skiljning o. d. som inte kan kompenseras genom nu föreslagna ersättningar och åtgärder, bör man som jag förut framhållit i första hand undersöka möjligheterna att ersätta eller avhjälpa olägenheterna på administrativ väg. Såvitt gäller renskötsel på svenskt område bör emellertid av principiella skäl även öppnas möjlighet för sameby eller renägare, som anser sig kunna påvisa grund för ytterligare skadecersättning i anledning av den föreslagna lagen med hänsyn till tidigare föreliggande rätt till renskötsel, att inom tio år väcka talan härom vid dom-

stol. En förutsättning för att ersättning skall kunna utgå skall självfallet vara att skadan eller olägenheten i fråga inte förut ersatts av statsmedel eller avhjälpits genom åtgärder som vidtagits genom statens försorg.

Lagen bör även innehålla vissa övergångsbestämmelser. Dessa avser bl. a. vissa undantag i fråga om betesavgifter, vilka undantag närmare anges i protokollet om uppförande och underhåll av gränstängsel för renar.

I enlighet med det anförda har inom jordbruksdepartementet upprättats förslag till lag med anledning av konventionen den 9 februari 1972 mellan Sverige och Norge om renbetning.

Hemställan

Under åbropande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

1) godkänna den i Oslo den 9 februari 1972 undertecknade konventionen mellan Sverige och Norge om renbetning samt det samma dag undertecknade protokollet om uppförande och underhåll av spärstängsel för renar,

2) antaga lag med anledning av konventionen den 9 februari 1972 mellan Sverige och Norge om renbetning,

3) till *Åtgärder i samband med ändrade renbetesförhållanden* på tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1971/72 under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.

Med bifall till vad föredragande sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

Förslag

till ny konvention mellan Sverige och Norge om renbetning m. m.

Avgivet av särskilda förhandlingsdelegationer

Stockholm den 24 juni 1971

Till KONUNGEN

Den 8 december 1967 beslutade Kungl. Maj:t att förhandlingar skulle upptas med Norge om ny renbeteskonvention. Den förhandlingsdelegation som samtidigt utsågs får härmed överlämna:

1. Gemensam rapport om förhandlingarna mellan Sverige och Norge om ny renbeteskonvention avgiven av de svenska och norska förhandlingsdelegationerna.

2. Förslag till konvention mellan Sverige och Norge om renbetning jämte kartbilagor.

3. Förslag till protokoll om byggande och underhåll av spärrstängsel för renar.

4. Förslag till skriftväxling i samband med konventionens undertecknande.

Konventionen, protokollet och skriftväxlingen som nämnes under 2—4 har paraferats av den svenska respektive den norska förhandlingsordföranden den 9 juni 1971.

Förhandlingsdelegationen kommer så snart tillfälle erbjuder sig att besöka de av föreliggande förslag i första hand berörda samebyarna för att lämna information om förslagens innebörd.

Lennart Persson

L. Kellberg
Ordförande

Hans-Ake Wängberg

/Pär Kettis

Gemensam rapport om förhandlingarna mellan Sverige och Norge om ny renbeteskonvention

De svenska och norska delegationer, som har haft i uppdrag att förhandla om ny renbeteskonvention mellan Sverige och Norge, får härmed till regeringarna överlämna gemensam rapport med förslag till konvention jämte kartbilagor, förslag till protokoll om byggande och underhåll av spårstängsel för renar samt förslag till skriftväxling i samband med konventionens undertecknande.

1. Förhandlingsdelegationernas mandat och sammansättning

För Sveriges del beslutade Kungl. Maj:t den 8 december 1967 att förhandlingar skulle upptas med Norge om en ny renbeteskonvention. Till ombud vid förhandlingarna utsågs utrikesrådet Love Kellberg, utrikesdepartementet, ordförande, vattenrättsdomare Lennart Persson, justitiedepartementet, och byråchef Hans-Åke Wängberg, statens hyresråd. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade chefen för utrikesdepartementet den 16 januari 1968 som expert expeditionschefen Karl-Olof Wahlfisk, jordbruksdepartementet, och som sekreterare departementssekreterarna Pär Kettis och Henrik Liljegren, utrikesdepartementet. Den sistnämnde lämnade sitt uppdrag under 1970 i samband med förflyttning utomlands. Som sakkunniga har tillkallats ombudsman Tomas Cramér, Svenska Samernas Riksförbund, kanslirådet Sven Hårdén, jordbruksdepartementet, renägare Per Idivuoma, Lainiovuoma sameby, renägare Sigvard Jonsson, Grans sameby, studierektor Nikolaus Kuhmunen, Gällivare, lantbruksdirektör Sixten Landahl, Gävle, avdelningsdirektör Lars Ottoson, rikets allmänna kartverk, f. d. förste konsulenten Hilding Ritzén, Umeå, departementssekreterare Ulla-Britta Silén, jordbruksdepartementet, statsagronom Eliel Steen, Uppsala, överinspektör Åke Wikman, lantbruksstyrelsen, och renägare Anders Åhrén, ordförande i Svenska Samernas Riksförbund. Härutöver har vid behov sakkunniga tillkallats för kortvariga uppdrag.

För Norges del beslutades genom Kronprinsregentens resolution den 3 maj 1968 att förhandlingar skulle upptas med Sverige om ingående av en ny renbeteskonvention. Samtidigt utsågs följande ombud för dessa förhandlingar: expeditionschef Jens Evensen, utenriksdepartementet, ordförande, fylkesman Bue Fjermeros, Kristiansand, høyesterettsadvokat Andreas Arntzen, Oslo, och byråchef Ulf Underland, utenriksdepartementet. Expeditionschef, dr. juris Henry Naerstad, landbruksdepartementet, utsågs till huvudrådgivare åt delegationen och förstesekreterare Øyvind Riseng, utenriksdepartementet, utsågs till delegationens sekreterare. Förstesekreterare Riseng lämnade sitt uppdrag på egen begäran hösten 1968. Från denna tidpunkt har byråchef Underland fungerat som delegationens sekreterare.

Med stöd av fullmakt enligt ovannämnda resolution har utenriksdepartementet till rådgivare åt delegationen utsett statskonsulent Loyd Villmo, Tromsø, lappfogden i Nordland Anders Bendigtsen, Rognan, lappfogden i Troms Hans O. Prestbakmo, Tromsø, lappfogden i Finnmark Ole K. Sara, Kautokeino, och ordföranden i Norske Reindriftsamers landsforbund, veterinär Paul Fjellheim, Oslo.

I båda delegationernas mandat ingick att den svensk-norska renbeteskommissionens betänkande av 1967 skulle vara vägledande för förhandlingarna.

2. Organisationen av arbetet m. m.

De principiella frågor som aktualiserats under förhandlingarna har behandlats av de båda delegationerna. Arbetet med ett förberedande förslag till konventionstext och tekniska spørsmål i samband härmed har utförts av arbetsutskott, som på svensk sida letts av byråchef Hans-Åke Wängberg och på norsk sida av fylkesman Bue Fjermeros.

Vidare har delegationerna tillsatt särskilda arbetsgrupper för att utreda frågor rörande norska vinterbeten i Sverige som icke behandlades av den svensk-norska renbeteskommissionen och en särskild arbetsgrupp som har genomgått stängselfrågor.

De båda delegationerna och arbetsutskotten har hållit en rad möten och även företagit resor i berörda betesområden. Resor har bl. a. företagits för att undersöka betestillgångarna på norska vinterbetesområden i Sverige och för att fastställa lämpliga renbetesgränser och stängselsträckningar.

Delegationerna har även hållit möten med berörda svenska och norska samer för att inhämta deras synpunkter på de förslag som framlagts av den svenska-norska renbeteskommissionen samt på särskilda frågor som aktualiserats under förhandlingarna. Gemensamma möten med samerna har hållits i Lycksele i Västerbottens län och i Mo i Rana i Nordland fylke i april 1969 och på Rundhaug i Troms fylke i augusti

1969. I samband med dessa möten har resor företagits i samebyarna Grans och Rans betesområden i Nordlands fylke och i betesområdena Altevatn, Devdisfjellet och Falsnesfjellet i Troms.

3. Konventionsförslagets uppläggning

A. *Allmänt.* Samerna har sedan äldsta tider bedrivit rensköttsel bl. a. i de nordliga delarna av Sverige och Norge. Sedan 1751 har de svenska renägarnas uppehåll med renar viss tid av året i Norge respektive de norska renägarnas uppehåll med renar i Sverige folkrättsligt reglerats genom den s. k. lappkodicillen den 21 september/den 2 oktober 1751. Nu gällande renbeteskonvention av år 1919 har efter vissa ändringar 1949 sagts upp från norsk sida den 15 juni 1961. Därefter har konventionen förlängts i flera omgångar, senaste gången till den 1 maj 1972. Ett avtal ingicks mellan Sverige och Norge den 28 juni 1963 om att tillsätta en svensk-norsk kommission för att utreda vissa spörsmål som sammanhänger med den samiska renskötseln med undantag för rättsliga frågor. Enligt avtalet skulle kommissionens betänkande vara vägledande för de konventionsförhandlingar, som de båda regeringarna förklarar sig avse inleda så snart kommissionens utredningsresultat förelåg. Kommissionens betänkande avgavs den 24 februari 1967.

I enlighet med mandatavtalet har de båda delegationerna haft kommissionens betänkande som utgångspunkt vid förhandlingarna. Svenska och norska samer har framfört i vissa fall långtgående önskemål om avvikelser från kommissionsförslaget. Delegationerna har eftersträvat att tillgodose de framförda önskemålen i den mån så varit möjligt. Delegationerna har därvid haft för ögonen att bevara den avvägning mellan olika konkurrerande intressen som kommissionens förslag är uttryck för.

De *rättsliga frågor*, som har samband med renskötseln över riksgränsen, är av omfattande och komplicerad natur och berör dessutom den interna rätten i de båda länderna. Som ovan angivits har det inte ingått i den svensk-norska kommissionens uppdrag att utreda rättsliga problem i detta sammanhang. De rättsliga frågor till vilka delegationerna tagit ställning finns redovisade i det följande och framgår av konventionsförslaget och tillhörande protokoll m. m.

I fråga om förhållandet till den i vartdera landet gällande allmänna lagstiftningen utgår förslaget från att konventionen så långt den i varje avscende sträcker sig — när den transformerats till intern rätt — uttömmande reglerar frågor som avser renbetningen i det andra landet. Utöver konventionen blir nationell rennärlagslagstiftning tillämplig på sådana frågor bara i den mån detta framgår klart av konventionstexten eller följer av sakens natur. Annan nationell lagstiftning däremot får anses i tillämpliga delar gälla utöver konventionen beträffande samer

och renar från det andra landet om annat icke framgår av konventionens bestämmelser eller följer av syftet med dessa bestämmelser. Som exempel kan nämnas att allmänna straff- och skadeståndsregler i princip är tillämpliga i fråga om gärningar som inte har samband med renskötsel. Delegationerna har utgått från att de gästande samerna under uppehållet i det andra landet icke skall vid tillämpningen av den allmänna lagstiftningen behandlas på annat sätt än landets egna samer.

I den mån kostnader för omställnings- och rationaliseringsåtgärder blir en följd av att konventionsförslaget genomförs har delegationerna utgått från att varje land svarar för dessa kostnader såvitt avser landets egna samer. Ett undantag härifrån utgör de kostnader för byggande och underhåll av vissa stängsel som regleras i det föreslagna protokollet.

Renskötseln har sedan 1919 års konvention förbereddes och ingicks genomgått en stark omvandling. Konventionsförslaget innebär en modernisering av de bestämmelser som gäller för renbetningen över riksgränsen. Vid utarbetandet av förslaget till konvention har delegationerna beaktat den nya rennäringslagen i Sverige och den motsvarande lagstiftning som förberedes i Norge.

B. *Översikt över konventionens innehåll.* Konventionsförslaget är uppdelat i sju kapitel.

Konventionen inleds med ett *första kapitel* om svensk renbetning i Norge och ett *andra kapitel* om norsk renbetning i Sverige. I vardera kapitlet anges gränserna för de betesområden som får användas i det andra landet samt under vilka tider områdena får användas och i vilken utsträckning de är avstängda från användning för landets egen renskötsel. Vidare finns bestämmelser om vilka svenska samebyar som kan använda betesområdena i Norge och om högsta tillåtna renantal i vissa områden i det andra landet. Kapitlet om norsk renbetning i Sverige innehåller även regler om flyttningsleder och rastplatser m. m. för flyttningen mellan Norge och de vinterbetesområden som icke ligger i anslutning till riksgränsen.

Kapitel tre innehåller gemensamma bestämmelser, som gäller både den svenska renbetningen i Norge och den norska renbetningen i Sverige. Där finns bestämmelser om vilka renägare som får använda områdena i det andra landet samt om förmän, slakt, jakt och fiske, skogs fångst, spärrstängsel och smittsamma djursjukdomar m. m. I dessa delar fanns också bestämmelser i 1919 års renbeteskonvention. Konventionsförslaget innehåller dessutom bl. a. en ingående reglering av frågor som hänger samman med samling och skiljning av renar samt bestämmelser om bevarande av betestillgångarna för framtiden, beaktande av naturvärden, rätt till uppehåll i det andra landet, legitimationshandling för renskötare, förfarandet med omärkt ren, renmärken, hundar, vapen, radiosändare, motorfordon, medförande av utrustning och tull- och av-

giftsfrihet. Dessa bestämmelser är nya i förhållande till 1919 års renbeteskonvention.

I *kapitel fyra* behandlas frågor om överträdelse av konventionen. Det innehåller regler om bl. a. betesavgift vid olovlig betning, om ersättning för skada och om straff. *Kapitel fem* upptar två nyheter, nämligen bestämmelser om dispens i vissa situationer och om ett fast utskott som skall följa renskötselns utveckling och konventionens tillämpning.

I *kapitel sex* finns övergångsbestämmelser rörande ett betesområde i Norge och ett betesområde i Sverige, vilka får användas under en övergångsperiod.

I *kapitel sju* upptas slutbestämmelser om bl. a. konventionens giltighetstid, som föreslås till 30 år, en svensk-norsk kommission för utredning av det fortsatta betesbehovet efter giltighetstidens utgång, förpliktelse att förhandla m. m.

Till konventionen hör *kartbilagor* på vilka betesområdenas gränser och flyttningsledningarna angivits.

I förslaget till *protokoll* om byggande och underhåll av spärstängsel för renar har angivits de sträckor på vilka det enligt delegationernas uppfattning är behövligt att uppföra stängsel för att underlätta konventionens tillämpning.

Den föreslagna *skriftväxlingen* berör frågan om de svenska respektive norska samernas framtida rätt till renbete i det andra landet.

C. *Geografisk utsträckning*. Enligt konventionsförslaget får svensk renbetning i Norge äga rum i vissa områden i Troms, Nordlands och Nord-Trøndelags fylken och norsk renbetning i Sverige i vissa områden i Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län. Trots dessa geografiska begränsningar har delegationerna funnit det lämpligt att konventionen i tillämpliga delar utsträcks att gälla för hela den svensk-norska riksgränsen. Detta får betydelse bl. a. för bestämmelserna i kapitel III, V och VII om förmän, samling och skiljning, överträdelser av konventionen, dispens, fast utskott m. m.

4. Betesområdena och deras utnyttjande

Gränserna för de betesområden som får användas i vardera landet har i detalj angivits i konventionstexten. Vad gäller de svenska betesområdena i Norge innebär detta att systematiken från 1919 års konvention följts. I fråga om de norska områdena i Sverige innebär detta emellertid en nyhet. Under förhandlingarna har det varit ett starkt norskt önskemål att i Sverige få gränsbestämda vinterbetesområden med ensamrätt. Från svensk sida har man varit tveksam till tanken på gränsbestämda områden främst på grund av att skiftande väderleksförhållanden under vintern kan hindra utnyttjandet av ett område och att vinterbetesområdenas effektiva utnyttjande allmänt sett försvåras om områdenas gränser blir fixe-

rade. De norska erfarenheterna av vinterbete i Sverige har emellertid fört till att man på norsk sida ansett att fördelarna överväger nackdelarna med fasta områden. Mot bakgrund härav har den svenska delegationen ansett sig böra gå de norska önskemålen till mötes.

Som redan nämnts har den svensk-norska renbeteskommissionens förslag varit vägledande vid förhandlingarna. De avvikelser som skett från förslaget har varit betingade av väsentligen två faktorer. Den ena är att delegationerna funnit att betesområdena i Norge på några ställen behövt viss komplettering i förhållande till konventionsförslaget för att underlätta renskötselns bedrivande. Å andra sidan har man från svensk sida avstått från vissa områden. Den andra faktorn är att den av kommissionen föreslagna gränsen på några håll skulle komma att gå i olämplig terräng och därför givits en ur praktisk renskötselsynpunkt lämpligare sträckning. Därvid har även behovet av stängselbyggen beaktats. Huvuddelen av de avvikelser som gjorts från kommissionens förslag är av den senare arten. När det gäller norska betesområden i Sverige avgav kommissionen icke några förslag till gränsbestämda områden. Delegationerna har genom sina arbetsgrupper utfört de omfattande undersökningar, som varit behövliga, och därefter kommit fram till en för de båda delegationerna godtagbar lösning av denna fråga.

Gränsbeskrivningarna i konventionen har anknutits till orter, sjöar, vattendrag, höjder och vägar, vilka angivits med sina nu gällande officiella namn. Dessa beskrivningar kompletteras av kartbilagor där gränserna lagts in. Vid bristande överensstämmelse mellan beskrivningarna i konventionstexten och på kartan har de förra vitsord (73 §). Av lättförståeliga skäl har gränsbeskrivningen icke kunnat föregås av detaljrekognosering annat än i begränsad omfattning. Beskrivningarna i konventionstexten är därför utformade med tanke på att man vid en senare detaljrekognosering för stängselbygge skall ha frihet att göra mindre justeringar för att finna den lämpligaste sträckningen. Den exakta stängselsträckningen skall därefter fastställas genom särskild överenskommelse. Sedan stängsel uppförts skall det anses utgöra renbetesgräns vid tillämpningen av konventionen (42 §).

Innebörden av att områden i det andra landet får användas för renbetning är i första hand att land och vatten får utnyttjas för underhåll av renarna. Den nytthet som därvid främst tillgodogöres är renbete, både grönbete och lavbete. Förutom renbetet får renägaren tillgodogöra sig vissa andra rättigheter som närmare regleras i konventionsförslagets kapitel III.

Rätten att nyttja betesområdena har begränsats i vissa i konventionen angivna avseenden. Sålunda har högsta renantal fastställts för vissa betesområden. För samtliga områden gäller därutöver att de ej får utnyttjas på sådant sätt att betets framtida bestånd äventyras (19 §). Här ligger att betesområdena icke skall överbetas eller förstöras t. ex. genom nedtrampning.

A. *Betesområdena i Norge*. Större sammanhängande svenska betesområden i Norge kommer enligt konventionsförslaget att finnas i Troms fylke för de s. k. nordsamebyarna. I Nordlands och Nord-Trøndelags fylken är de flesta områdena av mindre omfattning. I vissa fall är de mycket små och kan då betraktas som avvikelser från riksgränsen i fall där denna ej utgör en naturlig gräns för betesområde.

I Troms fylke får för svensk renbetning användas följande sex namngivna betesområden: Tamok-Rosta, Devdisfjellet, Havgavuobmi, Anjavassdalen, Sarevuobmi och Salvasskardet. För dessa områden har gränserna beskrivits i sin helhet. För Anjavassdalen finns dessutom en särskild bestämmelse under kapitlet om slutbestämmelser (72 § tredje stycket). För Anjavassdalen har vidare fastställts ett högsta *renantal* av 6 000 (1 § A och 6 §).

I kapitel VI finns en särskild bestämmelse om att området Rieppe i Troms fylke under en övergångstid av fem år från konventionens ikraftträdande skall få användas för svensk renbetning från och med den 1 maj till och med den 15 juni (67 §).

I Nordlands och Nord-Trøndelags fylken får för svensk renbetning användas vissa områden, som ligger mellan riksgränsen och i konventionen närmare angivna gränslinjer. I övrigt utgör här riksgränsen västlig gräns för den svenska renbetningen (1 § B).

De *samebyar* från vilka renar får föras på bete i Norge är desamma som traditionellt haft denna rätt. I Troms fylke får renar föras på bete i Norge endast från följande fyra *samebyar*: Könkämä, Lainiovuoma, Saarivuoma och Talma. Betesområdena i Nordlands och Nord-Trøndelags fylken får användas av följande *samebyar*: Rautasvuoma, Kaalasuoma, Norrkaitum, Mellanbyn, Sörkaitum, Sirkas, Tuorpon, Luokta—Mavas, Semisjaur—Njarg, Svaipa, Gran, Ran, Umbyn, Vapsten, Vilhelmina norra, Vilhelmina södra och Frostvikens norra (5 §).

Konventionsförslaget innehåller inte någon regel om fördelning av betesområdena i Norge mellan svenska *samebyar*. Delegationerna har förutsatt att sådan fördelning regleras genom interna svenska bestämmelser. Om gränserna mellan svenska *samebyar* ändras kan alltså därav föranledda justeringar inom betesområdena i Norge företas samtidigt.

För betesområdena i Troms fylke — med undantag för nyssnämnda Rieppe-område — gäller att svensk renbetning är tillåten från och med den 1 maj till och med den 14 september. I Nordlands och Nord-Trøndelags fylken, dvs. betesområdena söder om Torneträsk, är betes-tiden från och med den 1 juli till och med den 31 augusti (2 §). Svensk-norska renbeteskommissionens förslag upptog flera skilda betes-tider. Delegationerna har emellertid funnit det fördelaktigt att använda endast två olika betestider. Under den del av året då svensk renbetning enligt vad nyss sagts är tillåten inom ett visst område får detta icke användas för norsk renbetning. Under andra tider av året kan däremot områdena brukas för norsk renbetning (4 §).

För fyra särskilt grunda områden gäller en speciell bestämmelse som innebär att svenska renar får uppehålla sig där även under annan tid än som nyss angivits när renskötsel bedrivs i angränsande svenska gränsområden. Skälet för denna bestämmelse är svårigheterna att hålla borta svenska renar från norskt område när samebyarnas renskötsel försiggår intill riksgränsen. Områdena är belägna, ett i Ballangens och Tysfjords, ett i Rana och två i Hattfjelldals kommun (3 §).

Under delegationernas förhandlingar har betydelsen av Høyesteretts dom den 20 april 1968 i Altevatn-målet diskuterats.

Den norska delegationen har med bestämdhet hävdat att denna dom inte tar ställning till frågan om svenska samer har subjektiva rättigheter i Norge — vilket man gjort gällande på svensk sida — och att domen eller dess tolkning inte ingår bland de frågor som omfattas av förhandlingarna om en ny renbeteskonvention mellan Norge och Sverige.

Utöver denna redovisning av de olika ståndpunkterna har förhandlingsdelegationerna ej ansett det — för att kunna fullgöra sina mandat att framlägga ett konventionsförslag — vara meningsfullt att vidare indraga Høyesteretts dom den 20 april 1968 i förhandlingarna.

B. *Betesområdena i Sverige.* Samtliga betesområden för norsk renbetning i Sverige har i konventionsförslaget beskrivits i sin helhet och namngivits. De är i Norrbottens län Maunu, Njuorajaure, Patsajäkel, Älvsbyn och Storsund. Av dessa skall Njuorajaure och Patsajäkel respektive Älvsbyn och Storsund användas tillsammans. I Västerbottens län heter områdena Granö, Ramsele och Meselefors (7 §). Samtliga nu nämnda betesområden är avsedda för vinterbete och får användas från och med den 1 oktober till och med den 30 april. För området Patsajäkel gäller dock att det ej får tas i bruk före den 1 december. Detta innebär att de norska renarna dessförinnan vistas i Norge eller i området Njuorajaure och därifrån förs till Patsajäkel. Om ett stängsel uppförs mellan Saarivuoma och Talma samebyar, som hindrar sammanblandning av renar från dessa båda byar, får dock området Patsajäkel användas redan från och med den 15 november. Vidare gäller att viss mindre del av området Älvsbyn får tas i bruk för norsk renbetning först från och med den 1 januari för att möjliggöra höstflyttning med svenska renar genom denna del av området Älvsbyn (8 §). Så länge som betestillgången i Meselefors ej är tillräcklig skall i stället området Hälla i Västerbottens och Västernorrlands län användas för norsk renbetning (68 §).

För ett område i Västerbottens län gäller en särskild bestämmelse som innebär att norska renar får uppehålla sig där när renskötsel bedrivs i angränsande norska gränsområden (9 §).

I Jämtlands län finns två betesområden, Leipikvattnet och Blåsjökilen. Dessa är avsedda att användas tillsammans under sommarhalvåret från och med den 1 april till och med den 14 november.

Beträffande de för norsk renbetning upplåtta betesområdena i Sverige

gäller att svensk renbetning ej är tillåten där någon del av året. Undantag gäller i fråga om Njuorajaure som får användas för svensk renbetning under den del av året då norsk renbetning icke är tillåten där och i fråga om nyssnämnda flyttning av svenska renar genom Älvsbyn (10 §). För att underlätta denna flyttning föreslår delegationerna att en särskild nattpåfalla uppföres i anslutning till flyttningsleden.

Om norskt vinterbetesområde i Sverige utnyttjas i mindre omfattning än som avsetts eller inte utnyttjas alls, bör det fasta utskott som skall inrättas enligt 66 § på begäran ta ställning till om området helt eller delvis kan få utnyttjas av svenska renar vissa tider av året. Bakgrunden härtill är att som nämnts svenska renar är utestängda från dessa områden hela året, vilket icke är fallet med norska renar i fråga om de svenska betesområdena i Norge. Vid sin bedömning bör det fasta utskottet ta hänsyn bl. a. till att området kan ha fått nedsatt beteskapacitet, exempelvis genom skogsskötselåtgärder, och därför bör sparas från betning under viss tid.

Följande högsta *renantal* har fastställts: i Maunu 1 100, i Njuorajaure och Patsajäkel tillsammans 1 500, i Älvsbyn och Storsund tillsammans 2 500, i Ramsele 1 000, i Granö 1 000 och i Meselefors 1 500. För Jämtlands län har icke angivits något högsta renantal (11 §).

Flyttning till och från betesområdena kan ske på traditionellt sätt eller med motorfordon. Vid traditionell flyttning skall vissa i konventionen närmare angivna flyttningsleder följas. Flyttningen skall vidare ske inom den betestid som gäller för området i fråga (12 §, 15 § första stycket och 18 §).

Utmed flyttningsledningarna skall finnas *rastplatser* med möjlighet till behövlig vila och bete. Antal, läge och utsträckning fastställs av den lantbruksnämnd inom vars område flyttningsleden går. Nämnden skall före fastställandet samråda med berörd norsk reindriftsinspektör (14 §). I konventionen har angivits vissa områden eller trakter där längre uppehåll får göras. Annars är huvudregeln att flyttning skall genomföras så snabbt som förhållandena medger (15 §).

Om de norska renarna flyttas i överensstämmelse med konventionens regler skall svenska renar hållas borta från flyttningsleden så att flyttningen kan genomföras utan hinder och utan fara för sammanblandning (16 §). Lantbruksnämnden utfärdar de allmänna föreskrifter som behövs för att denna bestämmelse skall uppfyllas. Nämnden kan vidare i varje särskilt fall utfärda de konkreta ålägganden som kan visa sig erforderliga. Sådana föreskrifter eller ålägganden kan t. ex. omfatta den ordning i vilken olika svenska renhjordar skall flytta för att sammanblandning skall undvikas.

För att lantbruksnämnden skall kunna fullgöra denna uppgift är det nödvändigt att nämnden i förväg underrättas om när och hur de norska renägarna avser att genomföra sin flyttning. Det föreskrives därför att

renägarna eller deras förman skall sända plan för flyttningen senast tre veckor i förväg. Även avvikelser från planen skall snarast anmälas till lantbruksnämnden (15 §). Kan flyttning inte genomföras enligt planen och sändes ej ny plan inom treveckorsfristen, kan lantbruksnämnden utfärda erforderliga föreskrifter för svenska och norska renägare.

När omständigheterna gör det nödvändigt kan lantbruksnämnden föreskriva tillfällig *avvikelse* från flyttningsled (13 §). Också dispensregeln i 65 § innehåller emellertid bl. a. en befogenhet för lantbruksnämnden att föreskriva tillfällig ändring av flyttningsleder. Skillnaden mellan de båda reglerna är att bestämmelsen i 13 § ger lantbruksnämnden möjlighet att föreskriva att de norska renägarna i ett konkret fall skall ta en annan väg utan att dessa själva önskar göra sådan avvikelse. De omständigheter delegationerna åsyftat kan vara att det föreligger hinder på den föreskrivna flyttningsleden i form av snö, naturkatastrof, byggnadsarbeten eller liknande. Det är en förutsättning att regeln används restriktivt. Dispensregeln i 65 § däremot tar sikte på att i vederbörande renägars intresse medge av denne önskad avvikelse från flyttningsled.

I Sverige pågår en utbyggnad av flyttningsleder med särskilda *anläggningar* för utfordring m. m. I den mån sådan anläggning ägs av staten har delegationerna utgått från att den får användas av norska renägare på samma villkor som gäller för svenska renägare och samebyar. För det fall att anläggning övergått i t. ex. samebys ägo eller uppförts av sameby eller svenska renägare har det ansetts behövt att i konventionen fastslå en rätt för de norska renägarna att utnyttja sådan anläggning mot skäligen ersättning till ägaren. Kan överenskommelse ej träffas om ersättningens storlek skall denna kunna fastställas av lantbruksnämnden (17 §).

Företas flyttningen med *motorfordon* blir flera av de bestämmelser som gäller för traditionell flyttning icke tillämpliga. Vissa bestämmelser skall emellertid gälla i tillämpliga delar, t. ex. bestämmelser om rastplatser, plan för flyttningen och användning av anläggningar.

5. Renägare som får använda betesområdena i det andra landet

En utgångspunkt för delegationerna har varit att renskötseln över riksgränsen är en samisk näring och att den därför i princip bör vara förbehållen samer från de byar eller distrikt som av hävd drivit renskötsel över gränsen. För att bringa konventionen i närmare överensstämmelse med de nationella rennärlagslagarna har dessutom möjlighet öppnats att låta vissa andra renägare, som kan betraktas som undantagsfall, få använda områdena i det andra landet. I konventionsförslaget fastslås

i enlighet härmed att betesområdena i det andra landet får användas för renar tillhörande den som är av samisk härkomst eller är eller har varit gift med eller är adoptivbarn till sådan renägare, om dessutom den allmänna förutsättningen är uppfylld att vederbörande enligt hemlandets lag har rätt till renskötsel. Adoptivbarn jämställs med eget barn. Vad som föreskrivs om adoptivbarn tar därför även sikte på adoptivbarns barn. Bestämmelsen kompletteras med en regel om att dödsbo efter renägare som nyss nämnts skall ha rätt till renbete i det andra landet (20 §).

Enligt konventionsförslaget är renägaren bärare av rätten till renbetning i det andra landet. I Sverige skall renskötseln handhas av sameby för renägarens räkning. Samma ordning skall då givetvis gälla när svenska renar betar i Norge. Enligt nu gällande lagstiftning i Norge bedrivs renskötseln av de enskilda renägarna. Konventionsförslaget utgår från nuvarande organisationsform, som kan komma att ändras i den nya lagstiftning som förberedes i Norge. Renbetesdistriktet i Norge har ej samma funktioner som samebyn i Sverige. Så t. ex. är distrikt ej juridisk person som samebyn. Denna skillnad får betydelse främst när det gäller bestämmelserna i kapitel IV om betesavgift och ersättning. I de flesta fall har det varit möjligt att jämställa sameby och renbetesdistrikt. För att ej i onödan tynga texten har den tekniken använts att sameby/renbetesdistrikt skrivits samman med snedstreck emellan.

I 1919 års renbeteskonvention föreskrevs en skyldighet för renägare att följa sina renar in i det andra landet. I förslaget till ny konvention finns ingen motsvarande bestämmelse. I stället föreskrivs att under upphåll och flyttning i det andra landet sådan tillsyn skall utövas över renarna som god renskötsel kräver. Detta innebär bl. a. att renarna skall hållas under sådan bevakning att de såvitt möjligt hindras från att göra skada, att komma utanför det betesområde eller den flyttningsled, som utnyttjas av vederbörande renägare, eller att sammanblandas med främmande renar (25 §). Uttrycket främmande renar översensstämmer med motsvarande uttryck i den nationella rennäringslagstiftningen.

För att kunna uppfylla skyldigheten beträffande tillsyn och bevakning förutsätts att renvaktare finns tillgängliga när renarna betar i det andra landet. I en bestämmelse om *uppehåll* i det andra landet (21 §) har därför fastslagits att renägare som låter sina renar beta i det andra landet enligt konventionens regler och som har renskötsel som huvudyrke får överskrida riksgränsen och uppehålla sig i det andra landet under tillåten betestid och därutöver när det eljest är nödvändigt för renskötseln.

Samma rätt tillkommer även renägarens husfolk, dvs. i första hand hans familjemedlemmar, och renvaktare, som behövs för arbetet med renarna.

När rätten till uppehåll i det andra landet begränsas till renägare som har renskötelsen som huvudyrke, renägarens husfolk och renvaktare, innebär detta att det är en vidare grupp som får sända renar på bete i det andra landet än den kategori renägare som har rätt att komma in i det andra landet utan hinder av de bestämmelser som i allmänhet gäller i fråga om utländska medborgares inresa. Denna begränsning har betydelse bl. a. för rätten till jakt och fiske.

Enligt för närvarande gällande utlänningslagstiftning, som tillkommit i nordiskt samarbete, gäller i allmänhet en omfattande rätt att komma in i och vistas i det andra landet. Den självständiga betydelsen av konventionsbestämmelsen blir då ett åtagande från vardera statens sida att även om begränsningar i framtiden införs för utlänningars inresa skall de berörda renägarna behållas vid sin rätt att följa renarna in i det andra landet och uppehålla sig där.

Sameby kan enligt konventionsförslaget åläggas att sända manskap för att delta i samling eller skiljning eller i det andra landet hämta renar, som betat olovligen, dvs. utan stöd av konventionen. Eftersom det härvidlag är fråga om en skyldighet enligt konventionen har delegationerna ansett det obehövt att för dessa fall meddela särskilda bestämmelser om vistelse i det andra landet.

En nyhet i konventionen är att renägare, husfolk eller renvaktare som uppehåller sig i det andra landet med stöd av ovan angivna bestämmelser i konventionen skall, efter fyllda 15 år, vara försedd med och medföra en särskild *legitimationshandling*. Denna skall på begäran visas upp för det andra landets myndigheter. Därmed avses bl. a. polis, tulltjänsteman eller sådan tjänsteman inom renskötelsen eller inom jaktvårds- eller fiskeadministration, som enligt intern lag tillagts övervakande uppgifter. Av legitimationshandlingen bör framgå att innehavaren har rätt till uppehåll i det andra landet enligt konventionen och vilken sameby eller vilket renbetesdistrikt han tillhör (23 §).

Underrättelse om hur betesområdena i det andra landet kommer att utnyttjas skall årligen senast två månader före betestidens början sändas till vederbörande myndighet i det andra landet. När det gäller svenska renar skall lantbruksnämnden underrätta reindriftsinspektören i Norge. I fråga om norska renar skall reindriftsinspektören underrätta lantbruksnämnden. Underrättelsen skall omfatta namn m. m. på de personer som avser att överskrida riksgränsen och uppehålla sig i det andra landet. Detta innebär att samtliga som ett bestämt år uppehåller sig i det andra landet under tillåten betestid för att delta i renskötelsen — alltså bl. a. också har rätt till jakt och fiske — både skall ha legitimationshandling och återfinnas på den underrättelse som skall tillställas myndigheterna. Med hänsyn härtill har det ej ansetts behövt föreskriva att en förteckning över utställda legitimationshandlingar skall tillställas det andra landets myndigheter (22 §).

6. Samling och skiljning

Samling och skiljning är en normal företeelse i renskötseln och regleras utförligt i konventionen. Emellertid är det inte möjligt att i en konventionstext reglera alla detaljer. Förutsättningen för en smidig ordning beträffande samling och skiljning är att alla berörda parter samarbetar lojalt och att bestämmelserna tillämpas med omdöme och förstånd. Bestämmelserna inleds med en regel om skyldighet att underrätta förmännen i de samebyar respektive distrikt i det andra landet, som har angränsande betesområden, innan samling sker för kalvmärkning eller för slakt eller skiljning (26 §). När det gäller kalvmärkning eller slakt kan underrättelsen ange tidpunkt för samlingen och i övrigt de tidsperioder under vilka kalvmärkningen och slakten beräknas ske.

I fråga om sammanblandning av renar är huvudregeln att samling och skiljning skall verkställas snarast möjligt.

Det kan emellertid uppskjutas om förmännen är eniga härom eller om det bestäms av vederbörande myndighet med hänsyn till omständigheterna. En sådan omständighet kan vara att den eller de hjordar som de sammanblandade renarna tillhör befinner sig på stort avstånd eller att behövlig personal saknas (27 §).

För att kunna undersöka om sammanblandning skett får förman om sannolika skäl härför föreligger *syna* den främmande renhjorden (28 §).

Förman har ansvaret för att föreskriven skiljning blir verkställd, men behöver ej personligen delta i skiljningen.

När norska renar flyttar tillbaka från Sverige respektive när svenska renar slutligt lämnar sitt betesområde i Norge eller angränsande svenska områden skall samling och skiljning normalt företas (29 respektive 30 §).

Vederbörande myndighet kan befria från denna skyldighet och bör göra så när det finns anledning anta att sammanblandning ej har skett. På gränssnitt där svensk och norsk renskötsel ej berör varandra finns möjlighet att t. v. befria från samling och skiljning.

7. Särskilda rättigheter

Den som driver renskötsel i det andra landet med stöd av konventionen får enligt förslaget också utöva vissa särskilda rättigheter i det landet vilka sammanhänger med renskötseln. Han får sålunda slakta renar, jaga och fiska, ta virke, uppföra anläggningar, medföra utrustning, hundar, vapen och ammunition, radiosändare och mottagare samt motorfordon. Han åtnjuter också viss tull- och avgiftsfrihet. Gemensamt för alla de uppräknade rättigheterna är att de kan behövas för att renskötseln i det andra landet skall kunna drivas rationellt. En förutsättning är att rättigheterna skall utnyttjas i renskötseln.

I flera av här avsedda paragrafer hänvisas till de bestämmelser som

gäller för landets egna renskötande samer. På grund av vad ovan anförts om intern rennäringslagstiftnings tillämplighet har särskilt måst utmärkas när nationella bestämmelser som rör rennäringen skall gälla. Hänvisningen till dessa bestämmelser har givits formen av en regel om nationell behandling: den gästande samnen har rätt till samma behandling som landets egna samer (39, 40 och 41 §§ samt 48 § andra stycket).

I fråga om slakt hänvisas i 38 § till att det andra landets bestämmelser skall gälla. Regeln i konventionsförslaget har den innebörden att staterna åtar sig att upprätthålla sådana bestämmelser som gör det möjligt för renägare att slakta i det andra landet. Bestämmelserna får alltså ej utformas på sådant sätt att rätten blir illusorisk. Motsvarande gäller beträffande radiosändare (47 §).

Slakt får enligt huvudregeln ske under tillåtet uppehåll i det andra landet med iakttagande av de bestämmelser som gäller där. Det har förutsatts att i normala fall köttet etc. transporteras till hemlandet för försäljning. Om så ej sker skall köttet och andra produkter som härrör från slakten behandlas som om det gällde införsel till och försäljning i det land där slakten skedde. Uppstår behov av att slakta renar som olovligen finns i det andra landet kan detta ske efter tillstånd av den lantbruksnämnd respektive reindriftsinspektör inom vars område renarna finns (38 §).

Jakt och fiske får bedrivas under tillåten betestid och inom betesområdet enligt samma bestämmelser som gäller för landets egna samer, dock endast till husbehov (39 §). Den personkrets som har denna rätt är densamma som avses i 21 §. De interna bestämmelser som åsyftas är bl. a. jakt- och fiskelagar. I Norge föreligger skyldighet att utge bl. a. fisketrygdavgift. I den mån och till det belopp som sådan avgift erlägges av norska samer, kommer samma skyldighet att åvila de svenska renägarna.

Renägare får enligt 40 § ta *virke* inom det betesområde och längs den flyttningsled som han utnyttjar för användning i renskötsel. För skogs fångsten gäller samma bestämmelser som för landets egna samer. Virket skall vara avsett för användning i renskötsel, i första hand för uppförande av anläggningar som avses i 41 §. När i denna paragraf nämns bostad som behövs för renskötsel avses ej endast renvaktarstuga el. dyl. utan även i förekommande fall familjebostad, t. ex. för norska renägare som flyttar med sin familj till Sverige för vintersäsongen.

I 42 § fastslås att *spärrstängsel* får uppföras längs riksgränsen och betesområdenas gränser för att underlätta renskötsel. Av andra stycket framgår att staterna skall träffa närmare överenskommelse om detaljer rörande planerat stängsel, såsom om sträckning, placering, utförande och kostnader. Sådan överenskommelse måste föregås av bl. a. detaljrekognosering. Det har redan framhållits att stängselsträckningen kan komma att avvika från riksgränsen eller betesområdets gräns på grund

av terrängförhållandena och att stängslet i så fall skall anses utgöra renbetesgräns vid tillämpningen av konventionen.

Tillbörlig hänsyn skall tas till *naturvården* vid planläggning, placering, uppförande och underhåll av anläggningar för renskötelsen, bl. a. stängsel (43 §).

Den som uppfört anläggning för renskötelsen svarar också för upp-
röjning efter arbetets slut och för att överblivet material m. m. avlägsnas. Detta innebär inget hinder mot att mindre depåer med material för reparation och underhåll läggs upp på lämpliga platser.

Renskötaren och hans husfolk skall kunna passera riksgränsen där det med hänsyn till renskötelsen är lämpligt. Därvid får medföras nödvändig *utrustning, redskap och livsmedel* samt *material* som behövs för att uppföra och underhålla anläggningar (45 §). Rätten att medföra utrustning m. m. gäller oberoende av i vilken riktning riksgränsen passeras och oberoende av var inköpet skett. Begränsningen ligger i att utrustningen etc. skall vara avsedd för de personer som enligt konventionen har rätt till uppehåll i det andra landet och för användning i renskötelsen.

För användning i renskötelsen och vid jakt enligt konventionen får vidare *vapen och ammunition* medföras. För införande av vapen gäller för närvarande särskilda regler och avsikten är att närmare bestämmelser härom skall fastställas efter överenskommelse mellan de båda ländernas behöriga myndigheter (46 §). Dessa bestämmelser bör utformas så att de möjliggör för renskötarna att på ett smidigt sätt medföra vapen som behövs i renskötelsen och för jakten samtidigt som vardera statens intres-
sen tillvaratas.

Motsvarande synpunkter gäller i fråga om medförande och användning av *radiosändare och mottagare*. Dessa har blivit ett värdefullt hjälpmedel i renskötelsen. Det andra landets bestämmelser på detta område måste iakttas och närmare bestämmelser kan fastställas genom särskild överenskommelse mellan behöriga myndigheter (47 §).

Motorfordon som är registrerat i renägarens hemland kan enligt förslaget medföras från det ena landet till det andra för användning i renskötelsen. Härmed avses både befordran av personer, renar och tillhörigheter. Givetvis måste gällande bestämmelser i övrigt rörande motorfordon iakttas, t. ex. vägtrafiklagstiftning och föreskrifter om försäljning av fordonet i det andra landet om sådan skulle bli aktuell. För *terränggående motorfordon* såsom snöskoter eller bandvagn gäller den begränsningen att samma bestämmelser tillämpas som för landets egna renskötande samer. Detta kan få betydelse vid förbud att framföra bl. a. snöskoter inom vissa fjälltrakter, som vederbörande stat önskar skydda mot t. ex. bullerstörning. Därutöver gäller att terränggående motorfordon under annan tid än tillåten betestid får användas i det andra landet först sedan meddelande tillställts den lantbruksnämnd eller reindriftsinspektör, inom vars område motorfordonet skall användas (48 § tredje stycket).

Utrustning, redskap och andra varor som nu nämnts får medföras tull- och avgiftsfritt över riksgränsen (49 §).

En särskild bestämmelse har införts om att *hundar* för bevakning av renarna får medföras på samma sätt som renarna (44 §).

8. Överträdelse av konventionen m. m.

Sanktionsapparaten utgör en viktig del av konventionsförslaget. Trots den goda ordning inom renskötseln som eftersträvas med kravet på bevakning etc. och genom naturliga gränser för betesområdena kompletterade med omfattande stängselbyggen, kan renar komma in på område där de ej har rätt att vistas enligt konventionen. Den väsentliga reaktionen mot sådan överträdelse är av civilrättslig art. Vid olovlig betning ges sålunda möjlighet att uttaga *betesavgift*. Denna avgift är en kombination av schabloniserad gottgörelse för den skada som kan ha drabbat betet och schabloniserad ekonomisk sanktion i avhållande syfte.

När renar betar olovligt i det andra landet skall *underrättelse* om förhållandet snarast sändas till vederbörande myndighet inom vars område renarna finns. Vissa personer har ålagts skyldighet att lämna sådan underrättelse, nämligen renarnas ägare, den som i ägarens ställe svarar för bevakning och tillsyn samt den som har rätt att vid tidpunkten i fråga driva renskötsel där de främmande renarna finns (51 §).

Den myndighet som mottagit underrättelsen skall snarast i sin tur underrätta förmannen i den sameby eller i det renbetesdistrikt där renarna finns, vidare vederbörande myndighet i det andra landet, dvs. reindriftsinspektör eller lantbruksnämnd samt om möjligt förmannen i det distrikt eller den sameby där renarna kan antas höra hemma. Den myndighet som mottagit meddelande förutsättes omedelbart vidarebefordra detta till renägare eller sameby till vilken renarna hör.

Betesavgift utgår med ett fast belopp per ren utan hänsyn till uppehållets varaktighet — i Sverige med skr 1: 00 och i Norge med nkr 1: 40 — med ett tillägg för varje dag renarna uppehållit sig i det andra landet av i Sverige skr 0: 40 och i Norge nkr 0: 55 per ren. Renägaren har fjorton dagar på sig efter det att myndigheten i hans hemland mottagit det officiella meddelandet om den olovliga betningen enligt vad nyss sagts att ta ut sina renar från olovligt område innan en förhöjning av avgiften per dag inträder. Från och med femtonde dagen efter det myndigheten mottagit meddelandet, vilket kan ske senare än den dag då den olovliga betningen började, höjs avgiften till i Sverige skr 0: 75 och i Norge nkr 1: 05 per ren och dag (52 §).

I artikel 14 i protokollet om spärrstängsel anges vissa tidsbegränsade undantag från 52 §, vilka skall gälla intill dess överenskomna stängsel uppförts.

Enligt konventionsförslaget *kan* betesavgift utgå. Härmed menas att

den myndighet som fattar beslutet har en diskretionär prövningsrätt: full avgift, nedsatt avgift eller ingen avgift alls kan komma i fråga allt efter omständigheterna. I konventionen nämns som förmildrande omständighet att det olovliga uppehållet ej kan läggas renägaren eller den för bevakningen ansvarige till last — detta kan bero på svåra väderleks- eller snöförhållanden, rovdjursanfall, naturkatastrof, fara för människor och djur, icke fungerande stängsel el. dyl. Omständigheterna kan även cljst vara sådana att det är oskäligt att ålägga avgift helt eller delvis.

Vart femte år skall avgiftsbeloppen räknas om, med tillämpning av vardera landets konsumentprisindex. Det förutsätts att detta görs av central myndighet i vardera landet och att det andra landet snarast underrättas om de nya avgifter som skall tillämpas. Om ändringar i index eller valutakurser medför mera betydande skillnad mellan betesavgifternas värde i de båda länderna bör det fasta utskottet föreslå regeringarna att justera betesavgifternas storlek.

Beslut om betesavgift fattas av den lantbruksnämnd respektive reindriftsinspektör inom vars område den olovliga betningen ägt rum. Till grund för beslutet måste ligga tillförlitliga upplysningar om de renar som uppges ha betat olovligen. Ofta föreligger givetvis svårigheter att fastställa om det är främmande renar samt varifrån dessa kommer, tidpunkten när de kom in på olovligt område och antalet renar samt de omständigheter som i övrigt förelåg och som kan föranleda att avgift nedsätts eller att avgift inte tas ut. Att fastställa de förhållanden som är av betydelse för beslutet underlättas i väsentlig grad genom att skiljning skall företas innan renar som betat olovligt får föras tillbaka till hemlandet. Med hänsyn till rättssäkerheten bör den som skall åläggas att betala avgift beredas tillfälle att yttra sig i samband med den utredning, som företas rörande den olovliga betningen. Rättssäkerheten tillgodoses även genom att besvär kan anföras över beslut om betesavgift hos lantbruksstyrelsen respektive fylkesmannen inom fem veckor räknat från det förmannen mottog beslutet (53 §).

En *preskriptionsregel* finns som innebär att frågan om betesavgift förfaller om icke beslutet härom sänts till lantbruksnämnden/reindriftsinspektören i det andra landet senast tre månader efter det att det olovliga uppehållet upphört (54 §).

Betesavgift kan tas ut även när renar i det egna landet olovligen uppehåller sig på område som är förbehållet det andra landets renar (57 §).

Som olovligt bete enligt 52 § är också att bedöma väsentlig avvikelse från flyttningsled.

Straffbestämmelser finns i konventionen för vissa överträdelser för vilka det ansetts erforderligt med en reaktion men någon annan form än straff inte är lämplig. Endast bötesstraff kan ådömas, och fråga skall vara om uppsåt eller oaktsamhet (61 §). Enligt delegationernas mening förstås med oaktsamhet i detta sammanhang oaktsamhet som ej är obetydlig. Den svenska termen härför är "oaktsamhet som ej är ringa".

Allmänt åtal för förseelse enligt 61 § konventionen får väckas endast efter anmälan av lantbruksnämnden eller reindriftsinspektören. Dessa kan göra anmälan i båda länderna (62 §).

Den som lagförts — varmed i detta sammanhang även avses att åtals- eftergift meddelats — får ej lagföras för samma gärning i det andra landet (63 §).

I konventionen regleras vidare frågan om ersättning för *kostnader för renar från det andra landet* (35 §) och om *ersättning för skada* (58 §). 35 § skiljer mellan kostnader för det fall att sammanblandning inte ägt rum och kostnader för det fall att sammanblandning skett. I det första fallet skall kostnader för nödvändigt arbete med de främmande renarna — alltså ej med egna renar även om ett samband kan påvisas mellan förekomsten av främmande renar och ökat arbete med egna renar — och utlägg som uppstår för de främmande renarna betalas i sin helhet av den sameby respektive renägare som renarna tillhör. Har det däremot skett sammanblandning fördelas alla kostnader för samling och skiljning inklusive arbetskostnader i förhållande till det antal renar var och en har i den sammanblandade hjorden. För fall av oaktsamhet eller bristande bevakning finns en särbestämmelse.

Den förman som har de främmande renarna om hand eller som svarat för skiljningen fördelar kostnaderna. Vid oenighet om kostnaderna eller fördelningen av dessa bör vederbörande myndighet på begäran av part försöka medla. Lyckas ej detta återstår domstolsvägen.

Ersättning i annat fall för skada som vållas i det andra landet vid utövande av renskötsel — oberoende av om den utövats i hemlandet eller i det andra landet — skall bedömas enligt skadestandsreglerna i det land där skadan inträffade. För skada på bete utgår icke särskild ersättning, eftersom betesavgiften till en del utgör ett schabloniserat skadestånd (58—60 §§).

9. Dispens. Fast utskott

Dispens (65 §) från bestämmelserna om betesområden, betestider, renantal och flyttningsleder kan ges av lantbruksnämnden respektive fylkesmannen var och en inom sitt område, när väderleks- eller betesförhållanden eller andra omständigheter gör det nödvändigt. Ovan har angivits skillnaden mellan denna bestämmelse och 13 §. Typsituationen för dispens är att fara för liv eller för väsentliga ekonomiska värden för staten eller den enskilde uppstått och att farans avlägsnande förutsätter eller kan underlättas genom en dispens av tillfällig natur från vissa av konventionens regler. Dispensen ges alltså i renägarens eller samebyns intresse och framställning om dispens skall normalt göras av reindriftsinspektör respektive lantbruksnämnd i vederbörande renägares hemland. Om emellertid tiden inte medger att hemlandets myndigheter kopplas

in kan dispens ges i brådskande fall även efter framställning direkt från den förman som önskar ändringen.

Under motsvarande omständigheter som nyss angivits kan lantbruksnämnden respektive fylkesmannen efter samtycke från myndigheten i det andra landet medge tillfälligt undantag från de bestämmelser som förbjuder användande i det egna landet av betesområden som är förbehållna renar från det andra landet.

I 66 § behandlas frågan om ett *fast utskott* som föreslås skola tillsättas av regeringarna med uppgift att följa den samiska renskötelsens utveckling och föreslå åtgärder som kan bidra till en effektiv och ändamålsenlig tillämpning av konventionen.

Det fasta utskottet bör fortlöpande skaffa sig en bild av rennäringens läge i de båda länderna och vara berett att på grundval härav föreslå erforderliga åtgärder av både engångsnatur och permanent art som gör att konventionens tillämpning håller jämna steg med utvecklingen av renskötelsen. Genom sin sammansättning, från vardera landet en rennäringssakkunnig, en renskötande same och därutöver en medlem jämte suppleanter, bör utskottet ha goda möjligheter att skaffa sig överblick över dessa frågor.

10. Slutbestämmelser. Skriftväxling om framtida renbetning

En väsentlig fråga under förhandlingarna har varit samernas framtida renbetning över den svensk-norska gränsen efter utgången av den nya konventionen.

Delegationerna har för det första enats om att föreslå att den nya konventionen skall ha en lång giltighetstid, nämligen 30 år (76 §). Därutöver föreslår delegationerna att senast fem år före utgången av konventionens giltighetstid skall, om en av avtalsparterna påkallar det, en blandad svensk-norsk kommission tillsättas för att utreda frågan om det ena landets renskötande samer har behov av fortsatt renbetning i det andra landet i de betesområden som omfattas av konventionen eller delar av dessa (69 §). En förutsättning för att avtalspart skall begära att kommissionen tillsätts är givetvis att ett fortsatt betesbehov bedömes föreligga.

För att fullgöra sin uppgift skall kommissionen i erforderlig utsträckning undersöka betestillgångarna inom Finnmarks, Troms och Nordlands fylken och i nordligaste delen av Nord-Trøndelags fylke samt i Norrbottens och Västerbottens län och i nordligaste delen av Jämtlands län (70 §). Mandatområdet överensstämmer således med mandatområdet för svensk-norska renbeteskommissionen av 1964, som för övrigt utgjort förebild för den nu föreslagna kommissionen. Kommissionen skall undersöka hur betestillgångarna utnyttjas inom dessa områden och hur de mest rationellt skall kunna utnyttjas. Därvid skall hänsyn också

tagas till andra samhälls- och näringsintressen. Inom denna allmänna ram bestämmer kommissionen själv hur utredningsarbetet skall bedrivas.

Avtalspart som påkallar att kommissionen tillsätts skall underrätta den andra avtalsparten senast ett år före tidsfristen för kommissionens tillsättning. Parterna skall därefter gemensamt utse ordförande från ett tredje nordiskt land och överenskomma om sekretariat m. m. Kommissionen skall bestå av, förutom ordföranden, tre medlemmar från vardera landet samt personliga suppleanter. Gemensamma kostnader för kommissionens arbete fördelas lika mellan de båda länderna. Kommissionen har tre år till disposition för att avge betänkande till regeringarna.

Så snart kommissionens betänkande avgivits skall de båda ländernas regeringar inleda förhandlingar rörande den fortsatta rätten till renbetning i det andra landet efter utlöpanget av konventionens giltighetstid (72 §). Förhandlingarna skall föras på grundval av betänkandet. Förhandlingarna skall ej omfatta det i 1 § A 4 konventionen angivna området Anjavassdalen om ej de båda regeringarna enas om att särskilda skäl talar härför. Det kan tilläggas att området Anjavassdalen icke ingick i de områden som enligt 1964 års svensk-norska renbeteskommissionens förslag skulle användas för svensk renbetning i Norge.

Förhandlingarna mellan regeringarna skall såvitt möjligt slutföras innan konventionen löper ut.

Vidare har enighet uppnåtts om att föreslå regeringarna att i samband med konventionens undertecknande utväxla skrivelser innehållande att de båda ländernas regeringar i fråga om samernas framtida renbetning i det andra landet kommer att låta följande synpunkter vara vägledande. Samerna utgör en folkgrupp, som under utövandet av sin näring sedan urminnes tid har fört sina renar fram och tillbaka mellan de båda länderna. Regeringarna har för avsikt att, var och en för sig, så länge det finns samer i ettdera landet som för att bevara sin livsform och näring är beroende av renbete i det andra landet upprätthålla betesrätten över landgränsen. Om vitala intressen nödvändiggör att betesmark, som brukas av norska samer i Sverige respektive av svenska samer i Norge, tages i anspråk, skall den svenska respektive norska regeringen inom ramen för den vid varje tillfälle gällande interna lagstiftningen på bästa möjliga sätt tillrättalägga förhållandena för samernas betesrätt så att de kan bevara sin livsform och näring.

Mot bakgrund av ovannämnda bestämmelser i konventionen och den föreslagna skriftväxlingen har delegationerna enats om att föreslå att konventionen den 26 oktober 1905 angående flyttlapparnas rätt till renbete m. m. upphör att gälla när konventionen träder i kraft (74 §). Däremot föreslår delegationerna icke någon uppsägning av 1751 års lappkodicill. Den kvarstår som ett uttryck för samma grundsyn som den föreslagna skriftväxlingen.

Konventionen föreslås träda i kraft den 1 maj 1972 och gälla till och med den 30 april 2002.

Konventionen skall ratificeras.

11. Byggnad och underhåll av spärstängsel

Enligt 42 § konventionen skall närmare bestämmelser om byggnad och underhåll av spärstängsel fastställas genom särskild överenskommelse. Delegationerna har nedlagt ett omfattande arbete för att få till stånd såvitt möjligt detaljerade förslag till stängsel som behövs för att underlätta efterlevnaden av den nya konventionens bestämmelser.

Delegationerna har utarbetat förslag till protokoll om byggnad och underhåll av spärstängsel för renar. Protokollet omfattar i artikel 1, 2 och 3 stängsel som föreslås uppförda inom bestämda tidsfrister. I artikel 4 anges ett stängsel som skall byggas i den mån området Maunu tages i bruk för norsk vinterbetning i Sverige.

Artikel 5 avser ett stängsel inom området Havgavuobmi i Troms fylke. Detta stängsel skall utgöra fortsättning på ett stängsel som är under uppförande i Sverige och som åtskiljer samebyarna Lainiovuoma och Saarivuoma. Från den svenska delegationens sida har anförts att stängslet är nödvändigt för att även i Norge åtskilja Lainiovuomas renskötsel från Saarivuomas. Samrenskötsel inom byarna har bedömts icke vara genomförbar. Kostnaderna för att ersätta stängslet med mänsklig arbetskraft är alltför höga för att en sådan lösning skall framstå som ett alternativ till stängsel. Vidare har den svenska delegationen anført att det cirka 80 km långa stängsel som är under uppförande i Sverige skulle bli ineffektivt om det icke kan fortsätta in på norskt område. Den norska delegationen har anført starka betänkligheter mot uppförande av nämnda stängsel inom området Havgavuobmi särskilt med hänsyn till naturvården. För att så långt som möjligt tillmötesgå dessa norska naturvårdsintressen har den svenska delegationen i andra hand föreslagit en alternativ stängselsträckning, som anges i artikel 5, punkt 2. Ur svensk renskötselsynpunkt är emellertid den sträckning som anges i artikel 5, punkt 1, den lämpligaste.

Med hänsyn till föreliggande särskilda omständigheter har de två delegationerna stannat för att i detta område föreslå ett stängsel utgörande fortsättning på det som är under uppförande i Sverige. För att så långt det är möjligt tillmötesgå norska naturvårdsintressen föreslås i artikel 5 två alternativa sträckningar. Som ett led i den lösning som här föreslagits ingår att den svenska delegationen avstår från att nu påyrka att i avtal reglera anläggande av vissa stängsel i en del andra områden.

Artikel 8 innehåller bestämmelser om vilka stängsel som skall uppföras, bekostas och underhållas av Sverige respektive av Norge. Av bilaga 1 till denna rapport framgår de olika stängselsträckningarnas

längd, beräknade kostnader för byggandet och kostnadernas fördelning.

Protokollet innehåller vidare bestämmelser om hur stängselsträckningarna i detalj skall fastställas, om utsträckning av tidsfristerna på grund av oförutsedda omständigheter, godkännande av färdiga stängsel, tull- och skattefrihet, arbetsmarknadsförhållanden m. m.

Artikel 14 innehåller regler om vissa temporära avvikelser från bestämmelserna om betesavgift i 52 § konventionen. Dessa regler om avvikelser har kommit till för att mildra de omställningsproblem som uppkommer i samband med konventionens ikraftträdande.

Protokollet skall träda i kraft samtidigt med konventionen och ha samma giltighetstid. Protokollet skall ratificeras (artikel 15).

Förutom de stängselsträckningar som anges i protokollet har delegationerna diskuterat ytterligare ett antal stängsel. Delegationerna utgår från att det fasta utskottet kommer att uppmärksamma behovet av dessa.

De stängsel som varit föremål för diskussion framgår av bilaga 2.

Stockholm den 9 juni 1971.

L. Kellberg

Jens Evensen

Bilaga 1

Bilaga till gemensam rapport om förhandlingarna mellan Sverige och Norge om ny renbeteskonvention

Fördelning av kostnader för uppförande av spärrstängsel

Sverige				Norge			
Län/fylke	Stängsel nr enl. protokollet	Beräk-nad längd km	Beräk-nad kost-nad 1 000 Skr	Län/fylke	Stängsel nr enl. protokollet	Beräk-nad längd km	Beräk-nad kost-nad 1 000 Skr
<i>Artikel 1</i>				<i>Artikel 1</i>			
Troms	A 1	35	525	Nordland	B 1a	5	75
	A 2	50	1 000		B 1b	1	15
	A 3	29	580		B 2	4	60
Nordland	B 5	2	30		B 3a	2	30
	B 6	2	30		B 3b	2	40
Nordland/ N—T	C	26	390		B 4	8	160
Jämtland	D	19	285		B 5	18	270
	Summa	163	2 840		Summa	40	650
<i>Artikel 2</i>				<i>Artikel 2</i>			
Troms	A	10	200	Nordland	B 1a1	4	80
Nordland	B 2a	5	75		B 1a2	4	60
	B 2b	1	15		B 1b	6	90
	B 3	12	180				
	B 4	15	225				
	B 5a	15	225				
	B 5b	30	450				
	Summa	88	1 370		Summa	14	230
<i>Artikel 3</i>				<i>Artikel 3</i>			
Troms	A	30	600	Nordland	C 2b	7	140
Norrbottnen	B	7	140				
Nordland	C 1	5	100				
	C 2a	2	40				
	Summa	44	880		Summa	7	140
Summa för artikel 1—3		295	5 090	Summa för artikel 1—3		61	1 020

Bilaga 2

Bilaga till gemensam rapport om förhandlingarna mellan Sverige och Norge om ny renbeteskonvention

Förteckning över stängsel som diskuterats av delegationerna.

A. I Nordlands fylke och Norrbottens län1. *Kiruna kommun*

Från Vassijaure till Kateratvatn (ca 4 km).

2. *Ankenes och Kiruna kommuner*

a) Längs den gräns som anges i 1 § B 1 a konventionen från Kateratvatn till östra änden av Selkajavrre (ca 26 km).

b) Längs den gräns som anges under a från Selkajavrre till Cunojavvre (ca 10 km).

c) Från Cunojavvres östra ände över riksgränsen norr om riksröse 263 till befintligt spärrstängsel vid Roccokkajokk (ca 5 km).

d) Längs den gräns som anges under a från Cunojavvre till bäcksammanflödet vid punkt 716 i Kaliksdalen (ca 9 km).

e) Längs den gräns som anges under a från Båtvatnets norra ände till Iptovatnets norra ände (ca 13 km).

3. *Tysfjords och Gällivare kommuner*

Längs den gräns som anges i 1 § B 1 b konventionen från fjällbranten norr om Björnvatn till denna sjös norra ände, därifrån från samma sjös södra ände till riksröse 251, därifrån till Suorkejaure (sammanlagt ca 10 km).

4. *Tysfjords och Jokkmokks kommuner*

a) Tre sträckor längs riksgränsen mellan riksrösena 250 och 248, nämligen vid Jäknajaurats, fjället Katamurri och Njallojaure (sammanlagt ca 10 km).

b) Tre sträckor längs riksgränsen mellan Amasvagjavvre och riksröse 246, nämligen vid nyssnämnda sjö, mellan fjällen Rättjåkko och Ruonas samt mellan Ruonas och Sautsasvare (sammanlagt ca 7 km).

5. *Fauske och Arjeplogs kommuner*

Från Eidevatnets sydöstra ände till Pieskejaure (ca 5 km).

6. *Saltdals och Arjeplogs kommuner*

a) Från Balvatnets östra ände till Ikisjaure (ca 5 km).

b) Några kortare avsnitt längs den gräns som anges i 1 § B 3 a konventionen genom Skaitidalen (sammanlagt ca 10 km).

c) Från lämplig punkt på befintligt stängsel mellan Gujaure och riksgränsen västerut till den gräns som anges i 1 § B 3 b konventionen i Dypenådalen (ca 10 km).

B. I Nordlands fylke och Västerbottens län1. *Rana kommun*

Från lämplig punkt på riksgränsen mellan riksröse 221 A och riksröse 223 till det i artikel 1 B 5 i protokollet angivna stängslet mellan Kvefsendalstjern och riksgränsen ca 1 km öster om riksröse 220 A (ca 7 km).

2. *Hattfjeldals och Storumans kommuner*

a) Från riksröse 215 längs riksgränsen till sjön Kalven ca 7 km söder om riksröse 213 (ca 25 km).

b) Förnyelse av befintligt stängsel från Övre Jovattnet till den gräns som anges i 1 § B 4 a konventionen mellan Östre Krutvatn och riksröse 210 vid Arevattnet (ca 25 km).

c) Från lämplig punkt väster om Arevattnet på det stängsel som anges under b längs riksgränsen till riksröse 209 A och vidare i sydostlig riktning till Amervardos östra del (ca 10 km).

3. *Hattfjeldals kommun*

Från sjön Ranseren vid Ranserelyas inflöde västerut till det stängsel som anges i artikel 1 C i protokollet vid sammanflödet mellan Ranserelva och bäcken från Rotnan (ca 4 km).

C. Jämtlands län*Frostvikens kommun*

a) Längs rågången mot hemmanet Ankarvattnet från den punkt där den gräns som anges i 7 § C 1 konventionen korsar det stängsel som anges i artikel 1 D i protokollet till riksgränsen och denna gräns söderut till riksröse 199 (ca 18 km).

b) Längs den gräns som anges för området Blåsjökilen i 7 § C 2 konventionen från riksröse 199 till riksröse 177 A (ca 20 km).

Konvention**mellan Sverige och Norge om renbetning**

Den svenska och den norska regeringen har, på grundval av det betänkande som avgivits av den svensk-norska renbeteskommissionen av 1964, fört förhandlingar om samernas renbetning och blivit eniga om följande bestämmelser:

Kapitel I. Svensk renbetning i Norge**Betesområden**

1 §

A. Troms fylke

I Troms fylke får följande områden användas för svensk renbetning: Tamok-Rosta, Devdisfjellet, Havgavuobmi, Anjavassdalen, Sarevuobmi och Salvasskardet.

Områdena har följande gränser:

1. *Tamok-Rosta*

Från riksröse 294 (Treriksroset) vid Gåldajavri, denna sjö och Breiddalen till Gåvdajavri, östra sidan av Gåvdajavri till dess nordligaste vik, därifrån en rät linje till Langvatnets västligaste vik, därifrån en rät linje i västlig riktning till Midterdalen, denna dal och Kitdalen till Storfjorden, denna fjord till utloppet av Signaldalselva, denna älv till sammanflödet med Balsfjordelva, denna älv till Övergård, därifrån en rät linje i sydlig riktning till Nordkjoselva, denna älv till Tamokvatnet, denna sjö till dess södra ände, därifrån en rät linje i sydlig riktning till Tamokelva, denna älv

Konvensjon**mellom Norge og Sverige om reinbeite.**

Den norske og den svenske regjering har, på grunnlag av den innstilling som er avgitt av den norsk-svenske reinbeitekommissjon av 1964, ført forhandlinger om samenes reinbeite og er blitt enige om følgende bestemmelser:

Kapittel I. Svensk reinbeite i Norge.**Beiteområder.**

§ 1

A. Troms fylke.

I Troms fylke kan følgende områder brukes som beite for svensk rein: Tamok-Rosta, Devdisfjellet, Havgavuobmi, Anjavassdalen, Sarevuobmi og Salvasskardet.

Områdena har følgende grenser:

1. *Tamok-Rosta:*

Fra riksrøys 294 (Treriksroysa) ved Gåldajavri, dette vatn og Breiddalen til Gåvdajavri, østbredden av Gåvdajavri til vatnets nordligste bukt, derfra en rett linje til Langvatnets vestligste bukt, derfra en rett linje i vestlig retning til Midterdalen, denne dal og Kitdalen til Storfjorden, denne fjord til utløpet av Signaldalselva, denne elv til samløpet med Balsfjordelva, denne elv til Övergård, derfra en rett linje i sørlig retning til Nordkjoselva, denne elv til Tamokvatnet, dette vatn til sørenden, derfra en rett linje i sørlig retning til Tamokelva, denne elv til samløpet med Rostaelva,

till sammanflödet med Rosta-elva, denna älv med Lille Rostavatn till riksröse 287 i Stuorra Råstajavri, därifrån riksgrensens tillbaka till riksröse 294.

2. *Devdisfjellet*

Från riksröse 287 i Stuorra Råstajavri längs sydgränsen för området Tamok-Rosta till sammanflödet mellan Rostaelva och Tamokelva, därifrån Måselva till sammanflödet med Divielva, denna älv till sammanflödet med Skaktarjåkka, denna älv och Ravdujåkka till Ravdujavri, denna sjö till dess södra ände, därifrån en rät linje till riksröse 285, därifrån riksgrensens tillbaka till riksröse 287.

3. *Havgavuobmi*

Från riksröse 285 längs sydgränsen för området Devdisfjellet till Skaktarjåkkas sammanflöde med Divielva, denna älv till Moarsejavri, denna sjö till dess södra ände, därifrån en rät linje till riksröse 283, därifrån riksgrensens tillbaka till riksröse 285.

4. *Anjavassdalen*

Från Moarsejavris södra ände längs västgränsen för områdena Havgavuobmi och Devdisfjellet till Divielvas sammanflöde med Måselva, denna älv till sammanflödet med Beinelva, denna älv och Beinelvdalen, Guovdelasvaggi och Langedalen till Sandelvatn, denna sjö till dess södra ände, därifrån en rät linje över punkt 896 till tjärn på Hubitdievat, därifrån en rät linje i sydvästlig riktning till sammanflödet mellan bäcken från tjärnen vid punkt 829 och Maddajåkka, därifrån en rät linje till tjärn vid punkt 918, vidare en rät linje över Måskanjavris östra ände till Helvetjavri, denna sjö och bäcken till Doarrujavri, denna sjö och Doarrujåkka till sammanflödet med Multu-

denne elv med Lille Rostavatn till riksrøys 287 i Stuorra Råstajavri, derfra riksgrensens tilbake til riksrøys 294.

2. *Devdisfjellet:*

Fra riksrøys 287 i Stuorra Råstajavri langs sørgrensens for området Tamok-Rosta til samløpet mellom Rostaelva og Tamokelva, derfra Måselva til samløpet med Divielva, denne elv til samløpet med Skaktarjåkka, denne elv og Ravdujåkka til Ravdujavri, dette vatn til sørenden, derfra en rett linje til riksrøys 285, derfra riksgrensens tilbake til riksrøys 287.

3. *Havgavuobmi:*

Fra riksrøys 285 langs sørgrensens for området Devdisfjellet til Skaktarjåkkas samløp med Divielva, denne elv til Moarsejavri, dette vatn til sørenden, derfra en rett linje til riksrøys 283, derfra riksgrensens tilbake til riksrøys 285.

4. *Anjavassdalen:*

Fra Moarsejavris sørende langs vestgrensen for områdene Havgavuobmi og Devdisfjellet til Divielvas samløp med Måselva, denne elv til samløpet med Beinelva, denne elv og Beinelvdalen, Guovdelasvaggi og Langedalen til Sandelvatn, dette vatn til sørenden, derfra en rett linje over høyde 896 til tjern på Hubitdievat, derfra en rett linje i sørvestlig retning til samløpet mellom bekken fra tjernet med høyde 829 og Maddajåkka, derfra en rett linje til tjern med høyde 918, videre en rett linje over Måskanjavris østende til Helvetjavri, dette vatn og bekken til Doarrujavri, dette vatn og Doarrujåkka til samløpet med Multujåkka, derfra en rett linje til Moarsejavris sørende.

jäkka, därifrån en rät linje till Moarsejavris södra ände.

5. Sarevuobmi

Från riksröse 283 en rät linje till riksröse 280, därifrån riksgrensens tillbaka till riksröse 283.

6. Salvasskardet

Från riksgrensens vid Leinavatn, denna sjö, Astuædno och Altevatn till dammen vid sjöns västra ände, därifrån Barduelva till sammanflödet med Sördalselva, denna älv och Sördalen till riksröse 272, därifrån riksgrensens tillbaka till Leinavatn.

B. Nordlands och Nord-Trøndelags fylken

I Nordlands och Nord-Trøndelags fylken får för svensk renbetning användas de områden som ligger mellan riksgrensens och nedan angivna gränslinjer:

1. I Ankenes, Ballangens och Tysfjords kommuner

a) Från riksgrensens vid Katteratvatnets norra sida, denna sjö till dess västra ände, därifrån en rät linje till järnvägsbron över Hundalselva, denna älv till sammanflödet med Oallajokka, denna älv och Oallavagge till östra änden av Sælkajavrre, denna sjö och Sælkajokka till Cunojavrrer, denna sjö och Cunojokka till sammanflödet med Sandelva, därifrån en rät linje till bäcksammanflödet vid punkt 716 i Kaliksdalen, därifrån en rät linje över punkt 1314 till sjön vid punkt 1111, denna sjö och Coarvvejokka till Nordre Coarvvejavrre, denna sjö och bäcken till Søndre Coarvvejavrre, denna sjö till dess sydvästra vik, därifrån en rät linje i sydvästlig riktning till närmaste vik i Vannaksvatn, denna sjö, Gautelivvatn, bäcken till Båtsvatn, denna sjö, Nuorjujokka, Kobbvatn, Kobbrelva och

5. Sarevuobmi:

Fra riksrøys 283 en rett linje til riksrøys 280, derfra riksgrensens tilbake til riksrøys 283.

6. Salvasskardet:

Fra riksgrensens ved Leinavatn, dette vatn, Astuædno og Altevatn til dammen i vestenden av vatnet, derfra Barduelva til samløpet med Sördalselva, denne elv og Sördalen til riksrøys 272, derfra riksgrensens tilbake til Leinavatn.

B. Nordland og Nord-Trøndelag fylker.

I Nordland og Nord-Trøndelag fylker kan som beite for svensk rein brukes de områder som ligger mellom riksgrensens og de nedenfor beskrevne grenselinjer:

1. I Ankenes, Ballangen og Tysfjord kommuner:

a) Fra riksgrensens ved nordbredden av Katteratvatn, dette vatn til vestenden, derfra en rett linje til jernbanebrua over Hundalselva, denne elv til samløpet med Oallajokka, denne elv og Oallavagge til østenden av Sælkajavrre, dette vatn og Sælkajokka til Cunojavrrer, dette vatn og Cunojokka til samløpet med Sandelva, derfra en rett linje til bekk-samløpet med høyde 716 i Kaliksdalen, derfra en rett linje over høyde 1314 til vatn med høyde 1111, dette vatn og Coarvvejokka til Nordre Coarvvejavrre, dette vatn og bekken til Søndre Coarvvejavrre, dette vatn til dets sørvestlige bukt, derfra en rett linje i sørvestlig retning til nærmeste bukt i Vannaksvatn, dette vatn, Gautelivvatn, bekken til Båtsvatn, dette vatn, Nuorjujokka, Kobbvatn, Kobbrelva til sam-

Sörelva till sammanflödet med Tverrelva, denna älv till Iptovatn, denna sjö till dess södra ände, därifrån en rät linje till riksgränsen omedelbart norr om Rarkajaure.

b) Från riksröse 255 till Kjårdavatnets norra ände, därifrån en rät linje till Middagsvatnets södra ände, denna sjö till bäcken som rinner ut i sjön norr om punkt 1262, från bäckmynningen en rät linje till Vabakkvatn, denna sjö och bäcken till Forsvatn, denna sjö och bäcken till Sidasjavrrre, från bäckmynningen en rät linje i sydvästlig riktning över Baugefjell, Baugevatn och punkt 1156 på Paurofjell till Paurovatn, denna sjö till utflödet från Naidivatn, denna sjö till dess sydvästligaste vik, därifrån en rät linje i sydvästlig riktning över punkt 1150 till Bjørnvatn, denna sjö och bäcken till Röysvatn, denna sjö till dess östra ände, därifrån en rät linje till riksröse 251.

løpet med Tverrelva, denne elv til Iptovatn, dette vatn til sørenden, derfra en rett linje til riksgrensen like nord for Rarkajaure.

b) Fra riksrøys 255 til nordenden av Kjårdavatn, derfra en rett linje til sørenden av Middagsvatn, dette vatn til bekken som renner ut i vatnet nord for høyde 1262, fra bekkmunningen en rett linje til Vabakkvatn, dette vatn og bekken til Forsvatn, dette vatn og bekken til Sidasjavrrre, fra bekkmunningen en rett linje i sørvestlig retning over Baugefjell, Baugevatn og høyde 1156 på Paurofjell til Paurovatn, dette vatn til utløpet fra Naidivatnet, dette vatn til dets sørvestligste bukt, derfra en rett linje i sørvestlig retning over høyde 1150 til Bjørnvatn, dette vatn og bekken til Røysvatn, dette vatn til østenden, derfra en rett linje til riksrøys 251.

2. I Sørfolds och Fauske kommuner

Från riksgränsen vid Leirvatnets södra strand, denna sjö till Blåmandsisen, längs Blåmandsrens östra kant till Småsorjusvatn vid punkt 958, denna sjö till dess södra ände, därifrån en rät linje till Nedre Duoldagopjavrrre, denna sjö till dess södra ände, därifrån en rät linje över punkt 859 till Låmielva, denna älv, Låmivatn och Eidevatn till riksgränsen vid Låmitjern.

3. I Saltdals och Rana kommuner

a) Från riksgränsen vid Mellomvatnets södra strand, denna sjö till dess västra ände, därifrån en rät linje till Dorrovatnets östra ände, denna sjö till dess sydvästra ände, därifrån en rät linje till viken Kvebilok i Balvatn, denna sjö till Skaitidalen, denna

2. I Sørfold og Fauske kommuner:

Fra riksgrensen ved sørbredden av Leirvatn, dette vatn til Blåmandsisen, langs østkanten av mandisiscn til Småsorjusvatn med høyde 958, dette vatn til sørenden, derfra en rett linje til Nedre Duoldagopjavrrre, dette vatn til sørenden, derfra en rett linje over høyde 859 til Låmielva, denne elv, Låmivatn og Eidevatn til riksgrensen ved Låmitjern.

3. I Saltdal og Rana kommuner:

a) Fra riksgrensen ved sørbredden av Mellomvatn, dette vatn til vestenden, derfra en rett linje til østenden av Dorrovatn, dette vatn til dets sørvestlige ende, derfra en rett linje til bukten Kvebilok i Balvatn, dette vatn til Skaitidalen, denne dal med Skaitielva

dal med Skaitielva till sammanflödet med Graddiselva, denna älv till riksgränsen.

b) Från riksgränsen där denna korsar Dypenåga, denna älv till sammanflödet med Lönselva, denna älv söderut till Stödi järnvägsstation, därifrån järnvägslinjen söderut till den plats där den korsar bäcken från Svangstjern, därifrån Randalselva till sammanflödet med Virvasselva, denna älv till sammanflödet med Blerekelva, därifrån en rät linje i sydvästlig riktning till punkt 834, därifrån en rät linje till Kvefsendalstjernens östra ände, denna tjern och Kvefsendalselva till Kalvatnmagasinet, detta magasin till bäcken från Melkfjellet och Sandtjern, därifrån en rät linje till en punkt på riksgränsen 1 km öster om riksröse 220 A.

4. I Hemnes kommun

Från riksgränsen vid Grasvatnets södra strand, denna sjö till Oksfjellelvas mynning, denna älv till Okstindbreen, därifrån en rät linje i sydvästlig riktning till punkt 1435, därifrån en rät linje i sydöstlig riktning till Hulbekktjern, därifrån en rät linje till Storfossen i Storelva, denna älv till riksröse 215.

5. I Hattfjellaldals kommun

a) Från riksgränsen vid Östre Krutvatnets södra strand en rät linje till Måsvatnets norra ände, denna sjö till dess södra ände, därifrån en rät linje till Övre Elgsvatn vid mynningen av bäcken från Krokfjellet och Risfjellet, därifrån en rät linje till riksröse 210.

b) Från en punkt på riksgränsen 500 m söder om riksröse 209 längs trädgränsen till Finskarbekken 1 km ovanför dess utlopp i Skarmodalselva, därifrån Finskarbekken till tjernen söder om Ritterifjellet, därifrån en rät linje till

til samløpet med Graddiselva, denne elv til riksgrensen.

b) Fra riksgrensen hvor denne krysser Dypenåga, denne elv til samløpet med Lönselva, denne elv sørover til Stödi jernbanestasjon, derfra sørover etter jernbanelinjen til det sted denne krysser bekken fra Svangstjern, derfra Randalselva til samløpet med Virvasselva, denne elv til samløpet med Blerekelva, derfra en rett linje i sørvestlig retning til høyde 834, derfra en rett linje til østenden av Kvefsendalstjern, dette tjern og Kvefsendalselva til Kalvatnmagasinet, dette magasin til bekken fra Melkfjellet og Sandtjern, derfra en rett linje til et punkt på riksgrensen 1 km øst for riksrøys 220 A.

4. I Hemnes kommune:

Frå riksgrensen ved sørbredden av Grasvatn, dette vatn til utløpet av Oksfjellelva, denne elv til Okstindbreen, derfra en rett linje i sørvestlig retning til høyde 1435, derfra en rett linje i sørøstlig retning til Hulbekktjern, derfra en rett linje til Storfossen i Storelva, denne elv til riksrøys 215.

5. I Hattfjellaldal kommune:

a) Fra riksgrensen ved sørbredden av Østre Krutvatn en rett linje til nordenden av Måsvatn, dette vatn til sørenden, derfra en rett linje til Øvre Elgsvatn ved utløpet av bekken fra Krokfjellet og Risfjellet, derfra en rett linje til riksrøys 210.

b) Fra et punkt på riksgrensen 500 m sør for riksrøys 209 langs skoggrensen til Finskarbekken 1 km ovenfor dennes utløp i Skarmodalselva, derfra Finskarbekken til tjernet sør for Ritterifjellet, derfra en rett linje til Rotvatn, dette

Rotvatn, denna sjö och Rotvaselva till sammanflödet med Grensebekken, därifrån en rät linje till riksröse 208.

6. I Hattfjellands kommun (Nordland) och Röyrviks kommun (Nord-Trøndelag)

Från riksgränsen vid Valdanjaure en rät linje till sammanflödet mellan Drakonelva och Tiplingelva, denna älv till Östre Tiplingen, denna sjö och Tiplingelva till sammanflödet med Simleelva, denna älv till sammanflödet med bäcken från tjern norr om Rotnan, denna bäck till tjärnen, därifrån en rät linje till Rotnans norra ände, denna sjö och bäcken till sammanflödet med Ranserelva, denna älv till sjön vid punkt 977, denna sjö till dess västra ände, därifrån en rät linje till sjön vid punkt 960, denna sjö till dess södra ände, därifrån en rät linje till tjern vid punkt 966, denna tjern och bäcken till Vestre Sipmeksjöen, denna sjö och älven till Östre Sipmeksjöen, denna sjö till riksgränsen.

Betestider

2 §

Betesområdena får användas för svensk renbetning under följande tider:

A. I Troms fylke: Från och med den 1 maj till och med den 14 september.

B. I Nordlands och Nord-Trøndelags fylken: Från och med den 1 juli till och med den 31 augusti.

3 §

I följande områden får svenska renar uppehålla sig även under annan tid än som anges i 2 § när renskötsel bedrivs i angränsande svenska gränsområden:

1. I Ballangens och Tysfjords kommuner den söder om Sidas-

vatn og Rotvaselva til samløpet med Grensebekken, derfra en rett linje til riksrøys 208.

6. I Hattfjelldal kommune (Nordland) og Røyrvik kommune (Nord-Trøndelag):

Fra riksgrensen ved Valdanjaure en rett linje til samløpet mellom Drakonelva og Tiplingelva, denne elv til Østre Tiplingen, dette vatn og Tiplingelva til samløpet med Simleelva, denne elv til samløpet med bekken fra tjern nord for Rotnan, denne bekk til tjernet, derfra en rett linje til nordenden av Rotnan, dette vatn og bekken til samløpet med Ranserelva, denne elv til vatn med høyde 977, dette vatn til vestenden, derfra en rett linje til vatn med høyde 960, dette vatn til sørenden, derfra en rett linje til tjern med høyde 966, dette tjern og bekken til Vestre Sipmeksjøen, dette vatn og elva til Østre Sipmeksjøen, dette vatn til riksgrensen.

Beitetider.

§ 2

Beiteområdene kan brukes som beite for svensk rein i følgende tidsrom:

A. I Troms fylke: Fra og med 1. mai til og med 14. september.

B. I Nordland og Nord-Trøndelag fylker: Fra og med 1. juli til og med 31. august.

§ 3

I følgende områder kan svensk rein oppholde seg også til annen tid enn nevnt i § 2 når reindrifft foregår i tilstøtende grensetrakter i Sverige:

1. Den del av det område i Ballangen og Tysfjord kommuner som

javrre belägna delen av det område som anges i 1 § B 1 b;

2. I Rana kommun den söder om Ardekfjället belägna delen av det område som anges i 1 § B 3 b;

3. I Hattfjeldals kommun det område som anges i 1 § B 5 a;

4. I Hattfjeldals kommun det område som anges i 1 § B 5 b.

Betesområdenas utnyttjande

4 §

Betesområdena får icke användas för norsk renbetning under den del av året då svensk renbetning är tillåten där enligt 2 §.

Samebyar från vilka renar får föras på bete i Norge

5 §

Betesområdena får användas för renar från följande samebyar:

A. I Troms fylke: Könkämä, Lainiovuoma, Saarivuoma och Talma.

B. I Nordlands och Nord-Trøndelags fylken: Rautasvuoma, Kaalasvuoma, Norrkaitum, Mellanbyn, Sørkaitum, Sirkas, Tuorpon, Luokta-Mavas, Semisjaur-Njarg, Svaipa, Gran, Ran, Umbyn, Vapsten, Vilhelmina norra, Vilhelmina södra och Frostvikens norra.

Renantal

6 §

I Anjavassdalen är högsta tillåtna renantal 6 000.

Kapitel II. Norsk renbetning i Sverige

Betesområden

7 §

A. Norrbottens län

I Norrbottens län får följande områden användas för norsk ren-

er nevnt i § 1 B, 1b og som ligger sør for Sidasjavvre;

2. Den del av det område i Rana kommune som er nevnt i § 1 B, 3b og som ligger sør for Ardekfjellet;

3. Det område i Hattfjeldal kommune som er nevnt i § 1 B, 5a;

4. Det område i Hattfjeldal kommune som er nevnt i § 1 B, 5b.

Bruken av beiteområdene.

§ 4

Beiteområdene må ikke brukes som beite for norsk rein i den tid av året svensk reinbeiting er tillatt der i henhold til § 2.

Fra hvilke samebyer rein kan føres på beite i Norge.

§ 5

Beiteområdene kan brukes for rein fra følgende samebyer:

A. I Troms fylke: Könkämä, Lainiovuoma, Saarivuoma og Talma.

B. I Nordland og Nord-Trøndelag fylker: Rautasvuoma, Kaalasvuoma, Norrkaitum, Mellanbyn, Sørkaitum, Sirkas, Tuorpon, Luokta-Mavas, Semisjaur-Njarg, Svaipa, Gran, Ran, Umbyn, Vapsten, Vilhelmina norra, Vilhelmina sødra og Frostvikens norra.

Reinantal.

§ 6

I Anjavassdalen er største tillatte reinantall 6 000.

Kapittel II. Norsk reinbeite i Sverige.

Beiteområder.

§ 7

A. Norrbottens län.

I Norrbottens län kan følgende områder brukes som beite for

betning: Maunu, Njuorajaure, Patsajäkel, Älvsbyn och Storsund.

Områdena har följande gränser:

1. Maunu

Jeitisjoki från Kelottijärvi till skogsgränsen, därifrån en rät linje till Kutsurjärvis östra ände, därifrån en rät linje till översta tjärnen i Saarijoki sydost om Kutsuroivi, därifrån Saarijoki till sammanflödet med Ainattijoki, därifrån en rät linje till Outajärvis sydligaste vik, därifrån en rät linje till väg nr 396 vid Ahvenjärvis nordöstra strand, denna väg till Muonioälven vid Karesuando, denna älv och Könkämäälven till Kelottijärvi, denna sjö till Jeitisjokis inflöde.

2. Njuorajaure

Från riksröse 272 en rät linje till Påloluokta, därifrån Torneträsk till Paktajåkas inflöde, denna bäck och Paktajaure till sjöns sydligaste vik, därifrån järnväglinjen till riksgrensens, denna tillbaka till riksröse 272.

3. Patsajäkel

Torneälv från Torneträsk med sjöarna Tarrajaure, Jekejaure, Alajaure, Vakojaure och Nuorajärvi till Kallojärvi, därifrån sjön Alanen Vuolusjärvi, Vuolusjåkka och Alep Vuolusjaure, därifrån en rät linje till sjön Lulep Stalojaure, denna sjö, Stalojåkka och Korttojärvi till Torneträsk, denna sjö till Torneälv.

4. Älvsbyn

Från Holmsel längs vägen till Åträskets sydöstra ände, därifrån en rät linje till västligaste viken i sjön Manjärv, därifrån en rät linje till byn Manjärv, därifrån längs vägen från Manjärv över Avaträsk till väg nr 90, denna väg till bron över Piteälven, denna älv till Holmsel.

norsk rein: Maunu, Njuorajaure, Patsajäkel, Älvsbyn og Storsund.

Områdena har følgende grenser:

1. Maunu:

Jeitisjoki fra Kelottijärvi til skoggrensens, derfra en rett linje til østenden av Kutsurjärvi, derfra en rett linje til øverste tjernet i Saarijoki sørøst for Kutsuroivi, derfra Saarijoki til samløpet med Ainattijoki, derfra en rett linje til Outajärvis sydligste bukt, derfra en rett linje til vei nr. 396 ved nordøstbredden av Ahvenjärvi, denne vei til Muonioälven ved Karesuando, denne elv og Könkämäälven til Kelottijärvi, dette vatn til Jeitisjoki's utløp i dette.

2. Njuorajaure:

Fra riksrøys 272 en rett linje til Påloluokta, derfra Torneträsk til Paktajåkas utløp, denne bekk og Paktajaure til vatnets sørligste bukt, derfra jernbanelinjen til riksgrensens, denne tilbake til riksrøys 272.

3. Patsajäkel:

Torneälv fra Torneträsk med vatnene Tarrajaure, Jekejaure, Alajaure, Vakojaure og Nuorajärvi til Kallojärvi, derfra vatnet Alanen Vuolusjärvi, Vuolusjåkka og Alep Vuolusjaure, derfra en rett linje til vatnet Lulep Stalojaure, dette vatn, Stalojåkka og Korttojärvi til Torneträsk, denne sjø til Torneälv.

4. Älvsbyn:

Fra Holmsel langs veien til den sørligste ende av Åträsket, derfra en rett linje til den vestligste bukt i vatnet Manjärv, derfra en rett linje til stedet Manjärv, derfra langs veien fra Manjärv over Avaträsk til vei nr. 90, denne vei til brua over Piteälven, denne elv til Holmsel.

5. Storsund

Från Storsund längs järnvägs-
linjen till landsvägen Storträskli-
den—Koler, denna väg till Lill-
piteälven, denna älv med sjöar-
na Lyckoträsket (Lukoträsket),
Häbbersträsket, Pärlträsket, Kloc-
karträsket och Åträsket till Rå-
bäcken, därifrån en rät linje till
vägskälet nordväst om Lillpite,
därifrån vägen till Sörvan i Inre
Arvidsträsket, därifrån södra si-
dan av sjöarna Inre Arvidsträsket
och Lilla Arvidsträsket, därifrån
en rät linje till Teugerliden, där-
ifrån vägen till Storsund.

B. Västerbottens län

I Västerbottens län får följande
områden användas för norsk ren-
betning: Ramsle, Granö och Me-
selefors.

Områdena har följande gränser:

1. Ramsle

Från landsvägsbron över Ume-
älven vid Ottonträsk, längs denna
älv till bäckutflödet vid byn
Kvarntorp, denna bäck till väg nr
93, denna väg till vägskalet vid
Gullbäck, därifrån vägen Gull-
bäck—Västerbäck—Sarsjöleden—
Harrselsfors—Näsåker, därifrån
en rät linje i västlig riktning till
vägskälet norr om Bastuträsket,
därifrån vägen förbi Skivsjö
och Sundö till Umeälven vid Ot-
tonträsk.

2. Granö

Från kraftverksdammen vid
Bålforsen i Umeälven, längs den-
na älv till landsvägsbron vid Ot-
tonträsk, därifrån vägen mot
Skivsjö till Satmyrsjön, denna
sjö och Korbebäcken till Stora
Korbesjön, denna sjö och en
rät linje från sjöns norra ände
till vägen vid Byssträsk, denna väg
till byn Gäddträsk, därifrån Gädd-
träsket och en rät linje från denna
sjös nordvästra ände till vägskalet
vid Tanträsk, därifrån vägen

5. Storsund:

Fra Storsund langs jernbanelin-
jen til veien Storträskliiden—Koler,
denne vei til Lillpiteälven, denne
elv med vatnene Lyckoträsket
(Lukoträsket), Häbbersträsket,
Pärlträsket, Klockarträsket og
Åträsket till Råbäcken, derfra en
rett linje til veiskillet nordvest for
Lillpite, derfra veien til Sörvan
i Inre Arvidsträsket, derfra sør-
bredden av vatnene Inre Arvids-
träsket og Lilla Arvidsträsket, der-
fra en rett linje til Teugerliden,
derfra veien til Storsund.

B. Västerbottens län.

I Västerbottens län kan følgende
områder brukes som beite for
norsk rein: Ramsle, Granö og
Meselefors.

Områdena har følgende grenser:

1. Ramsle:

Fra veibrua over Umeälven
ved Ottonträsk, langs denne elv til
utløpet av bekken ved stedet
Kvarntorp, denne bekk til vei nr.
93, denne vei til veiskillet ved
Gullbäck, derfra veien Gullbäck
— Västerbäck — Sarsjöleden —
Harrselsfors — Näsåker, derfra
en rett linje i vestlig retning til vei-
skillet nord for Bastuträsket, der-
fra veien forbi Skivsjö og Sundö
til Umeälven ved Ottonträsk.

2. Granö:

Fra dammen ved Bålforsen i
Umeälven, langs denne elv til vei-
brua ved Ottonträsk, derfra veien
mot Skivsjö til Satmyrsjön, dette
vatn og Korbebäcken til Stora
Korbesjön, dette vatn og en
rett linje fra nordenden av vat-
net til veien ved Byssträsk, denne
vei til stedet Gäddträsk, derfra
Gäddträsket og en rett linje fra den
nordvestlige ende av vatnet til vei-
skillet ved Tanträsk, derfra veien
Tanträsk—Vilhelmina til Skovel-

Tanträsk—Vilhelmina till Skovelträsket, denna sjö och en rät linje från sjöns nordvästra ände till dammen vid Bålforsen.

3. Meselefors

Från landsvägsbron över Ångermanälven vid Volgsjöfors, längs denna älv till järnvägsbron vid Meselefors, därifrån en rät linje i sydöstlig riktning till Krutsjöns södra ände, därifrån en rät linje över Oxkullen till punkt 512 vid Storberget, därifrån en rät linje till Stensjöns södra ände, därifrån en rät linje till Algovik vid Ångermanälven, denna älv till gården Erikshall, därifrån en rät linje över punkt 457 till kronoparken Avasjöns sydvästgräns, denna gräns till kommungränsen mellan Vilhelmina och Åsele, denna gräns till kommungränsen mellan Vilhelmina och Dorotea, denna gräns till den punkt där väg nr 343 skär gränsen, denna väg till vägskälet söder om Tjärnässjön, därifrån vägen Tjärnäs—Svanberget—Sörstensele, därifrån vägen till landsvägsbron över Ångermanälven vid Volgsjöfors.

C. Jämtlands län

I Jämtlands län får följande områden användas för norsk renbetning: Leipikvattnet och Blåsjökilen.

Områdena har följande gränser:

1. Leipikvattnet

Från riksgränsen vid Östra Sipmekejaures (Sippmikkjaures) södra strand, denna sjö till Sipmekebäcken, denna bäck till sammanflödet med Gaustjokk, denna bäck till Leipikvattnet, denna sjös västra strand till rågången mot hemmanet Ankarvattnet, denna rågång till riksgränsen och denna tillbaka till Östra Sipmekejaure.

träsket, dette vatn og en rett linje fra den nordvestlige ende av vatnet til dammen ved Bålforsen.

3. Meselefors:

Fra veibrua over Ångermanelven ved Volgsjöfors, langs denne elv til jernbanebrua ved Meselefors, derfra en rett linje i sørøstlig retning til sørenden av Krutsjön, derfra en rett linje over Oxkullen til høyde 512 ved Storberget, derfra en rett linje til sørenden av Stensjön, derfra en rett linje til Algovik ved Ångermanälven, denne elv til gården Erikshall, derfra en rett linje over høyde 457 til kronoparken Avasjöns sørvestlige grense, denne grense til kommunegrensen mellom Vilhelmina og Åsele, denne grense til kommunegrensen mellom Vilhelmina og Dorotea, denne grense til det punkt hvor vei nr. 343 krysser grensen, denne vei til veiskillet sør for Tjärnässjön, derfra veien Tjärnäs—Svanberget—Sörstensele, derfra veien til veibrua over Ångermanelven ved Volgsjöfors.

C. Jämtlands län.

I Jämtlands län kan følgende områder brukes som beite for norsk rein: Leipikvattnet og Blåsjökilen.

Områdena har følgende grenser:

1. Leipikvattnet:

Fra riksgrensen ved sørbredden av Östra Sipmekejaure (Sippmikkjaure), dette vatn til Sipmekebäcken, denne bekk til samløpet med Gaustjokk, denne bekk til Leipikvattnet, vestbredden av dette vatn til grensen mot eiendommen Ankarvattnet, denne grense til riksgrensen, denne tilbake til Östra Sipmekejaure.

2. *Blåsjökilen*

Från riksröse 199 längs rågången för Stora Blåsjöns skifteslag till rågången för Jorms skifteslag, därifrån denna rågång till riksgränsen vid riksröse 197 A, därifrån riksgränsen till riksröse 199.

Betestider

8 §

Betesområdena får användas för norsk renbetning under följande tider:

A. *I Norrbottens län:* Från och med den 1 oktober till och med den 30 april med följande undantag:

1. Området Patsajäkel från och med den 1 december till och med den 30 april. Uppföres stängsel mellan Saarivuoma och Talma samebyar, får området användas från och med den 15 november.

2. Den del av området Älvsbyn som ligger mellan väg nr 90, sjöarna Muskusträsket och Avaträsket samt Korsträskfluren från och med den 1 januari till och med den 30 april.

B. *I Västerbottens län:* Från och med den 1 oktober till och med den 30 april.

C. *I Jämtlands län:* Från och med den 1 april till och med den 14 november.

9 §

I ett område i Storumans kommun i Västerbottens län mellan riksgränsen, Stora Umevattnet och Mjölkbäcken får norska renar uppehålla sig när renskötsel bedrivs i angränsande norska gränsområden.

Betesområdenas utnyttjande

10 §

Betesområdena får icke användas för svensk renbetning.

Från första stycket gäller följande undantag:

2. *Blåsjökilen:*

Fra riksrøys 199 langs grensen for Stora Blåsjöns skifteslag til grensen for Jorms skifteslag, derfra denne grense til riksgrensen ved riksrøys 197A, derfra riksgrensen til riksrøys 199.

Beitetider.

§ 8

Beiteområdene kan brukes som beite for norsk rein i følgende tidsrom:

A. *I Norrbottens län:* Fra og med 1. oktober til og med 30. april, med følgende unntak:

1. Området Patsajäkel fra og med 1. desember til og med 30. april. Dersom gjerde blir oppført mellom Saarivuoma og Talma samebyer, kan området brukes fra og med 15. november.

2. Den del av området Älvsbyn som ligger mellom vei nr. 90, vatnene Muskusträsket og Avaträsket samt Korsträskfluren fra og med 1. januar til og med 30. april.

B. *I Västerbottens län:* Fra og med 1. oktober til og med 30. april.

C. *I Jämtlands län:* Fra og med 1. april til og med 14. november.

§ 9

I et område i Storuman kommune i Västerbottens län mellom riksgrensen, Stora Umevattnet og Mjölkbäcken kan norsk rein oppholde seg når reindrif foregår i de tilstøtende grensetrakter i Norge.

Bruken av beiteområdene.

§ 10

Beiteområdene må ikke brukes som beite for svensk rein.

Fra bestemmelsen i første ledd gjelder følgende unntak:

1. Området Njuorajaure får användas för svensk renbetning under den del av året då norsk renbetning ej är tillåten där.

2. Genom den del av området Älvsbyn som anges i 8 § A 2 får Luokta-Mavas sameby företaga snabb höst- och vårflyttning. Höstflyttningen skall vara genomförd senast den 31 december.

Renantal

11 §

Högsta tillåtna renantal är i nedan angivna områden:

A. Norrbottens län

1. Maunu	1 100
2. Njuorajaure och	} 1 500
3. Patsajäkel	
4. Älvsbyn och	
5. Storsund	} 2 500

B. Västerbottens län

1. Ramsele	1 000
2. Granö	1 000
3. Meselefors	1 500

Flyttningsleder

12 §

Vid flyttning till och från betesområdena höst och vår användes följande flyttningsleder:

A. Norrbottens län

Maunu

Från trakten av Treriksroset längs fjällslutningarna mot Kilpisjärvi och mot Könkämäälven till Kelottijärvi.

Patsajäkel

a) Från området Njuorajaure på Torneträskets is eller från Påloluokta längs stranden och fjällslutningen norr om denna sjö, till Laimoluokta, därifrån längs vägen till Korttolahti.

b) Från riksgränsen vid Vuoskojaure, väster om renstängslet mellan Leinavatn och Koojärvi till Korttolahti.

1. Området Njuorajaure kan brukas som beite för svensk rein i den tid av året norsk reinbeiting ikke er tillatt der.

2. Luokta-Mavas sameby kan foreta rask høst- og vårflytting gjennom den del av området Älvsbyn som er nevnt i § 8 A. 2. Höstflyttingen skal være gjennomført innen 31. desember.

Reinantal.

§ 11

Største tillatte reinantal i de nedenfor nevnte områder er:

A. Norrbottens län

1. Maunu	1 100
2. Njuorajaure og	} 1 500
3. Patsajäkel	
4. Älvsbyn og	
5. Storsund	} 2 500

B. Västerbottens län

1. Ramsele	1 000
2. Granö	1 000
3. Meselefors	1 500

Flytteleier.

§ 12

Ved høst- og vårflytting til og fra beiteområdene brukes følgende flytteleier:

A. Norrbottens län.

Maunu:

Fra trakten ved Treriksroysa langs fjellskråningene mot Kilpisjärvi og mot Könkämäälven til Kelottijärvi.

Patsajäkel:

a) Fra området Njuorajaure over isen på Torneträsk, eller fra Påloluokta langs bredden og fjellskråningen nord for Torneträsk, til Laimoluokta, derfra langs veien til Korttolahti.

b) Fra riksgrensen ved Vuoskojaure, vest for reingjerdet mellom Leinavatn og Koojärvi til Korttolahti.

Älvsbyn

Från riksgrensens i trakten öster om Balvatn genom Radtjaområdet mellan Peskchaure och Mavasjaure, antingen längs Piteälven till Norra Bergnäs, eller genom fjällområdet Partortetuottar (Barturte) mellan Piteälven och vattendelaren, över Skärfajaure till Norra Bergnäs, därifrån förbi Gallaure och Mattaureälven till Piteälven, därifrån på Piteälvens södra sida förbi Jäknaure, Trollforsen, Njunjesvare och Benbryteberget till Holmsel.

Storsund

Från riksgrensens norr om Nasa-fjäll förbi Värdejaure, längs fjällkedjan norr om Laisälven, över Peljekaise och Jutis, längs Hornavans västra strand till Arjeplog, därifrån i närheten av vägen Stensund—Svannäs—Abraur—Moskosel, från Moskosel förbi Lomträsk och Njallejaur, längs Grundselån, förbi Södra Bränträsk till Storsund.

*B. Västerbottens län**Ramsele*

Från riksgrensens vid Umbukta över Brantsfjället, Norra Storfjället och fjället Våretje till Dana-sjön, därifrån till Abborrberg, Fjällbosjön, sjöarna Gunnarn och Nedre Gunnarn till Blåviken, därifrån längs Umeälvens norra sida förbi Lycksele och Granö till Ottonträsk.

Flyttningen får i stället företagas på Umeälvens is eller längs norra sidan av älven.

Granö

Antingen från riksgrensens vid Östre Krutvatn längs Södra Storfjällets nord- och östsluttningar till Löfjället eller från riksgrensens vid Arevattnet, genom Arevattnets och Abelvattnets dalgång till Löfjället, därifrån förbi Gim-

Älvsbyn:

Fra riksgrensens i trakten øst for Balvatn gjennom Radtjaområdet mellom Peskehaure og Mavasjaure, enten langs Piteälven til Norra Bergnäs, eller gjennom fjellområdet Partortetuottar (Barturte) mellom Piteälven og vannskillet, over Skärfajaure til Norra Bergnäs, derfra forbi Gallaure og Mattaureälven til Piteälven, derfra på sørsiden av Piteälven forbi Jäknaure, Trollforsen, Njunjesvare og Benbryteberget til Holmsel.

Storsund:

Fra riksgrensens nord for Nasa-fjäll forbi Värdejaure, langs fjellkjeden nord for Laisälven, over Peljekaise og Jutis, langs vestbredden av Hornavan til Arjeplog, derfra i nærheten av veien Stensund—Svannäs—Abraur—Moskosel, fra Moskosel forbi Lomträsk og Njallejaur, langs Grundselån, forbi Södra Bränträsk til Storsund.

*B. Västerbottens län.**Ramsele:*

Fra riksgrensens ved Umbukta over Brantsfjället, Norra Storfjället og fjellet Våretje til Dana-sjön, derfra til Abborrberg, Fjällbosjön, vatnene Gunnarn og Nedre Gunnarn til Blåviken, derfra langs nordsiden av Umeälven forbi Lycksele og Granö til Ottonträsk.

Flyttingen kan i stedet foretas over isen på Umeälven eller langs nordsiden av älven.

Granö:

Enten fra riksgrensens ved Østre Krutvatn langs nord- og østskråningene av Södra Storfjället til Löfjället, eller fra riksgrensens ved Arevattnet, gjennom Arevattnets og Abelvattnets dalføre til Löfjället, derfra forbi Gimjafjället, nord

jafjället, norr om Gardfjället till Holmträsket, därifrån till Bastansjön och längs sjön Storumans södra sida till Vinliden, därifrån förbi Joranträskan och Rusträsket till Bålforsen.

Från Löfjället får flyttningen i stället företagas på Gardikens och Umeälvens is eller längs södra sidan av Gardiken och Umeälven till Bålforsen.

Meselefors

Från riksgrensens vid Ranseren förbi Stekenjokk, längs Burgfjället, Gitsfjället och Blaikfjället, förbi Klinkhöjden och Stadsås till Meselberget.

Från Stekenjokk får flyttningen i stället företagas längs Kultsjön samt södra sidan av Ångermanälven och Malgomaj till Meselberget.

13 §

När omständigheterna gör det nödvändigt, kan lantbruksnämnden föreskriva tillfällig avvikelse från flyttningsled. Innan sådan föreskrift meddelas, skall om möjligt berörda förmän beredas tillfälle att yttra sig.

Rastplatser

14 §

Utmed flyttningslederna skall finnas tillräckligt antal rastplatser med erforderlig beteskapacitet. Rastplatsernas antal, läge och utsträckning fastställs av lantbruksnämnden efter samråd med reindriftsinspektören.

Flytting

15 §

Flytting till och från betesområde skall äga rum inom den betestid som enligt 8 § gäller för området.

Senast tre veckor innan flytting börjar, skall renägarna eller deras förman sända lantbruksnämnden en plan för flyttingen.

for Gardfjället til Holmträsket, derfra til Bastansjön og langs sørsiden av Storuman til Vinliden, derfra forbi Joranträskan og Rusträsket til Bålforsen.

Fra Löfjället kan flyttingen i stedet foretas over isen på Gardiken og Umeälven, eller langs sørsiden av Gardiken og Umeälven til Bålforsen.

Meselefors:

Fra riksgrensens ved Ranseren forbi Stekenjokk, langs Burgfjället, Gitsfjället og Blaikfjället, forbi Klinkhöjden og Stadsås til Meselberget.

Fra Stekenjokk kan flyttingen i stedet foretas langs Kultsjön og sørsiden av Ångermanälven og Malgomaj til Meselberget.

§ 13

Når omstendighetene gjør det nødvendig, kan lantbruksnämnden for det enkelte tilfelle påby avvik fra flyttelei. Før slikt påbud gis, skal vedkommende tillitsmenn såvidt mulig gis anledning til å uttale seg.

Rasteplasser.

§ 14

Langs flytteleiene skal det være et tilstrekkelig antall rasteplasser med nødvendig beitekapasitet. Rasteplassenes antall, beliggenhet og utstrekning fastsettes av lantbruksnämnden etter samråd med reindriftsinspektøren.

Flytting.

§ 15

Flytting til og fra beiteområde skal foregå innenfor den betestid som i § 8 er fastsatt for området.

Senest tre uker før flytting påbegynnes, skal reieneierne eller deres tillitsmann sende lantbruksnämnden en plan for flyttingen.

Kan flytting ej genomföras enligt planen, skall lantbruksnämnden snarast möjligt underrättas härom och om när flyttingen kommer att börja eller fortsätta.

Under flytting skall renarna hållas samlade.

Flytting skall genomföras så snabbt som förhållandena medger. Under flytting till Älvsbyn får längre uppehåll göras i Radtjaområdet och vid Jäknajaure. Under flytting till Storsund får längre uppehåll göras vid Stensund.

16 §

När flytting äger rum enligt 15 §, skall svenska renar hållas borta från flyttningsleden så att flyttingen kan genomföras utan hinder och utan fara för sammanblandning. Lantbruksnämnden utfärdar de ålägganden och allmänna föreskrifter som behövs.

17 §

Anläggning för renskötseln längs flyttningsled får användas av norska renägare mot skälig ersättning till anläggningens ägare. Kan överenskommelse icke träffas om ersättningens storlek, fastställs denna av lantbruksnämnden.

18 §

Flytting får företagas med motorfordon. För sådan flytting gäller 14—17 §§ i tillämpliga delar.

Kapitel III. Gemensamma bestämmelser

Bevarande av betestillgångarna

19 §

Vid renbetning i det andra landet enligt denna konvention får betesområdena icke utnyttjas på sådant sätt att betets framtida bestånd äventyras.

Kan flytting ikke gjennomføres i samsvar med planen, skal lantbruksnämnden snarest mulig underrettes om dette og om når flyttingen vil bli påbegynt eller vil fortsette.

Under flytting skal reinen holdes samlet.

Flyttingen skal gjennomføres så raskt som forholdene tillater. Ved flytting til Älvsbyn kan dog lengre opphold gjøres i Radtjaområdet og ved Jäknajaure. Ved flytting til Storsund kan lengre opphold gjøres ved Stensund.

§ 16

När flytting foregår i samsvar med § 15, skal svensk rein holdes borte fra flytteleien slik at flyttingen kan gjennomføres uhindret og uten fare for sammenblanding. Lantbruksnämnden gir de pålegg og forskrifter som er nødvendige.

§ 17

Anlegg for reindriften langs flyttelei kan nyttas av norske reinere mot rimelig godtgjørelse til eieren av anlegget. Oppnåes ikke enighet om godtgjørelsens størrelse, fastsettes denne av lantbruksnämnden.

§ 18

Flytting kan foretas med motorkjøretøy. For slik flytting får bestemmelsene i §§ 14—17 anvendelse så langt de passer.

Kapittel III. Fellesbestemmelser.

Trygging av beiteressursene.

§ 19

Ved reinbeting i det annet land i henhold til denne konvensjon må beiteområdene ikke utnyttes på en slik måte at beitet forringes for fremtiden.

Renägare som får använda områdena i det andra landet

20 §

Betesområdena i det andra landet får användas

1. för renar tillhörande renägare som är av samisk härkomst eller är eller varit gift med eller är adoptivbarn till sådan renägare och som enligt hemlandets lag har rätt till renskötsel samt

2. för renar tillhörande oskiftat dödsbo efter renägare som avses under 1.

Upphåll i det andra landet

21 §

Renägare som låter sina renar beta i det andra landet enligt denna konvention och som har renskötsel som huvudyrke samt dennes husfolk och renvaktare får överskrida riksgränsen och uppehålla sig i det andra landet under tillåten betestid eller när det eljest är nödvändigt för renskötseln.

Underrättelse om renbetning i det andra landet

22 §

Lantbruksnämnden/reindriftsinspektören skall senast två månader före betestetidens början underrätta vederbörande reindriftsinspektör/lantbruksnämnd i det andra landet om hur betesområdena där kommer att användas.

Underrättelse lämnas för varje sameby/renbetesdistrikt och skall innehålla uppgift om:

1. renägarnas namn, födelseår, hemort, renantal och renmärken,
2. de betesområden som skall användas,
3. namn och födelseår för de personer som avser att överskrida riksgränsen och uppehålla sig i det andra landet enligt 21 § samt
4. förmannens namn och uppehållsplats under betestetiden.

Reineiere som kan nytte områdene det annet land.

§ 20

Beiteområdene i det annet land kan brukes

1. for rein tilhørende reineiere som er av samisk herkomst eller som er eller har vært gift med eller er adoptivbarn til slik rein-eier, og som etter hjemlandets lov har rett til reindrift, samt

2. for rein tilhørende uskiftet dødsbo etter reineiere som nevnt under 1.

Opphold i det annet land.

§ 21

Reineier som lar sin rein beite i det annet land i henhold til denne konvensjon, og som har reindrift som hovedyrke, samt hans husstandsmedlemmer og reingjeterne, har adgang til å overskride riksgrensen og oppholde seg i det annet land i tillatt betetid og ellers når det er nødvendig av hensyn til reindriften.

Melding om beiting i det annet land.

§ 22

Reindriftsinspektøren/lantbruksnämnden skal senest to måneder før betestetiden begynner sende melding til vedkommende lantbruksnämnd/reindriftsinspektør i det annet land om hvordan beiteområdene der vil bli benyttet.

Melding gis for hvert reinbeitedistrikt/sameby og skal inneholde opplysning om

1. reinciernes navn, fødselsår, bopel, reinantall og reinmerker;
2. de beiteområder som vil bli benyttet;
3. navn og fødselsår for de personer som vil overskride riksgrensen og oppholde seg i det annet land i henhold til § 21, samt
4. tillitsmannens navn og hans oppholdssted i betestetiden.

Har oppgift om renmärken en gång lämnats, behöver därefter endast nya märken eller ändringar av märken anmälas.

Er det tidligere gitt oppgave over reinmerker, skal meldingen bare inneholde oppgave over nye merker eller endringer i merker.

Legitimation

23 §

Den som enligt 21 § oppehåller sig i det andra landet och som fyllt 15 år skall medföra särskild legitimationshandling, som på begäran skall uppvisas för landets myndigheter.

Legitimationshandling utfärdas av myndighet i hemlandet och skall gälla högst fem år.

Legitimasjon.

§ 23

Den som i medhold av § 21 oppholder seg i det annet land, og som har fyllt 15 år, skal medføre et særskilt legitimasjonsbevis. Dette skal på forlangende forevises landets myndigheter.

Legitimasjonsbeviset utstedes av hjemlandets myndigheter og skal gjelde for høyst fem år.

Förmän

24 §

I varje sameby/renbetesdistrikt, som berörs av denna konvention, skall finnas en förman och en eller två ersättare för denne.

Förmannen skall vara kontaktman mellan myndigheterna och renägarna i frågor som uppstår i samband med att renar från det ena landet betar i det andra. Han skall tillse att konventionens bestämmelser iakttages vid renskötselns utövande. Förmannen kan ge renägare som tillhör hans sameby/renbetesdistrikt de anvisningar och kräva den medverkan av dem som behövs för att konventionen skall efterlevas.

Det åligger förmannen särskilt att:

1. uppehålla sig på lämplig plats inom eller i närheten av betesområdet när renbetning är tillåten i det andra landet,
2. vidta de åtgärder som är nödvändiga om konventionen överträdes,
3. söka utreda vems renar som vållat uppgiven skada.

Tillitsmenn.

§ 24

I hvert reinbeitedistrikt/sameby, som berøres av denne konvensjon, skal det være en tillitsmann med en eller to stedfortredere.

Tillitsmannen skal være bindeledd mellom myndighetene og reieneierne i spørsmål som oppstår i samband med at rein fra det ene land beiter i det andre. Han skal påse at konvensjonens bestemmelser iakttas ved utøvingen av reindriften. Tillitsmannen kan gi reieneiere som tilhører hans distrikt/sameby de pålegg og kreve den medvirkning av dem som er nødvendig for at konvensjonen skal etterleves.

Særlig påligger det tillitsmannen

1. å oppholde seg på hensiktsmessig sted i eller i nærheten av beiteområdet når reinbeiting er tillatt i det annet land;
2. å iverksette de tiltak som er nødvendige om konvensjonen overtreddes;
3. å søke å bringe på det rene hvem den rein tilhører som har voldt påstått skade.

Tillsyn och bevakning

25 §

Under uppehåll och flyttning i det andra landet skall utövas sådan tillsyn över renarna som god rensköttsel kräver.

Renarna skall hållas under sådan bevakning att de såvitt möjligt hindras från att göra skada, att komma utanför betesområde eller flyttningsled eller att sammanblandas med främmande renar.

Bevakas icke renarna på sätt som avses i andra stycket och vidtages ej rättelse efter anmaning, kan den lantbruksnämnd/reindriftsinspektör inom vars område renarna finns ordna bevakning på renägarnas/samebyns bekostnad.

Samling och skiljning

26 §

Samling för kalvmärkning eller för slakt eller skiljning får icke äga rum utan att underrättelse om tid och plats har sänts till förmännen i de samebyar/renbetesdistrikt i det andra landet som har angränsande områden. Underrättelsen skall sändas i så god tid som möjligt.

27 §

Har renar från de båda länderna sammanblandats skall samling och skiljning verkställas snarast möjligt.

Samling och skiljning kan dock uppskjutas eller underlåtas om förmännen i berörda samebyar/renbetesdistrikt är eniga härom, eller om detta bestäms av den lantbruksnämnd/reindriftsinspektör inom vars område renarna finns.

Samling och skiljning verkställs genom försorg av förmannen i den sameby/det renbetesdistrikt inom vars område renarna finns. Om förmannen fordrar det skall andra berörda samebyar/renägare sända erforderlig arbetspersonal

Tilsyn og bevoktning.

§ 25

Under opphold og flytting i det annet land skal det føres slikt tilsyn med reinen som god reindrift krever.

Reinen skal holdes under slik bevoktning at den såvitt mulig hindres fra å volde skade, komme utenfor beiteområde eller flyttelei eller sammenblandes med fremmed rein.

Blir reinen ikke bevoktet som bestemt i foregående ledd, og rettes ikke forholdet etter pålegg herom, kan reindriftsinspektøren/lantbruksnämnden der reinen befinner seg, anta gjeterhjelp på samebyens/reineierens bekostning.

Samling og skilling.

§ 26

Samling for kalvmerking eller for slaktning, eller skilling, må ikke foretas uten at melding om tid og sted er sendt tillitsmennene for de distrikter/samebyer i det annet land som har tilstøtende områder. Meldingen skal gis i så god tid som mulig.

§ 27

Er rein fra de to land blitt sammenblandet, skal samling og skilling settes i verk snarest mulig.

Samling og skilling kan dog utsettes eller unnlates dersom tillitsmennene i de berørte reinbeitedistrikter/samebyer er enige om det, eller det bestemmes av reindriftsinspektøren/lantbruksnämnden der reinen befinner seg.

Samling og skilling skal settes i verk av tillitsmannen for det distrikt/den sameby der reinen er. Når tillitsmannen krever det skal andre berørte reneiere/samebyer sende tilstrekkelig arbeidskraft til å delta i arbeidet og til å ta hånd

för att deltaga i arbetet och omhändertaga till samebyn/renägarna hörande renar. Förmannen avgör hur stor arbetsstyrka de skall sända med hänsyn till det antal renar de kan antagas ha i den sammanblandade hjorden och till förhållandena i övrigt.

Förmannen skall i så god tid som möjligt sända underrättelse om tid och plats för skiljningen till förmännen i övriga berörda samebyar/renbetesdistrikt.

28 §

Finner förman anledning antaga att renar från hans sameby/renbetesdistrikt sammanblandats med renhjord från det andra landet, får han syna denna tillsammans med förmannen i det renbetesdistrikt/den sameby som renhjorden tillhör.

29 §

Vid tillbakaflyttning av norska renar från vinterbete i Sverige skall, innan renarna passerar riksgränsen, företas samling och utskiljning av svenska renar.

Samling och skiljning kan underlåtas om lantbruksnämnden samtycker. Samtycke bör lämnas när det finns anledning antaga att sammanblandning icke har skett.

Samlingen och skiljningen verkställs genom försorg av den norske förmannen. Tid och plats skall godkännas av lantbruksnämnden, som underrättar förmännen i berörda samebyar.

Lantbruksnämnden kan ålägga sameby att sända erforderlig arbetspersonal för att biträda vid skiljningen och omhändertaga till samebyn hörande renar.

30 §

Innan svenska renar slutligt lämnar betesområde i Norge eller angränsande svenska områden och senast vid utgången av den i 2 § bestämda betestiden skall företa-

om sin rein. Tillitsmannen avgör hvor stort mannskap de skal sende under hensyn til det antall rein de antas å ha i den sammenblandede flokken og til forholdene for øvrig.

Tillitsmannen skal i så god tid som mulig sende melding om tid og sted for skillingen til tillitsmennene i de andre berørte distrikter/samebyer.

§ 28

Har en tillitsmann grunn til å tro at rein fra hans distrikt/sameby er blitt sammenblandet med reinflokk fra det annet land, har han rett til å se over denne sammen med tillitsmannen for den sameby/det distrikt som reinflokken tilhører.

§ 29

Ved tilbakeflytting av norsk rein fra vinterbeite i Sverige, skal det, før reinen passerer riksgrensen, foretas samling og utskilling av svensk rein.

Samling og skilling kan unnlates om lantbruksnämnden samtykker. Samtykke bør gis når det er grunn til å tro at sammenblanding ikke er skjedd.

Samlingen og skillingen settes i verk av den norske tillitsmannen. Tid og sted skal godkjennes av lantbruksnämnden som gir melding til tillitsmennene for de berørte samebyer.

Lantbruksnämnden kan pålegge sameby å sende tilstrekkelig arbeidskraft til skillingen og til å ta hånd om sin rein.

§ 30

Før svensk rein endelig forlater beiteområdet i Norge eller tilstøtende svensk område, og senest ved utløpet av den i § 2 bestemte betetid, skal det foretas samling og

gas samling och utskiljning av norska renar.

Skiljningen skall verkställas på den norska sidan av riksgränsen om icke reindriftsinspektören samtycker till att skiljningen företages på svenskt område.

Samling och skiljning kan underlåtas om reindriftsinspektören samtycker. Samtycke bör lämnas när det finns anledning antaga att sammanblandning icke har skett eller när omständigheterna eljest gör det befogat. Reindriftsinspektören kan bestämma att sådant samtycke skall gälla tills vidare.

Samlingen och skiljningen verkställs genom försorg av den svenske förmannen. Tid och plats skall godkännas av reindriftsinspektören, som underrättar förmännen i berörda renbetesdistrikt.

Reindriftsinspektören kan ålägga renägarna i berörda renbetesdistrikt att sända erforderlig arbetspersonal för att biträda vid skiljningen och omhändertaga till distriktet hörande renar.

31 §

Renar som utan stöd av denna konvention befinner sig i det andra landet får icke föras tillbaka till hemlandet innan skiljning företagits.

I fråga om skiljningen och samling som föregår den äger 27 § motsvarande tillämpning. Den lantbruksnämnd/reindriftsinspektör inom vars område renarna finns kan ålägga förmannen för den sameby eller det renbetesdistrikt, som huvuddelen av renarna tillhör, att ombesörja samlingen och skiljningen.

Lantbruksnämnden/reindriftsinspektören kan medge undantag från föreskriften i första stycket. Lantbruksnämnden/reindriftsinspektören kan föreskriva att förmannen ombesörjer att skiljningen sker på lämplig plats i hemlandet

utskilling av norsk rein.

Skilling skal foregå på norsk side av riksgrensen med mindre reindriftsinspektøren samtykker i at skilling foretas på svensk område.

Samling og skilling kan unnlates om reindriftsinspektøren samtykker. Samtykke bør gis når det er grunn til å tro at sammenblanding ikke er skjedd eller hvis andre omstendigheter tilsier det. Reindriftsinspektøren kan bestemme at slikt samtykke skal gjelde inntil videre.

Samlingen og skillingen skal settes i verk av den svenske tillitsmann. Tid og sted skal godkjennes av reindriftsinspektøren, som gir melding til tillitsmennene for de berørte reinbeitedistrikter.

Reindriftsinspektøren kan pålegge reincierner i de berørte reinbeitedistrikter å sende tilstrekkelig arbeidskraft til skillingen og til å ta hånd om sin rein.

§ 31

Rein som uten hjemmel i konvensjonen befinner seg i det annet land, må ikke føres tilbake til hjemlandet før skilling er foretatt.

For skillingen og forutgående samling får reglene i § 27 tilsvarende anvendelse. Reindriftsinspektøren/lantbruksnämnden der reinen befinner seg kan pålegge tillitsmannen i det distrikt eller den sameby som det meste av reinen tilhører, å sette i verk samlingen og skillingen.

Reindriftsinspektören/lantbruksnämnden kan gjøre unntak fra bestemmelsen i første ledd. Reindriftsinspektøren/lantbruksnämnden kan bestemme at tillitsmannen skal iverksette skilling på høvelig sted i hjemlandet og kan gi tillits-

och kan meddela denne närmare föreskrifter härför. Underrättelse om skiljningen skall sändas till den reindriftsinspektör/lantbruksnämnd inom vars område skiljningen skall verkställas.

32 §

Lantbruksnämnden/reindriftsinspektören kan föreskriva att samling och skiljning skall äga rum då

1. förman i strid mot konventionen underlåter att ombesörja samling eller skiljning,

2. förman med stöd av 27 § andra stycket överenskommit att uppskjuta eller underlåta samling eller skiljning men sådan enligt myndighetens bedömande bör verkställas utan dröjsmål,

3. det finns anledning antaga att sammanblandning skett eller

4. eljest särskilda skäl föreligger.

Lantbruksnämnden/reindriftsinspektören bestämmer tid och plats för samlingen och skiljningen.

Innan föreskrift enligt första stycket meddelas skall berörd förman beredas tillfälle att yttra sig.

33 §

Efter skiljning skall den sameby/renägare till vilken utskild ren hör ombesörja att renen utan dröjsmål återföres till eget område.

Sameby/renägare som i det andra landet hämtar egna renar som utskilt skall, där det kan ske utan väsentlig olägenhet, till hemlandet återföra även utskilda renar som tillhör annan sameby/renägare.

Förman som ombesörjt skiljning skall tillse att märkta renar som icke omhändertages på sätt som anges i första eller andra stycket, bevakas till dess de hämtas av sameby/renägare till vilken de hör. Förmannen skall underätta samebyns/renbetesdistriktets förman om var renarna kan häm-

mannen närmere direktiver för skillingen. Melding om skillingen skal gis til lantbruksnämnden/reindriftsinspektøren der skillingen skal foretas.

§ 32

Reindriftsinspektøren/lantbruksnämnden kan gi pålegg om samling og skilling når

1. tillitsmann, i strid med denne konvensjon, har unnlatt å iverksette samling eller skilling;

2. tillitsmenn i henhold til § 27, annet ledd, er blitt enige om å utsette eller unnlate samling eller skilling, men myndighetene finner at dette bør skje uten opphold;

3. det er grunn til å tro at sammenblanding har funnet sted, eller

4. det ellers er særlig grunn til det.

Reindriftsinspektøren/lantbruksnämnden fastsetter tid og sted for samlingen og skillingen.

Før pålegg gis i medhold av første ledd skal vedkommende tillitsmann gis anledning til å uttale seg.

§ 33

Etter skilling skal reineier/sameby som utskilt rein tilhører sørge for at reinen straks føres tilbake til eget område.

Reineier/sameby som henter utskilt rein i det annet land, skal, når det kan skje uten vesentlig ulempe, føre med tilbake til hjemlandet også utskilt rein som tilhører annen reinciier/sameby.

Tillitsmann som iverksetter skillingen, skal sørge for at merket rein som ikke blir tatt hånd om på den måte som er fastsatt i første og annet ledd, bevoktes inn til den avhentes av reineier/sameby som den tilhører. Tillitsmannen skal underrette distriktets/samebyens tillitsmann om hvor reinen

tas samt ange en med hensyn til forholdene rimelig tid inom vilken hämtning skall ske.

Kan renarna icke bevakas eller återföras utan väsentlig olägenhet eller underlåter samebyn/renägaren att avhämta djuren inom angiven tid, kan renarna efter medgivande av lantbruksnämnden/reindriftsinspektören säljas till slakt för ägarens räkning.

34 §

Uppstår oenighet vid genomförande av samling eller skiljning kan lantbruksnämnden/reindriftsinspektören vidtaga de åtgärder som påkallas av omständigheterna.

Kostnader för renar från det andra landet

35 §

Kostnader för nödvändigt arbete med renar från det andra landet och utlägg som uppstår i samband härmed skall betalas av sameby/reinägare som renarna tillhör.

Har renar från de båda länderna sammanblandats, fördelas kostnader för samling och skiljning mellan samebyarna/renägarna i förhållande till det antal renar de har i den sammanblandade horden. Har sammanblandningen orsakats av oaktsamhet eller otillräcklig tillsyn och bevakning, kan den ansvariga samebyn/renägaren påföras en större del av eller hela kostnaden.

Förmannen skall upprätta sammanställning över kostnaderna, fördela dessa och sända dem som kräves på ersättning specificerade räkningar.

Godtages icke ersättningskrav, bör lantbruksnämnden eller reindriftsinspektören, om någon av parterna begär det, medverka till att förlikning kommer till stånd.

Renmärken

36 §

Vid registrering av renmärke skall tillses att detta tydligt skil-

kan avhentes, samt angi en etter forholdene rimelig tidsfrist innen hvilken avhenting må finne sted.

Dersom reinen ikke uten vesentlig ulempe kan bevoktes eller føres tilbake, eller dersom den reineier/sameby som reinen tilhører, unnlater å avhente reinen innen den fastsatte tidsfrist, kan reindriftsinspektøren/lantbruksnämnden samtykke i at reinen selges til slakt for eierens regning.

§ 34

Oppstår uenighet ved gjennomføringen av samling eller skilling kan reindriftsinspektøren/lantbruksnämnden iverksette de tiltak som omstendighetene tilsier.

Kostnader med rein fra det annet land.

§ 35

Kostnader ved nødvendig arbeid med rein fra det annet land, og utlegg som oppstår i denne forbindelse, skal betales av reineier/sameby som reinen tilhører.

Er rein fra de to land blitt sammenblandet, fordeles kostnadene ved samling og skilling mellom reineier/sameby i forhold til antallet rein de har i den sammenblandede flokken. Skyldes sammenblandingen uaktsomhet eller utilstrekkelig tilsyn og bevoktning, kan den ansvarlige reineier/sameby pålegges å betale en større andel av eller alle kostnadene.

Tillitsmannen skal føre oppgave over kostnadene, fordele disse og sende spesifiserte regninger til dem krav rettes mot.

Godtas ikke kravet, bør reindriftsinspektøren eller lantbruksnämnden, dersom en av partene anmoder om det, medvirke til at forlik kommer i stand.

Reinmerker.

§ 36

Ved registrering av reinmerke skal det påses at dette tydelig

jer sig från annat giltigt märke, som användes eller får användas på renar från det andra landet med vilka sökandens renar kan sammanblandas.

Närmare bestämmelser om utväxling av upplysningar om renmärken fastställes efter överenskommelse mellan jordbruksdepartementet i Sverige och landbruksdepartementet i Norge.

Omärkt ren

37 §

Ren som icke är märkt före utgången av april året efter det den fötts (omärkt ren) behandlas enligt lagen i det land där renen finns.

I fråga om omärkt ren som finns i de betesområden som anges i 1 och 7 §§ under de enligt 2 och 8 §§ för varje område bestämda betestiderna gäller dock följande:

1. Har renar från de båda länderna icke sammanblandats, skall omärkta renar behandlas enligt lagen i det andra landet om det icke är sannolikt att renarna hör hemma i det land där de finns.

2. Har renar från de båda länderna sammanblandats, skall omärkta renar fördelas i förhållande till antalet märkta renar i den sammanblandade hjorden.

Bestämmelserna i denna § äger motsvarande tillämpning i fråga om ren med förstört eller okänt märke.

Slakt

38 §

Under tillåtet upphåll i det andra landet får renar slaktas med iakttagande av de bestämmelser som gäller i landet.

Renar som finns i det andra landet utan stöd av denna konvention får icke slaktas utan tillstånd

skiller seg fra annet gyldig merke som brukes eller kan brukes på rein fra det annet land som søkerens rein kan bli sammenblandet med.

Nærmere regler om utveksling av opplysninger om reinmerker fastsettes ved avtale mellom Landbruksdepartementet i Norge og Jordbruksdepartementet i Sverige.

Umerket rein.

§ 37

Rein som ikke er merket innen utgangen av april året etter den er født (umerket rein), behandles i samsvar med lovgivningen i det land reinen befinner seg.

For umerket rein som befinner seg i beiteområder som nevnt i §§ 1 og 7 til beitetid som nevnt i §§ 2 og 8 for vedkommende område, gjelder dog følgende:

1. Er sammenblanding av rein fra de to land ikke skjedd, skal umerket rein behandles i samsvar med lovgivningen i det annet land, med mindre det er sannsynlig at reinen hører hjemme i det land den befinner seg.

2. Er rein fra de to land sammenblandet, skal umerket rein fordeles i forhold til det antall merket rein som er i den sammenblandede flokken.

Bestemmelsene i denne paragraf får tilsvarende anvendelse på rein med ødelagt eller ukjent merke.

Slakting.

§ 38

Under tillatt opphold i det annet land kan slakting av rein skje under iakttagelse av de regler som der gjelder.

Rein som uten hjemmel i konvensjonen befinner seg i det annet land må ikke slaktes uten

av den lantbruksnämnd/reindriftsinspektör inom vars område renarna finns.

I fråga om kött och andra produkter som härrör från slakt av ren i det andra landet gäller detta lands bestämmelser om införsel och försäljning.

Jakt och fiske

39 §

Den som enligt 21 § uppehåller sig i det andra landet har under den betestid som anges i 2 eller 8 § rätt till jakt och fiske inom betesområdet enligt samma bestämmelser som gäller för landets egna renskötande samer, dock endast till husbehov.

Skogsfångst

40 §

Den som låter sina renar beta i det andra landet enligt denna konvention får inom betesområdet och längs flyttningsled taga virke för att använda i renskötseln enligt samma bestämmelser som gäller för landets egna renskötande samer.

Erfordras enligt dessa bestämmelser anvisning eller utsyning skall framställning härom göras senast sex månader före avverkning.

Anläggningar för renskötseln m. m.

41 §

Den som låter sina renar beta i det andra landet enligt denna konvention får uppföra anläggningar eller bostad som behövs för renskötseln enligt samma bestämmelser som gäller för landets egna renskötande samer.

Om det är ändamålsenligt, bör anläggningar för renskötseln nyttjas gemensamt av svenska och norska renägare. Lantbruksnäm-

samtykke av reindriftsinspektören/lantbruksnämnden der reinen er.

For kjøtt og andre produkter av rein som er slaktet i det annet land gjelder dette lands bestemmelser om innførsel og omsetning.

Jakt og fiske.

§ 39

Den som i medhold av § 21 oppholder seg i det annet land, har i den beitetid som er fastsatt i §§ 2 og 8 adgang til jakt og fiske innenfor beiteområdet etter de bestemmelser som gjelder for landets egne reindriftsamer, dog bare til husbehov.

Trevirke.

§ 40

Den som lar rein beite i det annet land i henhold til denne konvensjon, kan innenfor beiteområdet og langs flyttelei ta trevirke til bruk i reindriften etter de bestemmelser som gjelder for landets egne reindriftssamer.

Krever bestemmelsene utvisning, skal begjæring herom fremsattes senest seks måneder før hugsten.

Anlegg for reindriften m. m.

§ 41

Den som lar rein beite i det annet land i henhold til denne konvensjon, har adgang til å oppføre anlegg eller bolighus som er nødvendige i reindriften etter de bestemmelser som gjelder for landets egne reindriftssamer.

Når det er rasjonelt, bør anlegg for reindriften nyttes i fellesskap av norske og svenske reinere. Reindriftsinspektøren/lant-

den/reindriftsinspektören bör medverka till att överenskommelse härom träffas.

Spärrängsel

42 §

Längs riksgränsen och betesområdenas gränser får spärrängsel uppföras för att underlätta renskötseln.

Närmare bestämmelser om uppförande och underhåll av stängsel såsom om sträckning, utförande och fördelning av kostnader, fastställs genom särskild överenskommelse.

Avviker stängselsträckning från riksgränsen eller betesområdets gräns, skall stängslet anses utgöra renbetesgräns vid tillämpningen av denna konvention.

Inom betesområde får spärrängsel uppföras efter särskild överenskommelse.

Naturvård

43 §

Vid planläggning, placering, uppförande och underhåll av anläggningar för renskötseln inbegripet stängsel skall tillbörlig hänsyn tagas till naturvården.

Anläggningarna skall såvitt möjligt utföras och underhållas så att djur icke skadas.

Den som uppfört anläggning svarar för uppröjning efter det att anläggningen utförts och för att överblivet material m. m. avlägsnas. Anläggning som ej underhålls eller icke längre behövs för renskötseln skall avlägsnas och erforderlig uppröjning skall utföras.

Hundar

44 §

För bevakning av renarna får renhundar medföras från det ene landet till det andra.

bruksnämnden bör medvirke til at avtale herom kommer i stand.

Sperregjerder.

§ 42

Sperregjerder kan oppføres langs riksgrensen og langs beiteområdets grenser for å lette reindriften.

Nærmere bestemmelser om oppføring og vedlikhold av gjerder, herunder om gjerdelinjer, gjerdenes utførelse og om fordeling av kostnader, fastsettes ved særskilt overenskomst.

Hvor gjerdelinje avviker fra riksgrensen eller beiteområdets grense, skal gjerdet anses som reinbeitegrense ved anvendelsen av bestemmelsene i denne konvensjon.

Innenfor beiteområde kan det oppføres sperregjerder etter særskilt overenskomst.

Naturvern.

§ 43

Ved planlegging, plassering, oppføring og vedlikehold av anlegg i reindriften, herunder gjerder, skal tilbørlig hensyn tas til naturverninteresser.

Anleggene skal såvidt mulig utføres og vedlikeholdes slik at dyr ikke blir påført skade.

Den som har oppført anlegg, skal sørge for opprydding etter at anleggsarbeidene er utført, og for at materialer m. v. som ikke er nyttet, blir fjernet. Anlegg som ikke blir vedlikeholdt eller ikke lenger er nødvendige for reindriften, skal fjernes og nødvendig opprydding skal foretas.

Hunder.

§ 44

For bevokning av reinen kan reinhunder medføres fra det ene land til det annet.

Medförande av utrustning m. m.

45 §

För användning i renskötseln får person som avses i 21 § från det ena landet till det andra medföra nödvändig utrustning, redskap och livsmedel samt material för uppförande och underhåll av anläggningar m. m. som nämns i 41 §.

Vapen och ammunition

46 §

För användning i renskötseln och vid jakt enligt 39 § får person som avses i 21 § från det ena landet till det andra medföra vapen och ammunition.

Närmare bestämmelser kan fastställas genom särskild överenskommelse.

Radiosändare och mottagare

47 §

Person som avses i 21 § får från det ena landet till det andra medföra och i renskötseln använda radiosändare och mottagare med iakttagande av det andra landets bestämmelser.

Närmare bestämmelser kan fastställas genom särskild överenskommelse.

Motorfordon

48 §

För användning i renskötseln får person som avses i 21 § från det ena landet till det andra medföra motorfordon som är registrerat i hemlandet.

För användning av terränggående motorfordon tillämpas samma bestämmelser som gäller för landets egna renskötande samer.

Under annan tid än tillåten betetid får dock terränggående motorfordon användas i renskötseln i det andra landet först sedan meddelande tillställts den lantbruks-

Medføring av utstyr m. m.

§ 45

Til bruk i reindriften kan person som nevnt i § 21 føre med seg fra det ene land til det annet nødvendig utstyr, redskap og levnedsmidler, samt materialer til oppføring og vedlikehold av anlegg m. m. som nevnt i § 41.

Våpen og ammunisjon.

§ 46

Til bruk i reindriften og til jakt etter § 39 kan person som nevnt i § 21 føre med seg fra det ene land til det annet våpen og ammunisjon.

Nærmece bestemmelser kan fastsettes ved særskilt overenskomst.

Radiosendere og mottakere.

§ 47

Person som nevnt i § 21 kan føre med seg fra det ene land til det annet og bruke i reindriften radiosendere og mottakere under iakttagelse av de bestemmelser som gjelder der.

Nærmece bestemmelser kan fastsettes ved særskilt overenskomst.

Motorkjøretøyer.

§ 48

Til bruk i reindriften kan person som nevnt i § 21 føre med seg fra det ene land til det annet motorkjøretøy som er registrert i hjemlandet.

For bruk av terrenggående motorkjøretøy gjelder samme bestemmelser som for landets egne reindriftssamer.

Utenfor tillatt betetid kan dog terrenggående motorkjøretøy bare brukes i reindriften i det annet land etter at meiding er gitt reindriftingsinspektør/lantbruks-

nämnd/reindriftsinspektör inom vars område motorfordonet skall användas.

nämnd der motorkjøretøyet skal benyttes.

Tull- og avgiftsfrihet

49 §

Utrustning, redskap og andre varer som avses i 45—48 §§ får medføres tull- og avgiftsfritt.

Toll- og avgiftsfrihet.

§ 49

Utstyr, redskap og andre varer som er nevnt i §§ 45—48 kan medføres toll- og avgiftsfritt.

Smittsamma djursjukdomar

50 §

Når det finns anledning antaga att svårartad smittsam sjukdom utbrutit bland renar eller husdjur i det ena landet och att fara föreligger för att renbetning i det andra landet kan medföra ytterligare utbredning av sjukdomen, skall veterinärmyndigheterna i de båda länderna samråda. Vartdera landet kan därefter vidtaga de åtgärder eller utfärda de föreskrifter som behövs för att hindra sjukdomens utbredning.

Förbud mot att renar från det ena landet kommer in i det andra utfärdas av vederbörande departement. Sådant förbud skall upphävas så snart faren för sjukdomens utbredning upphört.

Smittsomme dyresykdommer.

§ 50

Når det er grunn til å tro at det i ett av landene er ondartet smittsom sykdom blant rein eller husdyr og at det er fare for at reinbeiting i det annet land kan føre til ytterligere utbredelse av sykdommen, skal veterinærmyndighetene i de to land samrå seg med hverandre. Hvert av landene kan deretter iverksette de tiltak og gi de pålegg eller utferdige de forbud som er nødvendige for å hindre sykdommens utbredelse.

Forbud mot at rein fra det ene land kommer inn i det annet land utferdiges av vedkommende departement. Slikt forbud skal oppheves så snart faren for utbredelse av sykdommen er opphørt.

Kapitel IV. Överträdelser av konventionen

Meddelande om olovlig betning

51 §

Når renar från det ena landet uppehåller sig i det andra landet utan stöd av denna konvention skall underrättelse härom snarast lämnas till den lantbruksnämnd/reindriftsinspektör inom vars område renarna finns. Skyldighet att lämna sådan underrättelse åligger renarnas ägare, den som i ägarens ställe svarar för bevakning och tillsyn samt den som har rätt att driva renskötsel inom det område där renarna finns.

Kapittel IV. Overtredelser av konvensjonen.

Melding om ulovlig beiting.

§ 51

Når rein fra det ene land oppholder seg i det annet land uten hjemmel i denne konvensjon, skal det snarest gis melding til reindriftsinspektøren/lantbruksnämnden der reinen er. Plikt til å gi slik melding har reinens eier, den som i eierens sted er ansvarlig for bevoktning og tilsyn, samt den som har lovlig adgang til reindrift i det område hvor den fremmede reinen er.

Lantbruksnämnden/reindriftsinspektören skall snarast underrätta förmannen i den sameby/det renbetesdistrikt där renarna finns, reindriftsinspektören/lantbruksnämnden i det andra landet samt om möjligt förmannen i det renbetesdistrikt/den sameby som renarna kan antagas tillhöra.

Bestämmelserna i första och andra styckena äger motsvarande tillämpning när renar finns på betesområde i strid mot 4 eller 10 § eller på flyttled i strid mot 16 §.

Betesavgift

52 §

Har renar från det ena landet uppehållit sig i det andra landet utan stöd av denna konvention kan vederbörande renägare/sameby åläggas att betala betesavgift.

Betesavgiften är i Sverige skr 1: 00 och i Norge nkr 1: 40 per ren utan hänsyn till uppehållets varaktighet samt i Sverige skr 0: 40 och i Norge nkr 0: 55 per ren för varje dag renarna uppehållit sig i det andra landet. Har uppehållet ej bringats att upphöra senast fjorton dagar efter det att lantbruksnämnden/reindriftsinspektören mottagit meddelande om olovlig betning enligt 51 § andra stycket är avgiften från och med den femtonde dagen efter mottagandet av meddelandet i Sverige skr 0: 75 och i Norge nkr 1: 05 per ren och dag.

För kalvar under ett år utgår ej avgift.

Avgiftsbeloppen enligt andra stycket omräknas vart femte år med tillämpning av konsumentprisindex i Sverige respektive i Norge med utgångspunkt i index per den 1 juli 1971. Omräkning skall icke ske om ändringen i indexen är mindre än 10 procent sedan beloppen senast fast-

Reindriftsinspektören/lantbruksnämnden skal snarest underrette tillitsmannen i det distrikt/sameby der reinen er, samt lantbruksnämnden/reindriftsinspektøren i det annet land og, om mulig, tillitsmannen for den sameby/distrikt som reinen antas å tilhøre.

Bestemmelsene i første og annet ledd får tilsvarende anvendelse når rein oppholder seg i beiteområde i strid med §§ 4 eller 10 eller på flyttelei i strid med § 16.

Beiteavgift.

§ 52

Når rein fra det ene land har oppholdt seg i det annet land uten hjemmel i denne konvensjon, kan vedkommende sameby/reineier pålegges å betale beiteavgift.

Beiteavgiften er i Norge n.kr. 1,40 og i Sverige sv.kr. 1,— pr. rein uten hensyn til varigheten av oppholdet, samt i Norge n.kr. 0,55 og i Sverige s.kr. 0,40 pr. rein for hver dag reinen har oppholdt seg i det annet land. Er oppholdet ikke bragt til opphør innen 14 dager etter at reindriftsinspektøren/lantbruksnämnden har mottatt melding etter § 51, annet ledd, er avgiften fra og med den femtende dag etter mottagelsen av meldingen henholdsvis n.kr. 1,05 og sv. kr. 0,75 pr. rein pr. dag.

For kalver under ett år beregnes ikke avgift.

Avgiftssatsene i annet ledd skal hvert femte år reguleres i samsvar med forbruksprisindeksen i Norge, henholdsvis i Sverige, og med utgangspunkt i indeksen pr. 1. juli 1971. Regulering skal ikke foretas dersom endring i den offisielle indeksen er mindre enn 10 prosent siden avgiftssatsene siste gang ble

ställdes. De belopp som därvid framkommer avrundas till närmaste femörestal.

fastsatt. Avgiftssatsene avrundes til nærmeste fem øre.

53 §

Beslut om betesavgift fattas av den lantbruksnämnd/reindriftsinspektör inom vars område det olovliga uppehållet ägt rum.

Kan det olovliga uppehållet icke läggas renägaren eller den som på hans vägnar ansvarar för renarna till last eller är det eljest med hänsyn till omständigheterna oskäligt att ålägga full avgift, kan lantbruksnämnden/reindriftsinspektören nedsätta avgiftsbeloppet eller, om särskilda skäl föreligger, besluta att betesavgift icke skall utgå.

Lantbruksnämnden/reindriftsinspektören sänder beslutet till den reindriftsinspektör/lantbruksnämnd inom vars område renarna eller huvuddelen av dem hör hemma. Samtidigt med beslutet lämnas upplysningar om alla de omständigheter som ligger till grund för beslutet.

Den reindriftsinspektör/lantbruksnämnd som mottager beslutet skall utan dröjsmål sända detta till förmannen i det renbetesdistrikt/den sameby som renarna eller huvuddelen av dem tillhör och sända den lantbruksnämnd/reindriftsinspektör som fattat beslutet uppgift om när förmannen mottagit detta.

Over beslut om betesavgift kan den som beslutet rör eller reindriftsinspektören/lantbruksnämnden anföra besvär hos lantbruksstyrelsen/fylkesmannen inom fem veckor efter det förmannen mottagit beslutet.

54 §

Beslut om betesavgift förfaller om det icke sänts till lantbruksnämnden/reindriftsinspektören i det andra landet senast tre måna-

§ 53

Pålegg om betaling av beiteavgift gis av reindriftsinspektör/lantbruksnämnd der det ulovlige opphold har funnet sted.

Dersom det ulovlige opphold ikke kan legges reineieren eller den som på hans vegne har ansvaret for reinen til last, eller andre omstendigheter gjør det urimelig å pålegge full avgift, kan reindriftsinspektøren/lantbruksnämnden nedsette avgiftsbeløpet eller i særlige tilfelle helt frafalle beiteavgift.

Reindriftsinspektøren/lantbruksnämnden sender pålegget til lantbruksnämnden/reindriftsinspektøren der reinen, eller det meste av den, hører hjemme, og gir samtidig opplysninger om alle de omstendigheter som ligger til grunn for pålegget.

Den lantbruksnämnd/reindriftsinspektør som mottar pålegget, skal uten opphold sende dette til tillitsmannen for den sameby/distrikt som reinen eller det meste av den tilhører og sende den reindriftsinspektør/lantbruksnämnd som har utferdiget pålegget melding om når tillitsmannen har mottatt det.

Pålegg om beiteavgift kan av den som pålegget berører eller av lantbruksnämnden/reindriftsinspektøren ankes til fylkesmannen/lantbruksstyrelsen innen fem uker etter at tillitsmannen har mottatt pålegget.

§ 54

Er pålegg om beiteavgift ikke sendt lantbruksnämnden/reindriftsinspektøren i det annet land innen tre måneder etter at det ulovlige

der efter det att det olovliga uppehållet upphört.

55 §

Betesavgiften skall betalas till den lantbruksnämnd/reindriftsinspektör inom vars område det olovliga uppehållet ägt rum inom tre månader efter det att beslutet om avgiften vunnit laga kraft. Betalas icke avgiften inom denna tid skall beloppet på begäran av lantbruksnämnden/reindriftsinspektören förskottas av vederbörande myndighet i det andra landet.

56 §

Betesavgift skall användas inom rensköteln.

57 §

Har renar uppehållit sig i område i strid mot 4 eller 10 § kan betesavgift enligt 52 § uttagas. Därvid gäller 53—56 §§ i tillämpliga delar.

Ersättning för skada

58 §

I den mån särskilda bestämmelser om ersättning icke finns i denna konvention skall skada som vållas i det andra landet vid utövande av renskötelse ersättas enligt detta lands skadestandsregler. För skada som därvid uppstår på renbete utgår icke ersättning.

59 §

Fordrar någon ersättning för skada vållad genom det andra landets renskötelse och träffas icke uppgörelse, skall på begäran av endera parten den lantbruksnämnd/reindriftsinspektör inom vars område skadan inträffat undersöka ansvarsfrågan och skadans storlek samt lägga fram förslag till förlikning.

opphold er bragt til opphør, kan krav på beiteavgift ikke gjøres gjeldende.

§ 55

Beiteavgiften skal betales til reindriftsinspektøren/lantbruksnämnden der det ulovlige opphold har funnet sted innen tre måneder etter at kravet er blitt endelig. Betales ikke avgiften innen den tid, skal beløpet på anmodning av reindriftsinspektøren/lantbruksnämnden forskutteres av vedkommende myndighet i det annet land.

§ 56

Beiteavgiften skal brukes til reindriftsformål.

§ 57

Når rein har oppholdt seg i et område i strid med §§ 4 eller 10, kan det pålegges beiteavgift i samsvar med § 52. Bestemmelsene i §§ 53—56 får tilsvarende anvendelse så langt de passer.

Erstatning for skade.

§ 58

Når ikke særlige bestemmelser om erstatning finnes i denne konvensjon, skal skade som voldes i det annet land ved utøvelse av reindrift, erstattes i samsvar med dette lands erstatningsrettslige regler. For skade som derved voldes på reinbeite betales ikke erstatning.

§ 59

Krever noen erstatning for skade som er voldt ved det annet lands reindrift og blir det ikke enighet om oppgjøret, skal reindriftsinspektøren/lantbruksnämnden der skaden er oppstått, på anmodning av en av partene, undersøke ansvarsforholdet og størrelsen av skaden, og legge frem forslag til forlik.

60 §

Talan i anledning av skada som avses i 58 § kan väckas vid rätten i den ort, där skadan uppkom.

§ 60

Søksmål om erstatning for skade som nevnt i § 58 kan reises der skaden er oppstått.

Straffbestämmelser

61 §

Till böter dömes den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. åsidosätter åläggande eller föreskrift som meddelats med stöd av 16 § andra punkten,

2. verkställer samling för kalvmärkning eller för slakt eller skiljning utan att sända underrättelse enligt 26 §,

3. för renar tillbaka till Norge utan att samling och skiljning företagits enligt 29 § första stycket och utan att samtycke lämnats enligt 29 § andra stycket,

4. för renar tillbaka från betesområde i Norge eller angränsande svenska områden utan att samling och skiljning företagits enligt 30 § första stycket och utan att samtycke lämnats enligt 30 § andra eller tredje stycket,

5. för renar tillbaka till hemlandet utan att skiljning företagits enligt 31 § första stycket och utan att undantag medgivits enligt 31 § tredje stycket,

6. åsidosätter åläggande som meddelats av lantbruksnämnd eller reindriftsinspektör med stöd av 31 § andra stycket andra punkten eller 32 §,

7. slaktar renar i strid mot 38 § andra stycket,

8. använder terränggående motorfordon i det andra landet i strid mot 48 § tredje stycket.

Till ansvar enligt första stycket dömes ej, om ansvar för gärningen kan ådömas enligt allmän strafflag.

Straffbestemmelser.

§ 61

Med bøter straffes den som forsettlig eller uaktsomt

1. overtrer forskrifter eller pålegg gitt i medhold av § 16, annet punktum;

2. foretar samling for kalvmærking eller slakting, eller skilling, uten at det er sendt melding som nevnt i § 26;

3. fører rein tilbake til Norge uten at det er foretatt samling og skilling som bestemt i § 29, første ledd, og uten samtykke som nevnt i § 29, annet ledd;

4. fører rein tilbake fra beiteområde i Norge eller tilstøtende svensk område uten at det er foretatt samling og skilling som bestemt i § 30, første ledd, og uten samtykke som nevnt i § 30, annet eller tredje ledd;

5. fører rein tilbake til hjemlandet uten at det er foretatt skilling som nevnt i § 31, første ledd og uten at det er gjort unntak som nevnt i § 31, tredje ledd;

6. unnlater å etterkomme pålegg gitt av reindriftsinspektør eller lantbruksnämnd i medhold av § 31, annet ledd, annet punktum eller § 32;

7. slakter rein i strid med § 38, annet ledd;

8. bruker terrenggående motorkjøretøy i det annet land i strid med § 48, tredje ledd.

Straff etter denne bestemmelse kommer ikke til anvendelse dersom forholdet rammes av noen bestemmelse i den alminnelige straffelovgivning.

62 §

Allmänt åtal för forseelse som avses i 61 § får väckas endast efter anmälan av lantbruksnämnden eller reindriftsinspektören.

63 §

Den som i ena landet lagförts för gärning som avses i 61 § får ej lagföras för samma gärning i det andra landet.

Kapitel V. Särskilda bestämmelser**Myndigheternas medverkan för konventionens uppfyllande**

64 §

Myndigheterna i de båda länderna skall var för sig och i samarbete genom lämpliga åtgärder verka för att bestämmelserna i denna konvention följs. De skall därvid eftersträva att den renskötsel som det egna landets samer bedriver i det andra landet sker i överensstämmelse med konventionen och skall lämna varandra bistånd vid tillämpningen av dess bestämmelser.

Dispens

65 §

När väderleks- eller betesförhållanden eller andra omständigheter gör det nödvändigt, kan lantbruksnämnden/fylkesmannen efter framställning från reindriftsinspektören/lantbruksnämnden i det andra landet föreskriva tillfällig ändring av betesområden (7 respektive 1 §), betestider (8 respektive 2 §), renantal (11 respektive 6 §) och flyttningsleder (12 §).

I brådskande fall kan ändring som avses i första stycket beslutas efter framställning direkt från förmannen i den sameby/det renbetesdistrikt i det andra landet som påkallar ändringen.

§ 62

Offentlig påtale for forseelse som nevnt i § 61 finner bare sted på begjæring av reindrifftsinspektøren eller lantbruksnämnden.

§ 63

Den som i det ene land tiltales for forhold som nevnt i § 61 kan ikke tiltales for det samme forhold i det annet land.

Kapittel V. Særlige bestemmelser.**Myndighetenes plikt til å bidra til konvensjonens overholdelse.**

§ 64

Myndighetene i de to land skal hver for seg og i samarbeid ved egnede tiltak virke for at bestemmelsene i denne konvensjon overholdes. De skal herunder bestrebe seg på at den reindrift som det egne lands samer driver i det annet land foregår i samsvar med konvensjonen og skal yte hverandre bistand ved håndhevelsen av konvensjonens bestemmelser.

Dispensasjoner.

§ 65

Når det på grunn av vær- eller beiteforhold eller andre omstendigheter er nødvendig, kan fylkesmannen/lantbruksnämnden etter anmodning fra lantbruksnämnden/reindriftsinspektøren i det annet land gi bestemmelser om midlertidige endringer av beiteområder (henholdsvis §§ 1 og 7), beitetider (henholdsvis §§ 2 og 8), reinantal (henholdsvis §§ 6 og 11) og flytteleier (§ 12).

Når det er nødvendig med en rask avgjørelse, kan bestemmelse som nevnt i første ledd gis etter direkte anmodning fra tillitsmannen for det distrikt/sameby i det annet land som ønsker endringen.

Om fylkesmannen/lantbruksnämnden i det andra landet lämnar samtycke härtil kan lantbruksnämnden/fylkesmannen medge tillfälligt undantag från bestämmelserna i 10 respektive 4 § om betesområdenas utnyttjande.

Dersom fylkesmannen/lantbruksnämnden i det annat land samtycker i det, kan lantbruksnämnd/fylkesmann gjøre midlertidig unnatak fra bestemmelsene i henholdsvis §§ 10 og 4 om bruken av beiteområdene.

Fast utskott

66 §

Vid ikraftträdandet av denna konvention skall de båda ländernas regeringar tillsätta ett fast utskott med uppgift att följa utvecklingen av den samiska renskötseln i de båda länderna och att lägga fram förslag om åtgärder som kan bidra till en effektiv och ändamålsenlig tillämpning av konventionen.

Utskottet skall bestå av tre medlemmar från vardera landet. Av medlemmarna skall en från vardera landet vara sakkunnig i rennärsfrågor och en vara renskötande same.

Medlemmarna tillsättes för en period av tre år. För varje medlem skall utses en personlig suppleant, som skall inträda vid förfall för ordinarie medlem.

Sammanträde hålls minst en gång om året och i övrigt när det ena landets medlemmar begär det. Utskottet företager de resor som bedöms nödvändiga. Utskottet fastställer självt sin arbetsordning.

Kapitel VI. Övergångsbestämmelser

67 §

Under en tid av fem år från konventionens ikraftträdande får området *Rieppe* i Troms fylke användas för svensk renbetning. Området har följande gränser:

Från riksgränsen vid riksröse 295 B en rät linje i östlig riktning till Galgujavri, denna sjö,

Fast utvalg.

§ 66

Ved denne konvensjons ikrafttredelse skal de to lands regjeringer opprette et fast utvalg som har til oppgave å følge utviklingen av den samiske reindrift i de to land og legge frem forslag om tiltak som kan bidra til en effektiv og formålstjenlig gjennomføring av konvensjonens bestemmelser.

Utvalget skal bestå av tre medlemmer fra hvert land. Av medlemmene skal ett fra hvert land være sakkyndig i reindriftsspørsmål og ett være reindriftssame.

Medlemmene oppnevnes for et tidsrom av tre år. For hvert medlem skal det oppnevnes en personlig varamann, som skal møte når det ordinære medlem har forfall.

Utvalget holder møte minst en gang i året og forøvrigt når det ene lands medlemmer anmoder om det, og foretar de befaringer som det anser nødvendige. Utvalget fastsetter selv sin forretningsorden.

Kapittel VI. Overgangsbestemmelser.

§ 67

I et tidsrom av fem år fra konvensjonens ikrafttredelse kan området *Rieppe* i Troms fylke brukes som beite for svensk rein. Området har følgende grenser:

Fra riksgrensen ved riksrøys 295 B en rett linje i østlig retning til Galgujavri, dette vatn, Galgu-

Galgujåkka och Skibotnelva till sammanflödet med Lavkajåkka, därifrån Lavkajåkka och Lavkavaggi till Gåvdajavri, denna sjö till södra ändan, därifrån Breiddalen till Gåldajavri, denna sjö till Treriksröset, därifrån riksgränsen tillbaka till riksröse 295 B.

Betestiden är från och med den 1 maj till och med den 15 juni.

68 §

Så länge betestillgången inom området Meselefors som anges i 7 § B 3 ej är tillräcklig för 1 500 renar skall i stället området *Hälla* i Västerbottens och Västernorrlands län användas för norsk renbetning. Området har följande gränser:

Från Vispsjöns södra ända en rät linje över punkt 469 på Vispsjöberget till väg nr 90, denna väg till Hällby regleringsmagasin, detta magasin till Risåns utlopp, därifrån en rät linje till vägskalet vid byn Mossaträsk, därifrån vägen till byn Käl, därifrån en rät linje till Holmträskets västra ända, därifrån en rät linje till Norra Hedvattensjön, denna sjö till dess norra ända, därifrån en rät linje till tjärn vid punkt 355, därifrån bäcken till Vispsjön.

Högsta tillåtna renantal i Hälla är 1 500.

Vid flyttning till Hälla användes den flyttningsled som i 12 § fastställts för Meselefors fram till Klinkhöjden. Därifrån sker flyttningen förbi Häggås, Avasjö, Lomsjö och Södra Noret till Vispsjön.

Lantbruksnämnden avgör efter samråd med det fasta utskottet när området Meselefors skall tas i bruk.

jåkka och Skibotnelva till samløpet med Lavkajåkka, derfra Lavkajåkka og Lavkavaggi til Gåvdajavri, dette vatn til sørenden, derfra Breiddalen til Gåldajavri, dette vatn til Treriksrøysa, derfra riksgränsen tilbake til riksrøys 295 B.

Beitetiden er fra og med 1. mai til og med 15. juni.

§ 68

Så lenge beiteforekomstene i området Meselefors som nevnt i § 7 B, 3, ikke er tilstrekkelig for 1 500 rein, skal i stedet området *Hälla* i Västerbottens og Västernorrlands län brukes som beite for norsk rein. Området har følgende grenser:

Fra Vispsjöns sørende en rett linje over høyde 469 på Vispsjöberget til vei nr. 90, denne vei til Hällby reguleringsmagasin, dette magasin til Risåns utløp, derfra en rett linje til veiskillet ved stedet Mossaträsk, derfra veien til stedet Käl, derfra en rett linje til vestenden av Holmträsket, derfra en rett linje til Norra Hedvattensjön, dette vatn til nordenden, derfra en rett linje til tjern med høyde 355, derfra bekken til Vispsjön.

Største tillatte reinantall i Hälla er 1 500.

Ved flytting til Hälla brukes frem til Klinkhöjden den flyttelei som i § 12 er fastsatt for Meselefors. Derfra skjer flyttingen forbi Häggås, Avasjö, Lomsjö og Södra Noret til Vispsjön.

Lantbruksnämnden avgjør, etter samråd med det faste utvalg, når området Meselefors skal tas i bruk.

Kapitel VII. Slutbestämmelser

69 §

Senast fem år före utgången av denna konventions giltighetstid eller före den 1 maj 1997, skall, om en av avtalsparterna påkallar det, en blandad svensk-norsk kommission tillsättas för att utreda frågan om det ena landets renskötande samer efter utgången av konventionens giltighetstid har behov av fortsatt renbetning i det andra landet i de betesområden som omfattas av denna konvention eller delar av dessa.

Avtalspart, som påkallar tillsättandet av kommissionen, skall härmed underrätta den andra avtalsparten senast ett år före den i första stycket angivna tidsfristen. Parterna skall därefter omgående inleda förhandlingar om utseende av ordförande för kommissionen samt om kommissionens sekretariat m. m.

70 §

För att fullgöra den uppgift som är angiven i 69 § skall kommissionen i erforderlig utsträckning undersöka betestillgångarna inom Finnmarks, Troms och Nordlands fylken och i nordligaste delen av Nord-Trøndelags fylke samt i Norrbottens och Västerbottens län och i nordligaste delen av Jämtlands län. Kommissionen skall undersöka hur betestillgångarna utnyttjas inom dessa områden och hur de mest rationellt skall kunna utnyttjas. Därvid skall hänsyn också tagas till andra samhälls- och näringsintressen. Inom denna allmänna ram bestämmer kommissionen själv hur utredningsarbetet skall bedrivas.

71 §

Kommissionen skall bestå av tre medlemmar från vardera landet. För varje medlem skall utses en personlig suppleant, som skall in-

Kapittel VII. Sluttbestemmelser.

§ 69

Senest fem år før denne konvensjon opphører å gjelde eller innen 1. mai 1997 skal det, dersom en av partene krever det, nedsettes en blandet norsk-svensk kommission som skal utrede spørsmålet om det ene lands reindriftssamer etter utløpet av konvensjonens gyldighetstid fortsatt har behov for reinbeite i det annet land i de beiteområder som er fastsatt i denne konvensjon eller deler av disse områder.

En part som ønsker en kommisjon nedsatt, skal gi den annen part meddelelse om dette senest ett år før den frist som er nevnt i første ledd. Partene skal deretter omgående oppta forhandlingar om oppnevning av formann for kommisjonen og om dens sekretariat m. m.

§ 70

For å løse den oppgave som er nevnt i § 69 skal kommisjonen i nødvendig utstrekning undersøke beiteforekomstene i Finnmark, Troms og Nordland fylker og i den nordligste del av Nord-Trøndelag fylke, samt i Norrbottens og Västerbottens län og i den nordligste del av Jämtlands län. Kommisjonen skal undersøke hvordan beiteforekomstene utnyttes i disse områder og hvordan de mest rasjonelt kan utnyttes. Herunder skal hensyn også tas til andre samfunns- og næringsinteresser. Innenfor denne alminnelige ramme bestemmer kommisjonen selv hvordan utredningsarbeidet skal gjennomføres.

§ 71

Kommisjonen skal bestå av tre medlemmer fra hvert land. For hvert medlem skal det oppnevnes en personlig varamann som skal

träda vid förfall för ordinarie medlem.

Kommissionen skall stå under ledning av en ordförande från ett tredje nordiskt land. Han skall utses gemensamt av de båda ländernas regeringar.

De båda ländernas regeringar överenskommer om sammansättningen av kommissionens sekretariat, om behörighet för kommissionens ordförande att tillkalla sakkunniga och arbetsbiträde samt att utföra fältundersökningar och inhämta uppgifter från det fasta utskottet, tillsatt enligt 66 § och från myndigheter och enskilda.

De gemensamma kostnaderna för kommissionens arbete skall fördelas lika mellan de båda länderna.

72 §

Kommissionen skall avge sitt betänkande senast tre år efter det att den tillsatts.

Så snart kommissionens betänkande avgivits skall de båda ländernas regeringar inleda förhandlingar rörande den fortsatta rätten till renbetning i det andra landet efter utlöpanet av denna konventions giltighetstid. Förhandlingarna skall föras på grundval av betänkanudet.

Förhandlingarna skall ej omfatta det i 1 § A 4 angivna området Anjavassdalen om ej de båda ländernas regeringar enas om att särskilda skäl talar härför.

Förhandlingarna skall såvitt möjligt slutföras innan denna konventions giltighetstid utlöper.

73 §

Denna konvention har följande kartbilagor:

1. Topografisk karta över Norge i skala 1: 50 000 förminskad till skala 1: 100 000, bladen Helligskogen, Signaldalen, Storfjord och Tamokdalen samt topografisk karta

møte når det ordinære medlem har forfall.

Kommisjonen skal stå under ledelse av en formann fra et tredje nordisk land. De to lands regeringer skal sammen utpeke formannen.

De to lands regeringer skal treffe nærmere avtale om sammensetningen av kommisjonens sekretariat, om adgangen for kommisjonens formann til å tilkalle sakkundige og annen bistand og til å utføre undersøkelser i marken og innhente opplysninger fra det faste utvalg som er nedsatt i henhold til § 66 og fra myndigheter og enkeltpersoner.

De felles omkostninger ved kommisjonens arbeid skal fordeles likt mellom de to land.

§ 72

Kommisjonen skal avgi sin innstilling senest tre år etter oppnevningen.

Så snart kommisjonens innstilling er avgitt skal de to lands regeringer innlede forhandlinger om fortsatt adgang til reinbeite i det annet land etter utløpet av denne konvensjons gyldighetstid. Forhandlingene skal føres på grunnlag av kommisjonens innstilling.

Forhandlingene skal ikke omfatte området Anjavassdalen, som er nevnt i § 1 A, 4, med mindre de to lands regeringer blir enige om at særlige grunner talar for det.

Forhandlingene skal såvidt mulig slutføres innen denne konvensjon utløper.

§ 73

Denne konvensjon har følgende kartbilag:

1. Topografiske kart over Norge i målestokk 1 : 50 000 forminsket til målestokk 1 : 100 000, kartbladene Helligskogen, Signaldalen, Storfjord og Tamokdalen, og topo-

över Norge i skala 1: 100 000, bladen R 8 Råstajavri, P 8 Dividalen, P 9 Altevåtn, O 9 Salvasskaret och O 8 Bardu på vilka inlagts gränser för betesområdena Tamok-Rosta, Devdisfjellet, Havgavuobmi, Anjavassdalen, Saarevuobmi och Salvasskardet som anges i 1 § A 1—6 och Rieppe som beskrivs i 67 §.

2. Topografisk karta över Norge i skala 1: 100 000,

a) bladen N 9 Narvik, N 10 Skjomen, M 10 Tysfjord och M 11 Hellemobotn på vilka inlagts gränser för de betesområden i Ankenes, Ballangens och Tysfjords kommuner som anges i 1 § B 1 a och b,

b) bladen L 13 Saltdal och M 13 Sulitjelma på vilka inlagts gränser för det betesområde i Sørfolds och Fauske kommuner som anges i 1 § B 2,

c) bladen L 14 Junkerdalen, L 15 Nasa, L 16 Virvand, K 15 Dunderlandsdalen och K 16 Umbugten på vilka inlagts gränser för de betesområden i Saltdals och Rana kommuner som anges i 1 § B 3 a och b,

d) bladen K 16 Umbugten, K 17 Krutfjell och K 18 Skarmodalen på vilka inlagts gränser för de betesområden i Hemnes och Hattfjelldals kommuner som anges i 1 § B 4 och 5 a och b,

e) bladen J 19 Børgfjell och K 19 Ranseren på vilka inlagts gränser för de betesområden i Hattfjelldals och Røyrviks kommuner som anges i 1 § B 6.

3. Topografisk karta över Sverige i skala 1:100 000,

a) en karta sammansatt av blad 2 Naimakka, 5 Soppero och 6 Karesuando på vilken inlagts gränser för betesområdet Maunu som anges i 7 § A 1,

b) en karta sammansatt av blad 30 H Riksgränsen, 30 I Abisko, 30

grafiske kart over Norge i målestokk 1: 100 000, bladene R 8 Råstajavri, P 8 Dividalen, P 9 Altevåtn, O 9 Salvasskaret og O 8 Bardu, hvor grenser er angitt for de i § 1 A, 1—6 beskrevne beiteområder Tamok-Rosta, Devdisfjellet, Havgavuobmi, Anjavassdalen, Sarevuobmi og Salvasskardet og det i § 67 beskrevne område Rieppe.

2. Topografiske kart over Norge i målestokk 1: 100 000,

a) bladene N 9 Narvik, N 10 Skjomen, M 10 Tysfjord og M 11 Hellemobotn, hvor grenser er angitt for de i § 1 B, 1 a og b beskrevne beiteområder i Ankenes, Ballangen og Tysfjord kommuner,

b) bladene L 13 Saltdal og M 13 Sulitjelma, hvor grenser er angitt for det i § 1 B, 2 beskrevne beiteområde i Sørfold og Fauske kommuner,

c) bladene L 14 Junkerdalen, L 15 Nasa, L 16 Virvand, K 15 Dunderlandsdalen og K 16 Umbugten, hvor grenser er angitt for de i § 1 B, 3 a og b beskrevne beiteområder i Saltdal og Rana kommuner,

d) bladene K 16 Umbugten, K 17 Krutfjell og K 18 Skarmodalen, hvor grenser er angitt for de i § 1 B, 4 og 5 a og b beskrevne beiteområder i Hemnes og Hattfjelldal kommuner,

e) bladene J 19 Børgfjell og K 19 Ranseren, hvor grenser er angitt for de i § 1 B, 6 beskrevne beiteområder i Hattfjelldal og Røyrvik kommuner.

3. Topografiske kart over Sverige i målestokk 1: 100 000,

a) et kart sammensatt av blad 2 Naimakka, 5 Soppero og 6 Karesuando, hvor grenser er angitt for det i § 7 A, 1 beskrevne beiteområde Maunu,

b) et kart sammensatt av blad 30 H Riksgränsen, 30 I Abisko, 30

J Rensjön och 29 J Kiruna på vilken inlagts gränser för betesområdena Njuorajaure och Patsajäkel som anges i 7 § A 2 och 3,

c) en karta sammansatt av blad 35 Arvidsjaur, 36 Boden och 44/45 Piteå/Rödkallen på vilken inlagts gränser för betesområdena Älvsbyn och Storsund som anges i 7 § A 4 och 5,

d) en karta sammansatt av blad 49 Lycksele, 55 Fredrika och 56 Degerfors NV på vilken inlagts gränser för betesområdena Ramsele och Granö som anges i 7 § B 1 och 2,

e) en karta sammansatt av blad 48 Vilhelmina, 54 Åsele och 61 Junsele på vilken inlagts gränser för betesområdena Meselefors och Hälla som anges i 7 § B 3 och 68 §, och

f) en karta sammansatt av blad 39 Jadmog och 46 Frostviken på vilken inlagts gränser för betesområdena Leipikvattnet och Blåsjökilen som anges i 7 § C 1 och 2.

4. Topografisk karta över Sverige och Norge i skala 1: 250 000 bladen 30 Sollefteå, 32 Grong, 33 Vilhelmina, 34 Skellefteå, 36 Mosjön, 37 Tärna, 38 Arvidsjaur, 39 Luleå, 40 Mo i Rana, 41 Saltdal, 42 Jokkmokk, 44 Sulitelma, 45 Kiruna, 47 Narvik, 48 Enontekiö, Nordreisa och Tromsö på vilka markerats gränserna för de betesområden som anges i 1, 7, 67 och 68 §§ och de flyttningsleder som anges i 12 och 68 §§.

5. Topografisk karta över Sverige och Norge i skala 1: 1 000 000 på vilken markerats gränserna för de betesområden som anges i 1, 7, 67 och 68 §§ och de flyttningsleder som anges i 12 och 68 §§.

Vid bristande överensstämmelse mellan gränsbeskrivning i 1, 7, 67 och 68 §§ och gränsens inläggning på kartbilaga skall beskrivningen äga vitsord.

J Rensjön og 29 J Kiruna hvor grenser er angitt for de i § 7 A, 2 og 3 beskrevne beiteområder Njuorajaure og Patsajäkel,

c) et kart sammensatt av blad 35 Arvidsjaur, 36 Boden og 44/45 Piteå/Rödkallen hvor grenser er angitt for de i § 7 A, 4 og 5 beskrevne beiteområder Älvsbyn og Storsund,

d) et kart sammensatt av blad 49 Lycksele, 55 Fredrika og 56 Degerfors NV hvor grenser er angitt for de i § 7 B, 1 og 2 beskrevne beiteområder Ramsele og Granö,

e) et kart sammensatt av blad 48 Vilhelmina, 54 Åsele og 61 Junsele hvor grenser er angitt for de i §§ 7 B, 3 og 68 beskrevne beiteområder Meselefors og Hälla og

f) et kart sammensatt av blad 39 Jadmog og 46 Frostviken hvor grenser er angitt for de i § 7 C, 1 og 2 beskrevne beiteområder Leipikvattnet og Blåsjökilen.

4. Topografisk kart over Norge og Sverige i målestokk 1 : 250 000 bladene 30 Sollefteå, 32 Grong, 33 Vilhelmina, 34 Skellefteå, 36 Mosjøen, 37 Tärna, 38 Arvidsjaur, 39 Luleå, 40 Mo i Rana, 41 Saltdal, 42 Jokkmokk, 44 Sulitjelma, 45 Kiruna, 47 Narvik, 48 Enontekiö, Nordreisa og Tromsø, hvor grensene for de i §§ 1, 7, 67 og 68 nevnte beiteområder og de i §§ 12 og 68 nevnte flytteleier er markert.

5. Topografisk kart over Norge og Sverige i målestokk 1:1 000 000 hvor grensene for de i §§ 1, 7, 67 og 68 nevnte beiteområder og de i §§ 12 og 68 nevnte flytteleier er markert.

I tilfelle av uoverensstemmelse mellom grensebeskrivelse i §§ 1, 7, 67 og 68 og grenseangivelse på kartbilag skal beskrivelsen legges til grunn.

Detsamma gäller vid bristande överensstämmelse mellan beskrivning av flyttningsled i 12 och 68 §§ och dess inläggning på kartbilaga, då inläggningen endast avser att antyda ledens sträckning.

74 §

När denna konvention träder i kraft skall konventionen den 26 oktober 1905 angående flyttlapparnas rätt till renbete m. m. upphöra att gälla.

75 §

Denna konvention skall ratificeras och ratifikationsinstrumenten skall utväxlas i Stockholm senast den 28 april 1972.

76 §

Konventionen träder i kraft den 1 maj 1972 och gäller till och med den 30 april 2002.

Till bekräftelse härav har nedanstående befullmäktigade ombud undertecknat konventionen och försett den med sina sigill.

Som skedde i Oslo den ..... i två exemplar, på svenska och norska språken, vilka äger lika vitsord.

Det samme gjelder i tilfelle av uoverensstemmelse mellom beskrivelse av flyttelei i §§ 12 og 68 og markering av denne på kartbilag, idet markeringen bare antyder hvor flyttleien går.

§ 74

Når denne konvensjon trer i kraft skal konvensjonen av 26. oktober 1905 angående flyttlappenes rett til reinbeite m. m. opphøre å gjelde.

§ 75

Denne konvensjon skal ratifiseres og ratifikasjonsdokumentene skal utveksles i Stockholm senest 28. april 1972.

§ 76

Konvensjonen trer i kraft 1. mai 1972 og gjelder til 30. april 2002.

Til bekreftelse herav har nedanstående, som er befullmektigede til det, underteignet denne konvensjon og forsynt den med sine segl.

Som skjedd i Oslo den ..... i to eksemplarer, i norsk og svensk tekst, som begge har lik gyldighet.

**Innehållsförteckning till
konvention mellan Sverige och Norge om renbetning**

	Sida
Kapitel I. Svensk renbetning i Norge	67
Betesområden 1 §	67
Betestider 2—3 §§	72
Betesområdenas utnyttjande 4 §	73
Samebyar från vilka renar får föras på bete i Norge 5 §	73
Renantal 6 §	73
Kapitel II. Norsk renbetning i Sverige	73
Betesområden 7 §	73
Betestider 8—9 §§	77
Betesområdenas utnyttjande 10 §	77
Renantal 11 §	78
Flyttningsleder 12—13 §§	78
Rastplatser 14 §	80
Flyttning 15—18 §§	80
Kapitel III. Gemensamma bestämmelser	81
Bevarande av betestillgångarna 19 §	81
Renägare som får använda områdena i det andra landet 20 § ..	82
Uppehåll i det andra landet 21 §	82
Underrättelse om renbetning i det andra landet 22 §	82
Legitimation 23 §	83
Förmän 24 §	83
Tillsyn och bevakning 25 §	84
Samling och skiljning 26—34 §§	84
Kostnader för renar från det andra landet 35 §	88
Renmärken 36 §	88
Omärkt ren 37 §	89
Slakt 38 §	89
Jakt och fiske 39 §	90
Skogsfångst 40 §	90
Anläggningar för renskötseln m. m. 41 §	90
Spärrstängsel 42 §	91
Naturvård 43 §	91
Hundar 44 §	91
Medförande av utrustning m. m. 45 §	92
Vapen och ammunition 46 §	92
Radiosändare och mottagare 47 §	92
Motorfordon 48 §	92
Tull- och avgiftsfrihet 49 §	93
Smittsamma djursjukdomar 50 §	93
Kapitel IV. Överträdelser av konventionen	93
Meddelande om olovlig betning 51 §	93
Betesavgift 52—57 §§	94
Ersättning för skada 58—60 §§	96
Straffbestämmelser 61—63 §§	97

Kapitel V. Särskilda bestämmelser	98
Myndigheternas medverkan för konventionens uppfyllande 64 §	98
Dispens 65 §	98
Fast utskott 66 §	99
Kapitel VI. Övergångsbestämmelser 67—68 §§	99
Kapitel VII. Slutbestämmelser 69—76 §§	101

**Protokoll
om uppförande och underhåll av
spärrstängsel för renar**

I samband med ingåendet av konventionen mellan Sverige och Norge om renbetning har den svenska och den norska regeringen med hänvisning till 42 och 43 §§ konventionen enats om följande bestämmelser rörande uppförande och underhåll av spärrstängsel för renar:

ARTIKEL 1

Spärrstängsel skall snarast möjligt före den 1 maj 1975 uppföras på de sträckor som anges i denna artikel.

A. Troms fylke

1. Tamok-Rosta

Längs den gräns som anges i 1 § A 1 konventionen från riksröse 294 (Treriksröset) till lämplig plats i Kitdalen (ca 35 km).

**2. Anjavassdalen och
Havgavuobmi**

Längs den gräns som anges i 1 § A 4 konventionen från södra änden av Sandelvvatn till södra änden av Moarsejavri, därifrån längs den gräns som anges i 1 § A 3 konventionen till riksröse 283 (ca 50 km).

3. Sarevuobmi

Längs den gräns som anges i 1 § A 5 konventionen från riksröse 283 till riksröse 280, därifrån längs riksgränsen till Leinavatn (ca 29 km).

B. Nordlands fylke

1. I Ankenes och Ballangens kommuner

a) Längs den gräns som anges i 1 § B 1 b konventionen från mynningen av bäcken som rinner ut i Middagsvatn norr om punkt 1262 till Forsvatn (ca 5 km).

**Protokoll
om oppføring og vedlikehold av
sperrergerder for rein.**

I forbindelse med inngåelsen av konvensjonen mellom Norge og Sverige om reinbeite er den norske og den svenske regjering, under henvisning til konvensjonens §§ 42 og 43, blitt enige om følgende bestemmelser om oppføring og vedlikehold av sperregjerder for rein:

ARTIKKEL 1

Sperregjerder skal snarest mulig innen 1. mai 1975 oppføres på de strekninger som er angitt i denne artikkelen.

A. Troms fylke

1. Tamok-Rosta:

Längs den i konvensjonens § 1.A.1 beskrevne grense fra riksröys 294 (Treriksröysa) til hensiktsmessig sted i Kitdalen (ca. 35 km).

2. Anjavassdalen og Havgavuobmi:

Längs den i konvensjonens § 1.A.4 beskrevne grense fra sörenden av Sandelvvatn til sörenden av Moarsejavri, derfra längs den i konvensjonens § 1.A.3 beskrevne grense til riksröys 283 (ca. 50 km).

3. Sarevuobmi:

Längs den i konvensjonens § 1.A.5 beskrevne grense fra riksröys 283 til riksröys 280, derfra längs riksgrensen til Leinavatn (ca. 29 km).

B. Nordland fylke

1. I Ankenes og Ballangen kommuner:

a) Längs den i konvensjonens § 1.B.1 b) beskrevne grense fra munningen av bekken som renner ut i Middagsvatn nord for høyde 1262 til Forsvatn (ca. 5 km).

b) Från Forsvatn vid den gräns som anges i 1 § B 1 b konventionen i västlig riktning till Langvatn (ca 1 km).

2. I Ballangens och Tysfjords kommuner

Från den sydligaste viken i Langvatn i sydlig riktning förbi sjön vid punkt 792 till Baugevatn (ca 4 km).

3. I Tysfjords kommun

a) Längs den gräns som anges i 1 § B 1 b konventionen från den sydöstliga delen av Baugevatn till Paurovatn (ca 2 km).

b) Längs den gräns som anges i 1 § B 1 b konventionen från Paurovatn till Naidivatn (ca 2 km).

4. I Sörfolds kommun

Från södra kanten av Flatkjölens sydöstra del, norr om riksröse 241 i sydlig riktning till Veiskivatn, därifrån till Kvitvatn, därifrån till Messingmalmvatn (ca 8 km).

5. I Rana kommun

Längs den gräns som anges i 1 § B 3 b konventionen från Kvefsendalstjern till riksgränsen ca 1 km öster om riksröse 220 A (ca 20 km).

6. I Hemnes kommun

Längs den gräns som anges i 1 § B 4 konventionen från Grasvatn till Okstindbreen (ca 2 km).

C. Nordlands och Nord-Trøndelags fylken

I Hattfjellands och Röyrviks kommuner

Längs den gräns som anges i 1 § B 6 konventionen från sammanflödet mellan Ranserelva och bäcken från Rotnan till riksgränsen vid Östre Sipeksjöen (ca 26 km).

b) Fra Forsvatn på den i konvensjonens § 1.B.1 b) beskrevne grense i vestlig retning til Langvatn (ca. 1 km).

2. I Ballangen og Tysfjord kommuner:

Fra den sydligste bukt i Langvatn i sørlig retning forbi vatn med høyde 792 til Baugevatn (ca. 4 km).

3. I Tysfjord kommune:

a) Längs den i konvensjonens § 1.B.1 b) beskrevne grense fra den sørøstlige del av Baugevatn til Paurovatn (ca. 2 km).

b) Längs den i konvensjonens § 1.B.1 b) beskrevne grense fra Paurovatn til Naidivatn (ca. 2 km).

4. I Sörfold kommune:

Fra sørkanten av Flatkjölens sørøstlige del, nord for riksröys 241 i sørlig retning til Veiskivatn, derfra til Kvitvatn, derfra til Messingmalmvatn (ca. 8 km).

5. I Rana kommune:

Längs den i konvensjonens § 1.B.3 b) beskrevne grense fra Kvefsendalstjern til riksgrensen ca. 1 km öst for riksröys 220 A (ca. 20 km).

6. I Hemnes kommune:

Längs den i konvensjonens § 1.B.4 beskrevne grense fra Grasvatn til Okstindbreen (ca. 2 km).

C. Nordland og Nord-Trøndelag fylker

I Hattfjelldal og Röyrvik kommuner:

Längs den i konvensjonens § 1.B.6 beskrevne grense fra samløpet mellom Ranserelva og bekken fra Rotnan til riksgrensen ved Östre Sipeksjöen (ca. 26 km).

D. Jämtlands län

I Frostvikens kommun

Längs den gräns som anges i 7 § C 1 konventionen från Östra Sipmekejaure till Leipikvattnet, därifrån till Ankarvattnet (ca 19 km).

ARTIKEL 2

Spärrstängsel skall före den 1 maj 1977 uppföras på de sträckor som anges i denna artikel.

A. Troms fylke

Salvasskardet

Längs den gräns som anges i 1 § A 6 konventionen på följande sträckor vid Leinavatn:

- a) från riksgränsen ca 2 km,
- b) från Buddugäsluokta till Avzeluokta,
- c) från viken 1 km sydost om Cuolbmaädnos utflöde till Skierreluokta,
- d) från Havgaluokta till Altevatn (tillsammans ca 10 km).

B. Nordlands fylke

1. I Ankenes kommun

a) Längs den gräns som anges i 1 § B 1 a konventionen

1. från sjön vid punkt 1111 till Nordre Coarvvejavrre, från denna sjös södra ände till Söndre Coarvvejavrre, från denna sjös sydvästra vik till närmaste vik i Vannaksvatn (ca 4 km),

2. från Iptovatns södra ände till riksgränsen omedelbart norr om Rarkajaure (ca 4 km).

b) Längs riksgränsen från Rarkajaure till Kjårdavatns sydöstligaste vik, från Kjårdavatns norra ände längs den gräns som anges i 1 § B 1 b konventionen till Middagsvatns södra ände (ca 6 km).

2. I Saltdals kommun

Längs den gräns som anges i 1 § B 3 a konventionen

D. Jämtlands län

I Frostvikens kommune:

Längs den i konvensjonens § 7.C.1 beskrevne grense fra Östra Sipmekejaure til Leipikvattnet, derfra til Ankarvattnet (ca. 19 km).

ARTIKKEL 2

Sperregjerder skal innen 1. mai 1977 oppføres på de strekninger som er angitt i denne artikkel.

A. Troms fylke

Salvasskardet:

Längs den i konvensjonens § 1.A.6 beskrevne grense på följande strekninger ved Leinavatn:

- a) fra riksgrensen ca. 2 km,
- b) fra Buddugäsluokta til Avzeluokta,
- c) fra bukten 1 km søröst for Cuolbmaädnos utløp til Skierreluokta,
- d) fra Havgaluokta til Altevatn, (tillsammen ca. 10 km).

B. Nordland fylke

1. I Ankenes kommune:

a) Längs den i konvensjonens § 1.B.1 a) beskrevne grense

1. fra vatnet med høyde 1111 til Nordre Coarvvejavrre, fra sør-enden av dette vatn til Söndre Coarvvejavrre, fra den sørvestre bukt i dette vatn til nærmeste bukt i Vannaksvatn (ca. 4 km).

2. fra sør-enden av Iptovatn til riksgrensen like nord for Rarkajaure (ca. 4 km).

b) Längs riksgrensen fra Rarkajaure til den søröstligste bukt i Kjårdavatn, fra nord-enden av Kjårdavatn längs den i konvensjonens § 1.B.1 b) beskrevne grense til sør-enden av Middagsvatn (ca. 6 km).

2. I Saltdal kommune:

Längs den i konvensjonens § 1.B.3 a) beskrevne grense

a) i Skaitidalen från sydvästslutningen av Tausafjell mot Graddiselva (ca 5 km),

b) från lämplig plats vid Graddiselva ca 1 km väster om riksgränsen fram till riksgränsen (ca 1 km).

3. I Rana kommun

Längs den gräns som anges i 1 § B 3 b konventionen från sammanflödet mellan Virvasselva och Blerekelva till Kvefsendalstjern (ca 12 km).

4. I Hemnes kommun

Längs den gräns som anges i 1 § B 4 konventionen från Oks-tindbreens sydligaste utlöpare till riksröse 215 (ca 15 km).

5. I Hattfjelldals kommun

a) Längs hela den gräns som anges i 1 § B 5 b konventionen (ca 15 km).

b) Längs riksgränsen från Harvatn till den gräns som anges i 1 § B 6 konventionen, längs denna gräns till sammanflödet mellan Ranserelva och bäcken från Rotnan (ca 30 km).

ARTIKEL 3

Spärrstängsel skall före den 1 maj 1979 uppföras på de sträckor som anges i denna artikel.

A. Troms fylke

Anjavassdalen

Längs den gräns som anges i 1 § A 4 konventionen från lämplig plats i Beinelvdalen till Sandelvatns södra ände (ca 30 km).

B. Norrbottens län

I Jokkmokks kommun

Från sjön Slapejaure till riksgränsen vid sjön Numirjaures västra ände (ca 7 km).

a) i Skaitidalen fra sørvestskråningen av Tausafjell mot Graddiselva (ca. 5 km).

b) fra hensiktsmessig sted ved Graddiselva ca. 1 km vest for riksgrensen frem til riksgrensen (ca. 1 km).

3. I Rana kommune:

Langs den i konvensjonens § 1.B.3 b) beskrevne grense fra samløpet mellom Virvasselva og Blerekelva til Kvefsendalstjern (ca. 12 km).

4. I Hemnes kommune:

Langs den i konvensjonens § 1.B.4 beskrevne grense fra Oks-tindbreens sørligste utløper til riksrøys 215 (ca. 15 km).

5. I Hattfjelldal kommune:

a) Langs hele den i konvensjonens § 1.B.5 b) beskrevne grense (ca. 15 km).

b) Langs riksgrensen fra Harvatn til den i § 1.B.6 beskrevne grense, langs denne grense til samløpet mellom Ranserelva og bekken fra Rotnan (ca. 30 km).

ARTIKKEL 3

Sperregjerder skal innen 1. mai 1979 oppføres på de strekninger som er angitt i denne artikkel.

A. Troms fylke

Anjavassdalen:

Langs den i konvensjonens § 1.A.4 beskrevne grense fra hensiktsmessig sted i Beinelvdalen til sørenden av Sandelvatn (ca. 30 km).

B. Norrbottens län

I Jokkmokk kommune:

Fra vatnet Slapejaure til riksgrensen ved vestenden av vatnet Numirjaure (ca. 7 km).

C. Nordlands fylke

1. I Hamarøys kommun

Från slutpunkten av sistnämnda stängsel längs riksgränsen till riksröse 244 A (ca 5 km).

2. I Sörfolds kommun

a) Från Sorjasjavrrre vid punkt 770 till Langvatn ca 2 km väster om riksgränsen vid riksröse 243 (ca 2 km).

b) På vissa sträckningar mellan Trolldalen och riksröse 242 (ca 7 km).

ARTIKEL 4

När betesområdet Maunu som anges i 7 § A 1 konventionen tas i bruk för norsk renbetning, skall i mån av behov stängsel uppföras längs området gräns från Kelottjärvi till Muonioälven.

ARTIKEL 5

Spärrstängsel får uppföras i betesområdet Havgavuobmi i Troms fylke längs en av följande sträckningar:

1. Från den punkt där det svenska stängsel som uppföres mellan Lainiovuoma och Saarivuoma samebyar ansluter till riksgränsen mellan riksrösen 284 och 284 A, genom Julusvaggi, längs Julusjåkka och Divielva till lämplig punkt vid denna älv (ca 22 km).

2. Från den punkt där det svenska stängsel som uppföres mellan Lainiovuoma och Saarivuoma samebyar ansluter till riksgränsen mellan riksrösen 284 och 284 A, längs nordsidan av Råggastatjæggi och tjärn vid punkt 625, därifrån i västlig riktning till Havgajåkka, längs denna bäck till inflödet i Divielva (ca 12 km).

Norska myndigheter beslutar vilket av dessa alternativ som får utföras och meddelar jordbruksdepartementet i Sverige sitt beslut

C. Nordland fylke

1. I Hamarøy kommune:

Fra endepunktet for det i foregående punkt nevnte gjerde langs riksgrensen til riksröys 244 A (ca. 5 km).

2. I Sörfold kommune:

a) Fra Sorjasjavrrre med høyde 770 til Langvatn, ca. 2 km vest for riksgrensen ved riksröys 243 (ca. 2 km).

b) På enkelte strekninger mellom Trolldalen og riksröys 242 (ca. 7 km).

ARTIKKEL 4

Når det i konvensjonens § 7.A.1 nevnte beiteområde Maunu blir tatt i bruk av norsk reindrift, skal gjerde oppføres etter behov langs området grense fra Kelottjärvi til Muonioälven.

ARTIKKEL 5

Sperregjerde kan oppføres i beiteområdet Havgavuobmi i Troms fylke langs en av følgende strekninger:

1. Fra det punkt der det svenske gjerde som er under oppføring mellom Lainiovuoma og Saarivuoma samebyer støter til riksgrensen mellom riksröysene 284 og 284 A, gjennom Julusvaggi, langs Julusjåkka og Divielva til hensiktsmessig sted ved denne elv (ca. 22 km).

2. Fra det punkt der det svenske gjerde som er under oppføring mellom Lainiovuoma og Saarivuoma samebyer støter til riksgrensen mellom riksröysene 284 og 284 A, langs nordsiden av Råggastatjæggi og tjern med høyde 625, derfra i vestlig retning til Havgajåkka, langs denne bekk til samløpet med Divielva (ca. 12 km).

Norske myndigheter avgjør hvilke av disse alternativer som skal kunne utføres og gir Jordbruksdepartementet i Sverige med-

senast två månader efter protokollets ikraftträdande.

Spärrstängsel enligt denna artikel får uppföras endast som fortsättning på det svenska stängsel som uppföres mellan Lainiovuoma och Saarivuoma samebyar.

ARTIKEL 6

De frister för uppförande av spärrstängsel som anges i artiklarna 1—3 kan förlängas om hinder uppstår på grund av ogynnsamma väderleksförhållanden, brist på arbetskraft eller material eller andra oförutsedda omständigheter av väsentlig betydelse.

ARTIKEL 7

Stängselsträckningarna fastställs närmare av vederbörande lantbruksnämnd och reindriftsinspektör gemensamt. Mindre avvikelser från de sträckningar som anges i artiklarna 1—5 får göras när det är lämpligt på grund av terrängförhållandena eller önskvärt av naturvårdshänsyn.

Lantbruksnämnden och reindriftsinspektören upprättar protokoll över de stängselsträckningar som fastställs av dem. Protokollet skall åtföljas av kartbilagor.

ARTIKEL 8

1. Norge uppför, bekostar och underhåller de stängsel som anges i

artikel 1 punkt B 1 a, B 1 b, B 2, B 3 a, B 3 b, B 4 och B 5 (den del som icke uppföres av Sverige, se nedan),

artikel 2 punkt B 1 a 1, B 1 a 2 och B 1 b,

artikel 3 punkt C 2 b.

2. Sverige uppför, bekostar och underhåller de stängsel som anges i

artikel 1 punkt A 1, A 2, A 3, B 5 (en sträcka av 2 km med början vid riksröse 220 A), B 6, C och D,

delelse om sin avgjörelse innen to måneder fra protokollens ikrafttreden.

Sperregjerde som nevnt i denne artikkel kan bare oppføres som en fortsettelse av det svenske gjerde som oppføres mellom Lainiovuoma og Saarivuoma samebyer.

ARTIKKEL 6

De i artiklene 1—3 fastsatte frister for oppføring av sperregjerder kan forlenges dersom det oppstår hindringer på grunn av ugunstige værforhold, mangel på arbeidskraft eller materialer eller andre uforutsette forhold av vesentlig betydning.

ARTIKKEL 7

Gjerdelinjene fastsettes nærmere av vedkommende reindriftsinspektør og lantbruksnämnd i fellesskap. Mindre avvik fra de i artiklene 1—5 angitte gjerdestrekninger kan gjøres når det er hensiktsmessig på grunn av terrengforholdene, eller ønskelig av naturvern hensyn.

Reindriftsinspektøren og lantbruksnämnden setter opp protokoll over de fastsatte gjerdelinjer. Protokollen skal ledsages av kartbilag.

ARTIKKEL 8

1. Norge oppfører, bekoster og vedlikeholder de gjerder som er nevnt i

artikkel 1, punktene B.1.a, B.1.b, B.2, B.3.a, B.3.b, B.4 og B.5 (den del som ikke bygges av Sverige, se nedenfor),

artikkel 2, punktene B.1.a.1, B.1.a.2 og B.1.b,

artikkel 3, punkt C.2.b.

2. Sverige oppfører, bekoster og vedlikeholder de gjerder som er nevnt i

artikkel 1, punktene A.1, A.2, A.3, B.5 (en strekning på 2 km med begynnelse fra riksröys 220 A), B.6, C og D,

artikel 2 punkt A, B 2 a, B 2 b, B 3, B 4, B 5 a och B 5 b,
 artikel 3 punkt A, B, C 1 och C 2 a,
 artikel 5.

3. Sverige uppför och underhåller det stängsel som anges i artikel 4. Kostnaderna härför fördelas lika mellan Sverige och Norge.

När det är lämpligt med hänsyn till arbetets rationella utförande kan annan fördelning av skyldigheten att uppföra, bekosta och underhålla stängsel på vissa sträckor fastställas genom avtal mellan jordbruksdepartementet i Sverige och landbruksdepartementet i Norge.

ARTIKEL 9

I fråga om stängslens utförande m. m. skall artikel 5 i Protokoll mellan Sverige och Norge om uppförande och underhåll av renstängsel utmed vissa delar av riksgränsen (Jämtlands län och Nord-Trøndelag och Sör-Trøndelag fylker) äga motsvarande tillämpning. Andra bestämmelser om stängsels utförande m. m. kan dock fastställas genom avtal mellan jordbruksdepartementet i Sverige och landbruksdepartementet i Norge när detta är önskvärt av hänsyn till naturvården eller av andra skäl.

Stängslen skall förses med erforderliga genomfartsportar och övergångsbroar.

ARTIKEL 10

När stängsel färdigställts, skall det kontrolleras och godkännas av vederbörande lantbruksnämnd och reindriftsinspektör gemensamt.

ARTIKEL 11

Om det vid uppförande eller underhåll av stängsel är nödvändigt att utföra arbete i det andra landet, skall myndigheterna i detta land lämna de tillstånd som behövs.

artikkel 2, punktene A, B.2.a, B.2.b, B.3, B.4, B.5.a og B.5.b,
 artikkel 3, punktene A, B, C.1 og C.2.a,
 artikkel 5.

3. Sverige oppfører og vedlikeholder det gjerde som er nevnt i artikkel 4. Kostnadene fordeles likt mellom Norge og Sverige.

Når det er hensiktsmessig av hensyn til arbeidernes rasjonelle utførelse, kan annen fordeling av plikten til å oppføre, bekoste og vedlikeholde gjerder på enkelte strekninger fastsettes ved avtale mellom Landbruksdepartementet i Norge og Jordbruksdepartementet i Sverige.

ARTIKKEL 9

For gjerdenes utførelse m. v. får bestemmelsene i artikkel 5 i Protokoll mellom Norge og Sverige om oppføring og vedlikehold av reingjerder langs enkelte deler av riksgrensen (Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag fylker og Jämtlands län) tilsvarende anvendelse. Andre bestemmelser om gjerdenes utførelse m. v. kan dog fastsettes ved avtale mellom Landbruksdepartementet i Norge og Jordbruksdepartementet i Sverige når dette er ønskelig av hensyn til naturverninteresser eller av andre grunner.

Gjerdene skal utstyres med nødvendige gjennomgangsporter og overgangsbroer.

ARTIKKEL 10

Når gjerde er oppført, skal det kontrolleres og godkjennes av vedkommende reindriftsinspektør og lantbruksnämnd i fellesskap.

ARTIKKEL 11

Når det ved oppføring eller vedlikehold av gjerde er nødvendig å utføre arbeider i det annet land, skal myndighetene i dette land gi de nødvendige tillatelser.

ARTIKEL 12

Arbetet med att uppföra eller underhålla stängsel kan utföras av svensk eller norsk myndighet eller upplåtas på entreprenad.

ARTIKEL 13

Arbete som i samband med uppförande eller underhåll av stängsel verkställes genom svensk myndighets eller svensk entreprenörs försorg på norsk mark eller genom norsk myndighets eller norsk entreprenörs försorg på svensk mark, skall med avseende på arbetsmarknadsförhållandena anses som utfört inom det egna landet.

Vara som skall användas för arbete som avses i detta protokoll får tull- och skattefritt föras över från det ena landet till det andra av den som utför arbetet eller för hans räkning. När fråga är om maskiner, verktyg, material och annat som inte förbrukas för arbetets utförande, får dock tull- och skattefrihet åtnjutas endast om varan återföres eller utföres efter användningen.

ARTIKEL 14

Innan spärrstängsel som anges i artikel 1, 2 eller 4 uppförts gäller i fråga om betesavgift nedan angivna avvikelser från 52 och 57 §§ konventionen.

1. Om svenska renar olovligen överskrider gräns för betesområde i Norge under tillåten betestid för området eller olovligen överskrider riksgränsen under tiden den 1 maj—15 september eller olovligen kommer in på betesområde som anges i 7 § konventionen samt det olovlige uppehållet upphör inom tio dagar efter det att den som ansvarar för renarna genom särskilt meddelande eller på annat sätt fått kännedom om uppehållet tillämpas följande bestämmelser:

Om det olovlige uppehållet inträffar under första året av konventionens giltighetstid utgår icke

ARTIKKEL 12

Arbeidet med oppføring eller vedlikehold av gjerde kan utføres av norsk eller svensk myndighet, eller bortsettes til entreprenør.

ARTIKKEL 13

Arbeid som i forbindelse med oppføring eller vedlikehold av gjerder foretas ved svensk myndighets eller entreprenørs tiltak på norsk grunn eller ved norsk myndighets eller entreprenørs tiltak på svensk grunn, skal med hensyn til sysselsettingsforhold betraktes som utført i eget land.

Varer som skal nyttes til arbeider som nevnt i denne protokoll, kan toll- og skattefritt føres over fra det ene land til det annet av den som utfører arbeidet eller for hans regning. Når det gjelder maskiner, verktøy, materialer og annet som ikke forbrukes ved utføringen av arbeidet, tilstås toll- og skattefrihet bare når varen blir tilbakeført eller eksportert etter bruken.

ARTIKKEL 14

Innen de sperregjerder som er nevnt i artikkel 1, 2 eller 4 er oppført, gjelder for beiteavgift de nedenfor nevnte unntak fra konvensjonens §§ 52 og 57.

1. Dersom svensk rein ulovlig overskrider grense for beiteområde i Norge til tillatt beitetid for området, eller ulovlig overskrider riksgrensen i tiden 1. mai—15. september, eller ulovlig kommer inn på beiteområde som nevnt i konvensjonens § 7, og det ulovlige opphold opphører innen 10 dager etter at den som har ansvaret for reinen gjennom særlig meddelelse eller på annen måte har fått kjennskap til oppholdet, gjelder følgende bestemmelser:

Dersom det ulovlige opphold inntreffer i det første år av konvensjonens gyldighetstid, pålegges

betesavgift. För tiden därefter kan betesavgift utgå med följande andelar av de belopp som anges i 52 § konventionen:

- a) under andra året 30 procent,
- b) under tredje året 50 procent,
- c) under fjärde året 60 procent,
- d) under femte året 80 procent,

2. Bestämmelserna under 1 äger motsvarande tillämpning om norska renar olovligen överskrider gräns för betesområde i Sverige, även om stängsel där ej skall uppföras, eller olovligen överskrider riksgränsen under tid då norsk renskötsel bedrivs i gränstrakterna eller olovligen kommer in på betesområde som anges i 1 § konventionen under tid då området får användas för svensk renbetning.

3. Bestämmelserna under 1 och 2 tillämpas icke

a) om väsentligen samma renar ånyo olovligen överskrider betesgränsen på i huvudsak samma ställe inom 14 dagar efter det att renarna förts tillbaka till tillåtet betesområde,

b) om renarna olovligen uppehåller sig i det andra landet och uppehållet icke heller skulle ha varit tillåtet enligt 1919 års renbeteskonvention i dess lydelse efter 1949.

ARTIKEL 15

Detta protokoll skall ratificeras och ratifikationsinstrumenten skall utväxlas i ..... senast den .....

Protokollet träder i kraft den 1 maj 1972 och gäller till och med den 30 april 2002.

Protokollet föreligger i två exemplar, på svenska och norska språken, vilka äger lika vitsord.

ikke beiteavgift. Senere kan beiteavgift pålegges med følgende andeler av de belöp som er angitt i konvensjonens § 52:

- a) det annet år 30 prosent,
- b) det tredje år 50 prosent,
- c) det fjerde år 60 prosent,
- d) det femte år 80 prosent.

2. Bestemmelsene i punkt 1 får tilsvarende anvendelse dersom norsk rein ulovlig överskrider grense for beiteområde i Sverige, selv hvor gjerde ikke skal oppføres, eller ulovlig överskrider riksgrensen på et tidspunkt da norsk reindrift foregår i grensetraktene, eller ulovlig kommer inn på beiteområde som nevnt i konvensjonens § 1 på den tid av året da området kan anvendes til svensk reinbeiting.

3. Bestemmelsene i punkt 1 og 2 får ikke anvendelse

a) dersom hovedsakelig de samme rein på nytt ulovlig överskrider reinbeitegrensen på i det vesentlige samme sted innen 14 dager etter at reinen er ført tilbake til tillatt beiteområde,

b) dersom reinen ulovlig oppholder seg i det annet land og oppholdet heller ikke ville vært tillatt i henhold til reinbeitekonvensjonen av 1919, med endringer av 1949.

ARTIKKEL 15

Denne protokoll skal ratifiseres og ratifikasjonsdokumentene skal utveksles i ..... senest .....

Protokollen trer i kraft 1. mai 1972 og gjelder til 30. april 2002.

Protokollen er utferdiget i to eksemplarer, i norsk og svensk tekst, som begge har lik gyldighet.

Herr Minister,

I samband med undertecknandet av konventionen mellan Sverige och Norge om renbetning och, med hänsyn till att konventionens 74 § upphäver konventionen den 26 oktober 1905 angående flyttlapparnas rätt till renbete m. m., har jag äran meddela att svenska regeringen i fråga om norska samers framtida rätt till renbetning i Sverige kommer att låta följande synpunkter vara vägledande.

1. Samerna utgör en folkgrupp, som under utövandet av sin näring sedan urminnes tid har fört sina renar fram och tillbaka över landgränsen.

2. Svenska regeringen har för avsikt att, så länge det finns samer i Norge som för att bevara sin livsform och näring är beroende av renbete i Sverige, upprätthålla betesrätten över landgränsen.

3. Om vitala intressen i Sverige nödvändiggör att betesmark, som brukas av norska samer i Sverige, tages i anspråk, skall svenska regeringen inom ramen för den vid varje tillfälle gällande lagstiftningen på bästa möjliga sätt tillrätta-lägga förhållandena för de norska samernas fortsatta betesrätt, så att de kan bevara sin livsform och näring.

Mottag, Herr Minister, försäkran om min utmärkta högaktning.

Till .....
Norges Utrikesminister

Herr Minister,

I forbindelse med undertegningen av konvensjonen mellom Norge og Sverige om reinbeite, og under henvisning til at konvensjonens artikkel 74 opphever konvensjonen av 26. oktober 1905 angående flyttlappenes rett til reinbeite m. m., har jeg den ære å meddele at den svenske regjering i spørsmålet om norske samers fremtidige adgang til reinbeite i Sverige vil komme til å la følgende synpunkter være veiledende.

1. Samene utgjør en folkegruppe som under utføvelsen av sin næring fra uminnelige tider har ført sin rein fram og tilbake over landegrensen.

2. Den svenske regjering har til hensikt, så lenge det finnes samer i Norge som for å bevare sin livsform og næring er avhengig av reinbeite i Sverige, å opprettholde beiteadgangen over landegrensen.

3. Dersom vitale interesser i Sverige nødvendiggjør at det gjøres inngrep i de beiteområder som brukes av norske samer i Sverige, skal den svenske regjering innenfor rammen av den til enhver tid gjeldende lovgivning legge forholdene best mulig til rette for den fortsatte beiteadgang for norske samer, så de kan bevare sin livsform og næring.

Motta, herr Minister, forsikringen om min utmerkede høyaktelse.

Til .....
Norges Utenriksminister.

Herr Ambassadör,

Härmed har jag äran erkänna mottagandet av Eder skrivelse av dagens datum, som har följande lydelse:

"I samband med undertecknandet av konventionen mellan Sverige och Norge om renbetning och, med hänsyn till att konventionens 74 § upphäver konventionen den 26 oktober 1905 angående flyttlapparnas rätt till renbete m. m., har jag äran meddela att svenska regeringen i fråga om norska samers framtida rätt till renbetning i Sverige kommer att låta följande synpunkter vara vägledande.

1. Samerna utgör en folkgrupp, som under utövandet av sin näring sedan urminnes tid har fört sina renar fram och tillbaka över landgränsen.

2. Svenska regeringen har för avsikt att, så länge det finns samer i Norge som för att bevara sin livsform och näring är beroende av renbete i Sverige, upprätthålla betesrätten över landgränsen.

3. Om vitala intressen i Sverige nödvändiggör att betesmark, som brukas av norska samer i Sverige, tages i anspråk, skall svenska regeringen inom ramen för den vid varje tillfälle gällande lagstiftningen på bästa möjliga sätt tillrättalägga förhållandena för de norska samernas fortsatta betesrätt, så att de kan bevara sin livsform och näring."

Till svar härpå önskar jag meddela Eder att norska regeringen delar den grundsyn, som Ni givit uttryck för i skrivelsen och att den kommer att på sin sida vägledas av samma synpunkter då det gäller svenska samers framtida rätt till renbete i Norge.

Mottag, Herr Ambassadör, försäkran om min utmärkta högaktning.

Till .....
Sveriges Ambassadör

Herr Ambassadör,

Jeg har herved den ære å erkjenne mottagelsen av Deres brev av i dag, som i norsk oversettelse har følgende ordlyd:

"I forbindelse med undertegningen av konvensjonen mellom Norge og Sverige om reinbeite, og under henvisning til at konvensjonens artikkel 74 opphever konvensjonen av 26. oktober 1905 angående flyttlappenes rett til reinbeite m. m., har jeg den ære å meddele at den svenske regjering i spørsmålet om norske samers fremtidige adgang til reinbeite i Sverige vil komme til å la følgende synpunkter være veiledende.

1. Samene utgjør en folkegruppe som under utøvelsen av sin næring fra uminnelige tider har ført sin rein frem og tilbake over landegrensen.

2. Den svenske regjering har til hensikt, så lenge det finnes samer i Norge som for å bevare sin livsform og næring er avhengig av reinbeite i Sverige, å opprettholde beiteadgangen over landegrensen.

3. Dersom vitale interesser i Sverige nödvendiggjør at det gjøres inngrep i de beiteområder som brukes av norske samer i Sverige, skal den svenske regjering innenfor rammen av den til enhver tid gjeldende lovgivning legge forholdene best mulig til rette for den fortsatte beiteadgang for norske samer, så de kan bevare sin livsform og næring."

Som svar på Deres brev ønsker jeg å meddele at den norske regjering deler det grunnsyn som De har gitt uttrykk for i brevet og at den på sin side vil komme til å veiledes av de samme synpunkter når det gjelder de svenske samers fremtidige beiteadgang i Norge.

Motta, herr Ambassadör, forsikringen om min utmerkede högaktelse.

Til .....
Sveriges Ambassadör,

Innehållsförteckning

	Sida
Skrivelse till Konungen	3
Gemensam rapport om förhandlingarna mellan Sverige och Norge om ny renbeteskonvention	5
Bilaga 1 till den gemensamma rapporten	27
Bilaga 2 till den gemensamma rapporten	28
Innehållsförteckning till den gemensamma rapporten	30
Förslag till konvention mellan Sverige och Norge om renbetning ¹	31
Innehållsförteckning till konventionen	70
Förslag till protokoll om uppförande och underhåll av spärrstängsel för renar	72
Förslag till skriftväxling	81

¹ Kartbilagorna ej tryckta här.

Innehållsförteckning till propositionen

	Sid.
Förslag till lag	2
Inledning	3
Nuvarande ordning	5
Förhandlingsdelegationerna	8
Delegationernas förslag	8
Remissyttrandena	17
Ersättningsutredningarna	20
Utredningen om verkningarna för svensk renskötsel av norska betesområden i Sverige	20
Utredningen om vissa omställningsfrågor m. m. för svensk renskötsel i Norge	24
Remissyttrandena	26
Departementschefen	28
Hemställan	39
Bilagan	40
Svenska förhandlingsdelegationens skrivelse till Konungen	40
Svenska och norska förhandlingsdelegationernas gemensamma rapport om förhandlingarna mellan Sverige och Norge om ny renbeteskonvention	41
Förslag till konvention mellan Sverige och Norge om renbetning	67
Förslag till protokoll om uppförande och underhåll av spärrstängsel för renar	108
Förslag till skriftväxling	118